

CODUL ELECTORAL

Voința poporului constituie baza puterii de stat. Această voință se exprimă prin alegeri libere, care au loc periodic prin sufragiu universal, egal, direct, secret și liber exprimat. Statul garantează exprimarea voinței libere a cetățenilor prin apărarea principiilor democratice și a normelor dreptului electoral. Prezentul cod stabilește modul de organizare și desfășurare a alegerilor Parlamentului, pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, în autoritățile administrației publice locale, precum și modul de organizare și desfășurare a referendumurilor.

Parlamentul adoptă prezentul cod.

TITLUL I DISPOZIȚII GENERALE

Capitolul 1 NOȚIUNI ȘI PRINCIPII GENERALE

Articolul 1. Noțiuni generale [Art. 1]

În sensul prezentului cod se definesc următoarele noțiuni generale:

afișe electorale – fotografii și alte materiale utilizate de concurenții electorali, candidați, persoanele de încredere și/sau de participanții la referendum în scop de agitație electorală sau de grupurile de inițiativă și candidații desemnați în scop de agitație extraelectorală;

agitație electorală - apeluri, declarații, precum și acțiuni de pregătire și difuzare a informației, care au scopul de a-i determina pe alegători să-și dea votul pentru unii sau pentru alți concurenți electorali sau pentru una dintre opțiunile la referendum;

agitație extraelectorală - apeluri, declarații, acțiuni de desemnare a candidaților în alegeri, pregătirea și colectarea semnăturilor pentru susținerea acestora, inclusiv toate aceste acțiuni întreprinse de însuși candidatul desemnat, precum și acțiunile de pregătire și colectare a semnăturilor pentru inițierea unui referendum;

alegător – cetățean al Republicii Moldova cu drept de vot;

alegeri – în cazul în care nu se face vreo specificare, alegerile în Parlament, pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, în autoritățile administrației publice locale, precum și referendumurile. Aceeași noțiune vizează acțiunile cetățenilor, partidelor politice, blocurilor electorale, organelor electorale și altor organe de stat, orientate spre întocmirea listelor electorale, desemnarea și înregistrarea candidaților, efectuarea agitației electorale, votarea și constatarea rezultatelor votării, precum și alte acțiuni electorale întreprinse în conformitate cu legislația;

alegeri generale – orice tip de alegeri care au loc, de regulă, într-o singură zi, de sâmbătă, conform actului de stabilire a alegerilor, pe întreg teritoriul țării;

alegeri anticipate – alegeri organizate în cazul dizolvării Parlamentului sau al încetării înainte de termen a mandatului Președintelui Republicii Moldova ori în cazul reorganizării administrativ-teritoriale la nivel de țară;

alegeri nevalabile – alegeri declarate astfel prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale în cazul în care:

- au participat mai puțin de 1/3 din numărul de persoane înscrise în listele electorale în cazul alegerilor parlamentare, la primul tur de scrutin în cazul alegerilor prezidențiale sau în cazul referendumurilor;
- în anumite circumscripții au participat mai puțin de 1/4 din numărul persoanelor înscrise în listele electorale în cazul alegerilor locale;
- au participat mai puțin de 1/5 din numărul persoanelor înscrise în listele electorale în cazul turului al doilea de scrutin.

alegeri noi – alte alegeri decât alegerile anticipate și cele parțiale;

alegeri nule – alegeri declarate astfel de Curtea Constituțională, în cazul alegerilor parlamentare și prezidențiale sau de Comisia Electorală Centrală, în cazul alegerilor locale, dacă în procesul alegerilor și/sau

al numărării voturilor, au fost comise încălcări ale prezentului cod care au influențat rezultatele votării și atribuirea mandatelor.

alegeri parțiale – alegeri organizate în cazul în care, în urma alegerilor locale generale, nu au fost aleși primarii sau numărul stabilit de consilieri într-o singură sau în mai multe circumscripții;

bloc electoral – uniune benevolă a 2 sau mai multe partide constituită în scopul participării în comun la alegeri și care este înregistrată de Comisia Electorală Centrală, în cazul oricărui tip de scrutin;

campanie electorală – perioadă de activitate care se desfășoară, în condițiile prezentului cod, cu scopul de a-i determina pe alegători să-și exprime voturile pentru alegerea unui sau altui concurent electoral sau pentru exprimarea unei sau altei opțiuni la referendum;

candidat – persoană care candidează pentru ocuparea unei funcții publice eligibile din partea partidelor politice, a blocurilor electorale;

candidat desemnat - persoană care își înaintează candidatura sau este propus de partidele politice, blocurile electorale sau grupurile de inițiativă în vederea înregistrării în calitate de concurent electoral sau candidat pe listă;

candidat independent – persoană care își desemnează candidatura pentru ocuparea unei funcții publice eligibile independent de partidele politice și de blocurile electorale;

certificarea formării/specializării în domeniul electoral – procedură de atestare a cunoștințelor și competențelor în domeniul electoral realizată de Centrul de instruire continuă în domeniul electoral în conformitate cu regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală, confirmată prin certificatul de calificare corespunzător.

circumscripție electorală – unitate electorală administrativă în care se organizează și se desfășoară alegerile și referendumurile;

circumscripție națională – circumscripție electorală de nivel național în care se organizează și se desfășoară alegerile deputaților în Parlament în baza votului reprezentării proporționale pe listele de partid;

Cod de conduită – convenție încheiată între concurenții electorali și reprezentanții instituțiilor mass-media privind modul de desfășurare și de reflectare a campaniei electorale care exclude lezarea demnității și imaginii concurenților electorali;

colector - membru al grupului de inițiativă care colectează semnături în susținerea candidatului desemnat la o funcție electivă, inclusiv în susținerea propriei candidaturi, sau în vederea inițierii unui referendum;

competitori electorali – partidele politice, blocurile electorale, concurenții electorali, candidații desemnați, grupurile de inițiativă, precum și participanții la referendum care participă și/sau beneficiază de susținerea financiară (materială) a campaniei electorale și/sau a activității acestora, inclusiv care desfășoară doar activități de campanie sau promovare electorală ce nu implică cheltuieli financiare;

concurenți electorali:

a) partidele politice, blocurile electorale și persoanele care candidează pentru funcția de deputat în Parlament și care sunt înregistrate de Comisia Electorală Centrală – în cazul alegerilor parlamentare;

b) candidații pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, precum și partidele politice și blocurile electorale care i-au desemnat, înregistrați de Comisia Electorală Centrală – în cazul alegerilor prezidențiale;

c) partidele politice, blocurile electorale și persoanele care candidează pentru funcția de primar sau de consilier în consiliul local și care sunt înregistrate de consiliile electorale de circumscripție respective – în cazul alegerilor locale.

Comisia Electorală Centrală - autoritate publică independentă și apolitică, înființată pentru realizarea politicii electorale în scopul unei bune organizări și desfășurări a alegerilor (referendumurilor), pentru supravegherea și controlul respectării prevederilor legale privind finanțarea partidelor politice și a companiilor electorale;

contestatar – subiect cu drept de a depune contestații în condițiile prezentului cod;

conestație – cerere în formă scrisă, inclusiv cererea prealabilă, depusă de contestatar în condițiile prezentului cod;

declarație de ședere – procedură prin care cetățeanul cu drept de vot declară locul aflării sale în ziua alegerilor pentru a fi inclus în lista electorală de bază;

degrevare - atragere în calitate de funcționar electoral în cadrul activității organelor electorale, prin reducerea parțială a sarcinilor și atribuțiilor la locul de muncă, cu menținerea salariului la locul de muncă permanent, în condițiile legislației muncii și al prezentului cod;

desemnarea candidaților – procedură de adoptare de către partidele politice, de către blocurile electorale a deciziilor asupra candidaturilor pentru funcțiile electivă, desfășurată în cadrul ședințelor organelor de conducere ale partidelor politice, ale blocurilor electorale, în conformitate cu statutele lor, precum și în condițiile stabilite de prezentul cod;

domiciliu – locul unde persoana fizică își are reședința obișnuită, confirmat în actul de identitate;

drept electoral – drept constituțional al cetățeanului de a alege, de a fi ales și de a-și exprima prin vot atitudinea privind cele mai importante probleme ale statului și ale societății în ansamblu și/sau în probleme locale de interes deosebit;

echipament electoral – cabine, urne de vot, calculatoare și alte bunuri cu care se dotează localul secției de votare;

educație electorală - activitate cu caracter educativ, apolitică, realizată de organizații și grupuri ale societății civile, de instituții de educație, de mass-media și alte părți interesate, menită să sporească gradul de cunoștințe ale cetățenilor privind procesele politice și electorale, pentru exercitarea votului conștient și liber exprimat. Educația electorală poate fi desfășurată liber de subiecții interesați, prin intermediul seminarelor, cursurilor de instruire, meselor rotunde, campaniilor informaționale, dezbaterilor publice electorale și altor acțiuni educaționale nereglementate de Comisia Electorală Centrală sau de alte autorități;

finanțarea campaniilor electorale – finanțarea directă și/sau indirectă, precum și susținerea materială prin alte forme a concurenților electorali (participanților la referendum), inclusiv acțiunile de voluntariat și serviciile prestate gratuit concurenților electorali (participanților la referendum) de către persoane fizice și/sau juridice, după caz, de către stat;

finanțarea grupurilor de inițiativă - finanțarea directă și/sau indirectă, precum și susținerea materială prin alte forme a grupurilor de inițiativă, inclusiv acțiunile de voluntariat și serviciile prestate gratuit grupurilor de inițiativă de către persoane fizice și/sau juridice;

finanțarea partidelor politice – finanțarea directă și/sau indirectă, adică oferirea, alocarea sau transmiterea în beneficiul partidelor politice a mijloacelor financiare, materiale sau de alt tip, inclusiv acțiunile de voluntariat și serviciile prestate gratuit partidelor politice de către persoane fizice și/sau juridice, precum și acordarea mijloacelor financiare sub formă de alocații (subvenții) de la bugetul de stat;

funcție publică eligibilă (electivă) – funcție de demnitate publică sau calitate de ales local ce se ocupă prin mandat obținut direct, în urma alegerilor, în condițiile prezentului cod. Regimul general al funcției de demnitate publică sau de ales local, statutul juridic al persoanelor care ocupă aceste funcții, precum și alte raporturi ce decurg din exercitarea funcțiilor respective sunt reglementate de legile speciale;

funcționar electoral – persoană fizică care activează sau a activat, în condițiile prezentului cod, în calitate de membru al organului electoral, de angajat în cadrul aparatului organului electoral și/sau de angajat în cadrul instituțiilor publice și altor structuri organizaționale fondate (constituite) de Comisia Electorală Centrală;

grup de inițiativă – grup constituit din cetățeni cu drept de vot, înregistrat în condițiile prezentului cod, pentru colectarea semnăturilor în susținerea unui candidat la funcție electivă sau în vederea inițierii referendumului;

listă de candidați – listă a candidaților desemnați de partidele politice sau de blocurile electorale pentru a participa la alegeri;

listă de subscripție – listă cu semnături ale alegătorilor care susțin candidatul desemnat la o funcție publică eligibilă sau în vederea inițierii unui referendum, în condițiile prezentului cod;

listă electorală de bază – listă ce cuprinde toți cetățenii cu drept de vot care domiciliază sau își au reședința temporară în raza unei secții de votare;

listă electorală suplimentară – listă electorală întocmită de biroul electoral în care se înscriu alegătorii care au dreptul să voteze la secția de votare respectivă, dar nu au fost înscriși în lista electorală de bază a acesteia;

localitate – unitate administrativ-teritorială organizată conform legii (raion, municipiu, oraș, sector, sat (comună), unitate administrativ-teritorială cu statut special);

localul secției de votare – spațiu în care alegătorii își exercită dreptul de vot și în care, de regulă, își are sediul biroul electoral al secției de votare;

minim de locuri speciale de afișaj electoral – locuri special amenajate pentru afișaj electoral, amplasate într-o localitate. Panourile de afișaj electoral se amplasează uniform pe întreg teritoriul localității. Spațiul de afișaj electoral oferit concurenților electorali (participanților la referendum) trebuie să fie egal pentru toți;

observator - persoană autorizată în modul stabilit de prezentul cod, care poate reprezenta organizații sau instituții interne, străine sau internaționale și care îndeplinește misiunea de a observa modul de organizare și desfășurare a alegerilor și referendumurilor;

operator al Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri” – persoană autorizată în modul stabilit pentru a prelucra datele personale ale alegătorului care s-a prezentat fizic la secția de votare în ziua alegerilor și pentru a înregistra faptul participării la votare a acestuia, în vederea neadmiterii votării multiple;

organe electorale – organe care organizează desfășurarea alegerilor Parlamentului, pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, în autoritățile administrației publice locale, precum și desfășurarea referendumurilor;

participant la referendum – partidele politice, blocurile electorale, președintele Republicii Moldova sau primarul în privința căruia a fost inițiat referendumul pentru demiterea (revocarea) acestuia, care se înregistrează la organul electoral respectiv, în vederea participării la campania electorală pentru referendum;

partide politice – asociații benevole ale cetățenilor, constituite și înregistrate în condițiile Legii nr. 294/2007 privind partidele politice;

perioadă electorală – perioadă de timp cuprinsă între ziua adoptării actului cu privire la stabilirea datei scrutinului și ziua în care rezultatele alegerilor sunt confirmate de către organele competente, dar nu mai mare de 120 de zile;

persoane autorizate să asiste la operațiile electorale – funcționari electorali, reprezentanți ai concurenților electorali (participanților la referendum) în organele electorale, observatori acreditați de organele electorale, după caz, interpreții acestora, precum și reprezentanți ai instituțiilor mass-media;

raport privind finanțarea activității grupului de inițiativă – raport al grupului de inițiativă privind fluxul mijloacelor bănești, precum și privind toate serviciile și acțiunile prestate cu titlu gratuit de persoane fizice și juridice și toate acțiunile de voluntariat în perioada de colectare a semnăturilor, precum și alte informații relevante;

rapoarte privind finanțarea campaniilor electorale – rapoartele concurentului electoral (participantului la referendum) privind fluxul mijloacelor bănești, inclusiv mijloacele financiare acumulate, sursele de proveniență a acestora și cheltuielile efectuate în campania electorală, inclusiv toate serviciile și acțiunile prestate cu titlu gratuit de persoane fizice și juridice și toate acțiunile de voluntariat, precum și alte informații relevante;

rapoarte privind gestiunea financiară – rapoartele partidului politic privind veniturile obținute în condițiile regulamentului privind finanțarea activității partidelor politice, aprobat de Comisia Electorală Centrală și ale Legii nr. 294/2007 privind partidele politice, sursa de proveniență a acestora, cheltuielile efectuate în perioada de gestiune, precum și alte informații relevante;

referendum – scrutin prin care poporul își exprimă opțiunea în cele mai importante probleme ale statului și societății în ansamblu, având drept scop soluționarea acestora, sau consultare a cetățenilor în probleme locale de interes deosebit, precum și asupra demiterii Președintelui Republicii Moldova ori revocarea primarului unei localități;

Registrul de stat al alegătorilor – sistem informațional unic integrat de evidență a alegătorilor, parte integrantă a Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri”, destinat colectării, stocării, actualizării și analizei informației referitoare la cetățenii Republicii Moldova care au atins vârsta pentru a alege;

Registrul funcționarilor electorali – bază de date pentru evidența la nivel național a funcționarilor electorali, parte componentă a Sistemului Informațional Automatizat de Stat „Alegeri”, gestionat de Comisia Electorală Centrală, în care se indică numele și prenumele acestora, anul nașterii, profesia (ocupația), funcția, locul de muncă, telefonul de contact, domiciliul (reședința temporară), subiectul care l-a desemnat/numit, iar în cazul participării la alegeri, se indică data și tipul acestor alegeri, precum și calitatea deținută în organele electorale sau aparatele de lucru ale acestora. Modul de completare și evidență a datelor în registru se stabilește prin regulamentul Comisiei Electorale Centrale;

resurse administrative – resurse umane, financiare și materiale de care dispun în egală măsură persoanele cu funcții de demnitate publică, persoanele cu funcții de răspundere, funcționarii publici și care derivă din controlul acestor persoane asupra personalului, resurselor financiare și alocațiilor din bugetul

public, din accesul la facilitățile publice sau din administrarea de către aceste persoane a bunurilor mobile și imobile ce fac parte din domeniul public al statului sau al unităților administrativ-teritoriale;

reședință temporară – locul unde persoana fizică își are locuința temporară sau secundară, confirmat în actul de identitate;

revocare – încetare înainte de termen a mandatului de demnitar prin referendum în condițiile prezentului cod sau retragere de către instanța de judecată a mandatului persoanei care ocupă o funcție publică eligibilă, precum și cazurile de încetare a calității de membru al organului electoral.

secție de votare – fiecare dintre unitățile electorale în care se împarte o circumscripție electorală (în raport cu numărul alegătorilor), și care se constituie de către organele electorale în condițiile prezentului cod;

Sistemul informațional automatizat de stat „Alegeri” - sistem informațional gestionat de Comisia Electorală Centrală și destinat automatizării procesului electoral;

trezorier - persoană specializată în prestarea de servicii contabile, responsabilă de finanțele concurentului electoral, participantului la referendum sau grupului de inițiativă;

votarea repetată – alegeri organizate de Comisia Electorală Centrală, în cazul în care alegerile (referendumurile) au fost declarate nevalabile sau nule, în termenele și condițiile prevăzute de prezentul cod.

Articolul 2. Principiile participării la alegeri [Art. 2]

(1) Cetățeanul Republicii Moldova participă la alegeri prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat.

(2) Participarea la alegeri este liberă (benevolă). Nimeni nu este în drept să exercite presiuni asupra alegătorului cu scopul de a-l sili să participe sau să nu participe la alegeri, precum și asupra exprimării de către acesta a liberei sale voințe.

(3) Cetățenii Republicii Moldova care domiciliază în afara țării beneficiază de drepturi electorale depline în condițiile prezentului cod. Guvernul Republicii Moldova, Comisia Electorală Centrală, misiunile diplomatice și oficiile consulare sunt obligate să creeze condiții pentru ca cetățenii să-și exercite liber drepturile lor electorale.

Articolul 3. Vot universal [Art. 3]

Cetățenii Republicii Moldova pot alege și pot fi aleși fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau origine socială.

Articolul 4. Vot egal [Art. 4]

În cadrul oricărui scrutin, fiecare alegător are dreptul la un singur vot. Fiecare vot are putere juridică egală.

Articolul 5. Vot direct [Art. 5]

Alegătorul votează personal. Votarea în locul unei alte persoane este interzisă.

Articolul 6. Vot secret [Art. 6]

Votarea la alegeri și/sau referendum este secretă, excluzându-se astfel posibilitatea influențării voinței alegătorului.

Articolul 7. Vot liber exprimat [Art. 7]

Nimeni nu este în drept să exercite presiuni asupra alegătorului pentru a-l face să voteze sau să nu voteze, precum și pentru a-l împiedica să-și exprime voința în mod independent.

Articolul 8. Ziua alegerilor [Art. 8]

(1) Alegerile au loc într-o singură zi, de **sâmbătă**, conform actului de stabilire a alegerilor, pe întreg teritoriul țării sau al localității respective.

(2) **Prin derogare de la alin. (1), alegerile în unele circumscripții electorale sau secții de votare pot fi desfășurate, din motive obiective, pe parcursul a două zile (vineri și sâmbătă), fapt ce se stabilește prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale cu cel puțin 25 de zile înainte de ziua alegerilor.**

(3) **Procedurile electorale detaliate ce vizează securizarea votării, păstrarea și asigurarea integrității pe parcursul a două zile a buletinelor de vot utilizate și a celor neutilizate, regulile privind**

asigurarea confidențialității informației din listele electorale cu privire la participarea alegătorilor la votare, monitorizarea video etc. se stabilesc prin regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală.

Articolul 9. Locul exercitării dreptului de vot [Art. 9]

(1) Dreptul de vot se exercită în localitatea în care alegătorul își are domiciliul, cu excepția cazurilor prevăzute de prezentul cod.

(2) În cazul în care alegătorul are și domiciliu, și reședință **temporară**, în perioada valabilității reședinței **temporare**, el votează în localitatea în care își are reședința **temporară**.

Articolul 10. Votarea pentru un singur concurent electoral [Art. 10]

În cadrul unui scrutin, alegătorul votează pentru un singur concurent electoral, iar în cadrul unui referendum, el se pronunță asupra unei singure opțiuni.

Articolul 10¹. Principiul stabilității raporturilor electorale [Art. 11]

(1) Sistemul electoral și modalitatea de constituire a circumscripțiilor electorale nu pot fi modificate decât cel puțin cu un an înainte de scrutinul național.

(2) Proiectele actelor normative pentru modificarea Codului electoral se transmit spre avizare Comisiei Electorale Centrale.

Articolul 10². Calcularea termenelor prevăzute de prezentul cod [Art. 12]

(1) În sensul prezentului cod, referința la ziua (zile) în vederea calculării termenelor pentru efectuarea procedurilor și acțiunilor electorale se consideră referința la o zi o calendaristică, respectiv, la zilele calendaristice, cu excepția stabilirii exprese a termenelor în zile lucrătoare. Dacă calcularea termenelor este determinată de ziua alegerilor, aceasta din urmă nu se include în calcul.

(2) La calcularea termenelor pentru efectuarea procedurilor și acțiunilor electorale se includ și zilele de sărbătoare nelucrătoare, precum și cele declarate de odihnă, conform Codului muncii.

(3) În cazul în care procedurile și acțiunile electorale trebuie efectuate la/de către organul electoral, termenul expiră la ora și data stabilită de organul electoral respectiv.

(4) În scopul aplicării uniforme a prevederilor aferente calculării termenelor conform prezentului cod, pentru organizarea și desfășurarea oricărui tip de alegeri, Comisia Electorală Centrală aprobă Programul calendaristic al acțiunilor electorale, prin care stabilesc termenele exprimate în zilele calendaristice pentru realizarea acestora.

Articolul 10³. Sistemul informațional automatizat de stat „Alegeri” [Art. 13]

(1) Sistemul informațional automatizat de stat „Alegeri” este destinat automatizării procesului electoral în scopul:

- a) asigurării transparenței procedurilor și acțiunilor electorale efectuate de organele electorale;
- b) oferirii posibilității alternative de a vota;
- c) evidenței participării la votare și contracararea votului multiplu;
- d) obținerii operativă a datelor veridice privind rezultatele votării;
- e) eficientizării proceselor de colectare, distribuire și transmitere a informațiilor și datelor privind procedurile electorale realizate;
- f) reducerii cheltuielilor bugetare și optimizarea utilizării resurselor umane pentru organizarea și desfășurarea alegerilor și a referendumurilor;

g) dezvoltării și uniformizării proceselor electorale aferente realizării atribuțiilor organelor electorale.

(2) Sistemul informațional automatizat de stat „Alegeri” interacționează cu alte sisteme informaționale gestionate de alte autorități și instituții publice, fiind constituit din subsisteme informatice (blocuri de funcții) ale căror cerințe tehnice, funcționalități și etape de implementare sunt reglementate prin acte administrative interne.

(3) În procesul de implementare și dezvoltare a subsistemelor informatice, părți componente ale Sistemul informațional automatizat de stat „Alegeri”, Comisia Electorală Centrală conlucrează cu alte entități publice, de competența și obligația cărora ține oferirea suportului informațional, tehnico-material, organizațional, normativ și de alt tip, conform cadrului normativ aferent.

(5) În condițiile alin. (4), Comisia Electorală Centrală poate beneficia de asistență și suportul organizațiilor internaționale în domeniul electoral.

Capitolul 2

DREPTUL DE A ALEGE ȘI DE A FI ALES.

RESTRICȚII

Articolul 11. Dreptul de a alege [Art. 14]

Dreptul de a alege îl au cetățenii Republicii Moldova care au împlinit, inclusiv în ziua alegerilor, vârsta de 18 ani, cu excepția celor privați de acest drept **prin hotărârea judecătorească de instituire a măsurii de ocrotire judiciară.**

Articolul 12. Dreptul de a fi ales [Art. 15]

Dreptul de a fi aleși îl au cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot care întrunesc condițiile prevăzute de prezentul cod.

Articolul 13. Restricții privind exercitarea drepturilor electorale [Art. 16]

(1) Nu au dreptul de a alege persoanele **care nu întrunesc condițiile prevăzute la art. 11.**

(2) Nu pot fi alese:

a) persoanele care îndeplinesc serviciul militar în termen (militarii);

b) persoanele menționate la alin. (1);

c) persoanele care sunt condamnate la închisoare (privațiune de libertate) prin hotărâre judecătorească definitivă și își ispășesc pedeapsa în instituții penitenciare, precum și persoanele care au antecedente penale nestinse pentru infracțiuni săvârșite cu intenție. Organele electorale sunt informate despre existența antecedentelor penale de către organele Ministerului Afacerilor Interne și/sau de către Autoritatea Națională de Integritate;

d) persoanele private de dreptul de a ocupa funcții de răspundere prin hotărâre judecătorească definitivă. Organele electorale sunt informate despre existența interdicției de către Ministerul Justiției, Autoritatea Națională de Integritate și/sau de către Ministerul Afacerilor Interne.

(3) În cazul cetățenilor Republicii Moldova care, în virtutea funcției pe care o dețin, precum și în vederea respectării regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, a altor restricții și limitări prevăzute de normele juridice speciale, inclusiv în scopul prevenirii utilizării ilicite a resurselor administrative în perioada electorală, activitatea acestora în funcția pe care o dețin se suspendă din momentul începerii campaniei electorale. Persoanele care cad sub incidența acestor prevederi sunt:

a) viceprim-miniștrii, miniștrii și membrii din oficiu ai Guvernului;

a¹) secretarul general al Guvernului, secretarii generali adjuncți ai Guvernului, secretarii de stat, secretarii generali ai ministerelor;

b) conducătorii și adjuncții conducătorilor autorităților publice centrale și ai structurilor organizaționale din sfera lor de competență;

c) președinții și vicepreședinții raioanelor;

d) primarii și viceprimarii;

e) pretorii și vicepretorii;

f) secretarii consiliilor locale;

g) funcționarii/angajații care au obligația de a-și suspenda raporturile de serviciu/muncă, potrivit normelor juridice speciale ce reglementează activitatea acestora.

TITLUL II DISPOZIȚII COMUNE

Capitolul 3 ORGANELE ELECTORALE

Articolul 14. Sistemul organelor electorale [Art. 17]

(1) În scopul organizării și desfășurării alegerilor și referendumurilor se constituie:

a) Comisia Electorală Centrală;

b) consiliile electorale de circumscripție de nivelurile al doilea și întâi;

c) birourile electorale ale secțiilor de votare;

(2) **În sistemul organelor electorale, Comisia Electorală Centrală este organul electoral ierarhic superior care activează permanent.**

(3) **Consiliile electorale de circumscripție de nivelul al doilea sunt organele electorale care activează permanent, de regulă, în cadrul circumscripțiilor electorale de nivelul al doilea.**

(4) **Consiliile electorale de circumscripție de nivelul întâi și birourile electorale ale secțiilor de votare sunt organele electorale care se constituie și activează doar în perioada electorală.**

(5) **La constituirea organelor electorale, precum și în cadrul procedurii de desemnare a membrilor și al procedurii de alegere a președintelui și secretarului, se va urmări respectarea principiului egalității de gen.**

Articolul 15. Se transferă la art. 49¹.

Secțiunea 1 Comisia Electorală Centrală

Articolul 15¹. Misiunea Comisiei Electorale Centrale [Art. 18]

Misiunea Comisiei Electorale Centrale este de a crea condiții optime pentru ca cetățenii Republicii Moldova să-și poată exercita nestingherit dreptul constituțional de a alege și de a fi aleși în cadrul unor alegeri libere și corecte, **inclusiv prin asigurarea respectării legislației cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.**

Articolul 16. Statutul Comisiei Electorale Centrale [Art. 19]

(1) **În exercitarea atribuțiilor sale, Comisia Electorală Centrală dispune de independență organizațională, funcțională, operațională și financiară conform prevederilor prezentului cod.**

(2) **Comisia Electorală Centrală se conduce în activitatea sa de Constituție, de prezentul cod și de alte acte normative, inclusiv de regulamentul de activitate al Comisiei Electorale Centrale, aprobat prin hotărâre a acesteia, precum și de standardele internaționale și bunele practici în materie electorală.**

(3) **Comisia Electorală Centrală este un organ colegial, formată din 7 membri, care activează permanent pe durata mandatului, în condițiile prezentului cod.**

(4) **Comisia Electorală Centrală este persoană juridică de drept public, are buget propriu, dispune de conturi trezoreriale și sigiliu cu imaginea stemei de stat, precum și de alte atribute necesare. Sediul comisiei, inclusiv adresa juridică pentru corespondență, precum și alte date de contact sunt stabilite în regulamentul de activitate al acesteia.**

(5) **În vederea realizării politicii electorale, Comisia Electorală Centrală poate constitui instituții publice sau alte structuri organizaționale în condițiile cadrului normativ aferent.**

(6) **În relațiile cu autoritățile oficiale ale statelor străine, Comisia Electorală Centrală acționează în limitele competenței sale. Comisia poate să participe la activitatea organismelor internaționale de profil și să devină membru al acestora.**

Articolul 17. Constituirea, componența și mandatul membrilor Comisiei Electorale Centrale [Art. 20]

(1) **Membrii comisiei sunt numiți în funcție după cum urmează:**

a) **un membru este numit de către Președintele Republicii Moldova;**

- b) doi membri sunt numiți de către Consiliul Superior al Magistraturii;
- c) doi membri sunt numiți de către Guvern;
- d) doi membri sunt numiți de către Parlament, cu respectarea reprezentării proporționale a majorității și a opoziției.

(1) Autoritățile menționate la alin. (1) desfășoară procedura de selectare a candidaților la funcția de membru al comisiei, pe criterii de competență și profesionalism, conform procedurilor proprii stabilite și cu respectarea prevederilor art. 19 alin. (1). Actele administrative privind numirea membrilor de către aceste autorități se transmit Comisiei Electorale Centrale și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în termen de 10 zile de la adoptare.

(3) Comisia Electorală Centrală se consideră legal constituită dacă sunt numiți în funcție cel puțin 5 membri.

(4) După ce este numit în funcție, la prima ședință a comisiei la care participă, dar nu mai târziu de 15 zile de la numire, membrul Comisiei Electorale Centrale depune următorul jurământ: „Jur să respect Constituția și legile Republicii Moldova, să apăr drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor, să îndeplinesc cu onoare, conștiință și fără părtinire atribuțiile ce îmi revin potrivit funcției, să nu fac declarații politice pe durata mandatului meu”.

(5) Mandatul membrului Comisiei Electorale Centrale este de 7 ani, care începe la data intrării în vigoare a actului administrativ de numire în funcție, dar nu anterior depunerii jurământului de către acesta. Fiecare membru al comisiei are dreptul la două mandate.

(6) După expirarea termenului stabilit la alin. (5), membrii comisiei pot fi substituiți sau reconfirmați pentru un nou mandat. În cazul în care mandatul membrilor Comisiei Electorale Centrale expiră în cursul perioadei electorale, mandatul se prelungește de drept până la finele acestei perioade.

(7) În cazul încetării înainte de termen a mandatului, autoritatea care l-a desemnat numește un nou membru al comisiei în condițiile prezentului cod.

(8) Pe durata exercitării mandatului, membrii comisiei nu pot face declarații sau întreprinde acțiuni susceptibile să dăuneze independenței funcției acestora și nu pot profita de funcția pe care o dețin în scopul obținerii avantajelor politice, economice sau de altă natură.

Articolul 18. Procedura de alegere în funcție a președintelui și secretarului Comisiei Electorale Centrale [Art. 21]

(1) Președintele și secretarul Comisiei Electorale Centrale sunt aleși din rândul membrilor comisiei, prin vot secret, cu majoritatea absolută de voturi ale membrilor acesteia, prin adoptarea unei hotărâri în acest sens. Procedura de alegere a președintelui și secretarului Comisiei Electorale Centrale este descrisă în regulamentul de activitate al Comisiei Electorale Centrale.

(2) Fiecare membru al Comisiei Electorale Centrale are dreptul de a înainta propuneri privind candidaturile pentru funcțiile de președinte și secretar, inclusiv de a propune și susține prin vot propria candidatură.

(3) Ședința de alegere a președintelui și secretarului Comisiei Electorale Centrale va avea loc nu mai târziu de 15 zile de la data apariției vacanței acestor funcții pe durata exercitării mandatului. În cazul vacanței acestor funcții în cursul unei perioade electorale, ședința de alegere se va organiza în 3 zile de la apariția vacanței.

(4) În cazul substituirii componenței depline a Comisiei Electorale Centrale, prima ședință de alegere a președintelui și secretarului va fi prezidată de doi membri ai comisiei, aleși cu majoritatea simplă de voturi ale membrilor acesteia, în a căror sarcină se pune organizarea și supravegherea procedurii de dezbatere a candidaturilor și de alegere a acestora.

(5) În cazul în care, la prima votare, candidatul la funcția de președinte sau de secretar al Comisiei Electorale Centrale nu a întrunit majoritatea absolută de voturi, se organizează votarea repetată la care pot participa și membrii care au candidat la aceeași funcție la prima votare.

(6) În absența președintelui comisiei, precum și în cazul survenirii de drept a vacanței funcției și până la alegerea unui nou președinte, atribuțiile președintelui sunt exercitate de secretar.

Articolul 19. Statutul membrilor Comisiei Electorale Centrale [Art. 22]

(1) În calitate de membru al Comisiei Electorale Centrale poate fi numită persoana care îndeplinește cumulativ următoarele condiții:

- a) deține cetățenia Republicii Moldova;
- b) are o experiență profesională de cel puțin 10 ani în domeniul electoral, juridic sau al administrației publice;
- c) are o reputație ireproșabilă;
- d) nu are interdicția de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, ce derivă dintr-un act de constatare al Autorității Naționale de Integritate;
- e) în ultimii 5 ani, nu are în cazierul privind integritatea profesională înscrieri cu privire la rezultatul negativ al testului de integritate profesională pentru încălcarea obligației prevăzute la art. 7 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 325/2013 privind evaluarea integrității instituționale.

(2) Pe durata mandatului, membrii Comisiei Electorale Centrale **nu au dreptul:**

- a) de a fi membri ai partidelor politice;
- b) de a participa și/sau de a contribui în niciun fel la activitățile pe care le desfășoară partidele politice, concurenții electorali, grupurile de inițiativă sau participanții la referendum, cu excepția exercitării atribuțiilor prevăzute de prezentul cod;

c) de a face declarații în favoarea sau defavoarea **subiecților menționați la lit. b).**

(3) **Înainte de numire**, candidații la funcția de membru al Comisiei Electorale Centrale sunt supuși verificării în condițiile Legii nr. 271/2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice. Informația despre rezultatele verificării se dă publicității de către autoritatea care **emite actul administrativ de numire în funcție**.

(3¹) Membrii Comisiei Electorale Centrale dețin funcții de demnitate publică obținute prin numire și se supun prevederilor legislației cu privire la statutul persoanelor care exercită funcții de demnitate publică.

(4) Drepturile și obligațiile membrilor Comisiei Electorale Centrale sunt stipulate în regulamentul de activitate al Comisiei Electorale Centrale.

Articolul 20. Încetarea calității de membru al Comisiei Electorale Centrale [Art. 23]

(1) Calitatea de membru al Comisiei Electorale Centrale încetează în caz de:

- a) expirare a mandatului;
- b) demisie;
- c) **eliberare din funcție;**
- d) imposibilitate **definitivă** a exercitării atribuțiilor **mai mult de 60 de zile consecutive, fapt constatat prin hotărârea comisiei și adus la cunoștința autorității care l-a numit în funcție;**
- e) deces.

(2) Membrul Comisiei Electorale Centrale este **eliberat din funcție** de către autoritatea care l-a **numit**, în caz de:

a) adoptare în privința lui a hotărârii judecătorești definitive de condamnare pentru infracțiune săvârșită **cu intenție;**

- b) pierdere a cetățeniei Republicii Moldova;
- c) aplicare a unei măsuri de ocrotire judiciare sub forma tutelei;
- d) rămânere definitivă a actului de constatare prin care s-a stabilit emiterea/adoptarea de către acesta a unui act administrativ, încheierea directă sau prin intermediul unei persoane terțe a unui act juridic, luarea sau participarea la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese;

e) aflare în incompatibilitate, fapt stabilit prin actul de constatare rămas definitiv;

f) nedepunere a declarației de avere și interese personale sau refuz de a o depune, în condițiile art. 27 alin. (8) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate;

g) dispunere de către instanța de judecată, prin hotărâre irevocabilă, a confiscării averii nejustificate;

g¹) constatare a incompetenței profesionale grave și evidente;

g²) săvârșire a faptelor incompatibile cu funcția deținută;

h) nerespectare a cerințelor stabilite la art. 19 alin. (2);

i) constatare a imposibilității exercitării atribuțiilor în condițiile alin. (1) lit. d).

(3) În condițiile alin. (2), autoritatea care a numit membrul Comisiei Electorale Centrale inițiază, din oficiu sau la sesizarea entităților responsabile, procedura cu privire la eliberarea lui din funcție, cu emiterea unui act administrativ în acest sens.

(4) Actul administrativ de eliberare din funcție se contestă direct la Curtea de Apel Chișinău conform procedurii stabilite de Codul administrativ.

Articolul 21. Remunerarea membrilor Comisiei Electorale Centrale [Art. 24]

(1) Remunerarea membrilor Comisiei Electorale Centrale se efectuează conform prevederilor cadrului normativ aferent, iar pentru perioada electorală, indiferent de tipul scrutinului, li se stabilește o indemnizație în mărime de 35 la sută din salariul mediu.

(2) În cazuri excepționale, cu acordul membrilor Comisiei Electorale Centrale, durata timpului de muncă poate deroga de la limita extinsă, stabilită conform art. 104 alin. (5) din Codul muncii.

Articolul 22. Atribuțiile generale ale Comisiei Electorale Centrale [Art. 25]

În calitate de organ specializat în domeniul electoral, Comisia Electorală Centrală:

a) studiază modalitatea organizării și desfășurării alegerilor cu scopul de a perfecționa **actele normative în domeniu** și procedurile electorale;

b) înaintează Guvernului și Parlamentului propuneri cu privire la oportunitatea operării unor modificări în legislația electorală;

c) elaborează și **aprobă** regulamente și instrucțiuni menite să perfecționeze procedurile electorale;

d) elaborează și **emite avize la proiectele actelor normative transmise spre avizare Comisiei Electorale Centrale de alte autorități publice, precum și opinii pe marginea sesizărilor privind controlul constituționalității actelor normative în domeniul electoral;**

e) elaborează și **aprobă planuri de activitate anuale ale comisiei, planuri strategice și rapoarte asupra activităților desfășurate în conformitate cu planurile de activitate stabilite;**

f) adoptă strategii de dezvoltare, prin care se asigură stabilirea obiectivelor din domeniul său de activitate;

g) elaborează și **aprobă rapoarte de activitate, le publică pe pagina sa oficială;**

h) ține și gestionează **Sistemul informațional automatizat de stat „Alegeri”, elaborează și aprobă acte normative privind funcționarea subsistemelor informatice, părți integrante ale acestuia;**

i) **constituie consiliile electorale de circumscripție de nivelul al doilea cu statut permanent și numește în funcție președinții acestor consilii în condițiile prezentului cod și ale Legii nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public;**

j) implementează, **inclusiv prin intermediul Centrului de instruire continuă în domeniul electoral, programe de educație electorală și civică;**

k) pregătește programe de informare a alegătorilor, **inclusiv în perioada electorală;**

l) oferă instituțiilor mass-media informații cu privire la desfășurarea și **organizarea** alegerilor (referendumurilor), precum și **asigură transparența procedurilor electorale efectuate;**

m) acordă consultații **părților** interesate privind desfășurarea în cadrul alegerilor a activităților de educație electorală și civică;

n) organizează, **prin intermediul Centrului de instruire continuă în domeniul electoral, instruirea specializată a funcționarilor electorali, precum și altor subiecți implicați în procesul electoral, la solicitarea acestora;**

o) descrie procedura de atestare/certificare a cunoștințelor și competențelor în domeniul electoral de către Centrul de instruire continuă în domeniul electoral, aprobând un regulament în acest sens;

p) efectuează analize post-electorale în urma desfășurării scrutinelor naționale, inclusiv prin intermediul evenimentelor publice, în vederea identificării curenților de ordin normativ sau de alt tip, precum și analizează fraudele electorale, inclusiv cele presupuse, întreprinde măsuri pentru prevenirea și/sau înlăturarea acestora, formulează concluzii și recomandări în acest sens și le înaintează subiecților care au competența de a le implementa;

q) inițiază procedura de validare a mandatului de deputat în Parlament, în cazul apariției vacanței pentru funcția de deputat, conform procedurii stabilite de prezentul cod;

r) ridică sau declară vacant mandatul de consilier local, în **cazurile stabilite de Legea nr. 768/2000 privind statutul alesului local, de Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală și de alte acte normative aferente;**

s) **atribuie mandatul de consilier în cazul apariției vacanței acestuia**, în conformitate cu regulamentul aprobat prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.

t) **constată contravenții și încheie procese-verbale cu privire la contravenii în condițiile Codului contravențional;**

u) **aplică sau solicită aplicarea sancțiunilor, stabilite de prezentul cod, de Legea nr. 294/2007 privind partidele politice și de alte acte normative aferente, pentru încălcarea legislației electorale, precum și sesizează organele competente privind faptele pasibile de răspundere contravențională sau penală;**

v) **conlucrează cu organizații internaționale guvernamentale și neguvernamentale, cu autoritățile electorale ale altor state în scopul efectuării schimbului de experiență și identificării celor mai bune practici în domeniul electoral;**

w) **participă în cadrul asociațiilor electorale regionale și internaționale și decide asupra calității sale în calitate de membru al acestora, precum și asupra efectuării plăților aferente participării și/sau înregistrării în calitate de membru al acestora.**

x) dispune de drept de acces la informațiile deținute de autoritățile publice de toate nivelurile și la registrele de stat, **precum și la datele deținute de instituțiile private și băncile licențiate**, inclusiv la datele cu caracter personal, cu respectarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal.

y) **prelucrează date cu caracter personal în calitate de operator, în condițiile Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal.**

Articolul 22¹. Atribuțiile Comisiei Electorale Centrale în domeniul supravegherii și controlului privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale [Art. 26]

(1) În calitate de organ independent de supraveghere și control privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, Comisia Electorală Centrală:

a) **elaborează și emite actele normative necesare pentru aplicarea și respectarea legislației cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale;**

b) **elaborează documente cu caracter de îndrumare (formulare, ghiduri, norme metodologice), aprobate prin dispoziție a președintelui Comisiei Electorale Centrale, în scopul asistenței activității financiare și al instruirii partidelor politice, concurenților electorali, participanților la referendum sau grupurilor de inițiativă în privința drepturilor, obligațiilor și responsabilităților acestora în procesul de administrare a finanțelor;**

c) **colectează și sistematizează rapoartele privind gestiunea financiară a partidelor politice, rapoartele privind auditul partidelor politice, rapoartele privind finanțarea campaniilor electorale prezentate de concurenții electorali sau participanții la referendum și rapoartele privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă;**

d) **analizează și verifică informația din rapoartele prezentate în condițiile prezentului cod și ale Legii nr. 294/2007 privind partidele politice, adoptă hotărâri executorii privind rezultatele verificării;**

e) **asigură publicarea pe pagina sa oficială a informațiilor și rapoartelor prezentate în condițiile prezentului cod și ale Legii nr. 294/2007 privind partidele politice;**

f) **examinează sesizările și contestațiile privind încălcarea legislației cu privire la finanțarea partidelor politice, a campaniilor electorale și a activității grupurilor de inițiativă;**

g) **conlucrează, în vederea asigurării respectării legislației privind finanțarea partidelor politice, a campaniilor electorale și a activității grupurilor de inițiativă, cu autoritățile publice centrale și ale administrației publice locale, precum și cu alte instituții sau entități, indiferent de forma juridică de organizare;**

h) **cooperează și acordă asistență informațională la elaborarea unor studii independente de monitorizare a finanțării partidelor politice, a campaniilor electorale și a activității grupurilor de inițiativă;**

i) **studiază și monitorizează aplicarea legislației cu privire la finanțarea partidelor politice, a campaniilor electorale și a activității grupurilor de inițiativă, înaintează Parlamentului și Guvernului propuneri privind modificarea cadrului normativ în acest domeniu;**

j) **prezintă anual Parlamentului, până la data de 1 iunie, un raport privind finanțarea partidelor politice, a campaniilor electorale și/sau a activității grupurilor de inițiativă;**

k) exercită alte atribuții de supraveghere și control al respectării legislației cu privire la finanțarea partidelor politice, a campaniilor electorale **și a activității grupurilor de inițiativă**, în conformitate cu prevederile prezentului cod și ale Legii nr. 294/2007 privind partidele politice.

(2) În sensul prezentului articol, exercitarea supravegherii și controlului privind finanțarea campaniilor electorale se aplică corespunzător și activității grupurilor de inițiativă de colectare a semnăturilor pentru susținerea candidaților în alegeri sau pentru inițierea unui referendum.

Articolul 22². Atribuțiile Comisiei Electorale Centrale în perioada electorală [Art. 27]

În perioada electorală, Comisia Electorală Centrală are următoarele atribuții:

a) supraveghează executarea prevederilor prezentului cod și ale altor **acte normative** care conțin dispoziții referitoare la desfășurarea alegerilor și referendumurilor;

b) aprobă programul calendaristic al acțiunilor electorale și supraveghează executarea în termenele stabilite a măsurilor și acțiunilor prevăzute de acesta;

c) coordonează activitatea tuturor organelor electorale în vederea pregătirii și desfășurării alegerilor **și referendumurilor** în condițiile prezentului cod;

d) constituie circumscripțiile electorale și consiliile electorale de circumscripție, supraveghează activitatea **organelor electorale ierarhic inferioare;**

e) emite hotărâri privind activitatea **organelor electorale**, procedurile electorale, modul de organizare și desfășurare a alegerilor (**referendumurilor**) și aspectele tehnico-administrative;

f) decide **convocarea sau** degrevarea de atribuții de la locul de muncă permanent a **membrilor** consiliilor electorale, aprobă statele de personal și determină numărul **funcționarilor electorali** ale consiliilor și birourilor electorale care pot fi degrevați (**convocați**), **inclusiv** termenul pentru care sunt degrevați (**convocați**);

g) în baza datelor prezentate de Agenția Servicii Publice, publică lista partidelor politice care au dreptul de a participa la alegeri (**referendumuri**);

h) asigură întocmirea și verificarea listelor electorale, colaborând în acest scop cu autoritățile administrației publice centrale și locale, cu Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, cu misiunile diplomatice și oficiile consulare;

i) distribuie mijloacele financiare prevăzute pentru desfășurarea alegerilor **și coordonează procesul de asigurare** tehnico-materială a alegerilor (**referendumurilor**);

j) stabilește modelul buletinelor de vot, **documentelor, formularelor** și al altor acte ce țin de desfășurarea alegerilor **sau referendumurilor**, precum și modelul ștampilelor **utilizate de organele electorale, inclusiv parametrii tehnici și/sau standardele aferente echipamentului electoral;**

k) **elaborează documente privind optimizarea și uniformizarea aplicării procedurilor electorale ce țin de organizarea, amenajarea și dotarea localurilor secțiilor de votare cu echipamente și utilaje necesare desfășurării în bune condiții a procesului de votare;**

l) examinează comunicările autorităților publice în probleme ce țin de pregătirea și desfășurarea alegerilor **și referendumurilor;**

m) soluționează chestiuni privind modul de participare la alegeri a cetățenilor care în ziua votării se află în afara țării;

n) asigură monitorizarea respectării principiului egalității între femei și bărbați în **cadrul procesului electoral;**

o) conlucrează cu mijloacele de informare în masă și asociațiile obștești în vederea organizării evenimentelor de educație electorală și civică a alegătorilor și de informare privind desfășurarea procesului electoral;

p) oferă alegătorilor informații electorale prin intermediul mass-media și oricând la cerere;

q) organizează consultări prealabile cu partidele politice, blocurile electorale, precum și cu reprezentanții mass-media și asigură semnarea de către aceștia a Codului de conduită până la începerea campaniei electorale;

r) examinează cererile și contestațiile **în condițiile prezentului cod**, adoptă hotărâri executorii pe margea lor;

s) asigură efectuarea celui de al doilea tur de scrutin, a votării repetate, a alegerilor anticipate, noi și parțiale, în condițiile prezentului cod;

t) sistematizează informațiile privind prezentarea alegătorilor la votare, face totalurile preliminare ale alegerilor și aduce la cunoștință publică rezultatele finale;

u) face bilanțul alegerilor pe țară și, după caz, prezintă Curții Constituționale raportul cu privire la rezultatele alegerilor.

Articolul 22³. Conlucrarea Comisiei Electorale Centrale cu alte entități în procesul de organizare și desfășurare a alegerilor [Art. 28]

(1) În calitate de organ specializat în domeniul electoral, Comisia Electorală Centrală conlucrează cu autoritățile administrației publice centrale și locale, precum și cu unele entități care, în procesul de organizare și desfășurare a scrutinelor, conform domeniului de activitate al acestora, au următoarele responsabilități suplimentare:

1) Ministerul Afacerilor Interne:

a) asigurarea securității tuturor persoanelor care participă la alegeri;

b) asigurarea securității și ordinii publice în locurile și localurile de desfășurare a întâlnirilor concurenților electorali sau altor subiecți cu alegătorii în teritoriu, inclusiv din perspectiva respectării măsurilor de sănătate publică expuse în hotărârile adoptate de către Comisia Națională Extraordinară de Sănătate Publică;

c) acordarea asistenței organelor electorale și autorităților administrației publice locale în vederea păstrării bunurilor materiale la consiliile și birourile electorale, escortării transportării buletinelor de vot și asigurării integrității acestora și a altei documentații electorale;

d) prevenirea, contracararea și constatarea contravențiilor și infracțiunilor în procesul electoral;

e) acordarea asistenței președinților birourilor electorale ale secțiilor de votare la asigurarea ordinii publice în ziua alegerilor, în localul de votare și pe o rază de 100 de metri de la acesta;

f) desfășurarea instructajelor pentru funcționarii electorali privind măsurile de apărare împotriva incendiilor și acțiunile ce urmează a fi întreprinse în caz de incendiu;

g) asigurarea capacității de intervenție a forțelor și mijloacelor din subordine pentru reacționare operativă în caz de incendiu și/sau în alte situații de urgență;

h) acordarea de suport organelor electorale în vederea verificării dacă prevederile actelor normative cu privire la finanțarea campaniilor electorale și a activității grupurilor de inițiativă sunt puse corect în aplicare, delegarea personalului calificat pentru constituirea grupurilor de lucru în acest sens.

2) Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale:

a) asigurarea monitorizării alimentării fără întreruperi cu energie electrică a tuturor sediilor organelor electorale;

b) asigurarea căilor de acces către secțiile de votare;

c) acordarea, în caz de necesitate, la solicitarea autorităților administrației publice locale și/sau organelor electorale, a asistenței informaționale privind antrenarea agenților transportatori din teritoriu la efectuarea transporturilor;

d) prevenirea, contracararea și constatarea contravențiilor ce țin de domeniul transportului de persoane în context electoral.

3) Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene:

a) acordarea asistenței necesare, în limitele competenței și a cadrului legal aferent, la organizarea și desfășurarea alegerilor în secțiile de votare constituite în străinătate;

b) asigurarea numărului necesar de personal și acordarea asistenței logistice în procesul de constituire și funcționare a birourilor electorale ale secțiilor de votare din străinătate;

c) coordonarea procesului de organizare și funcționare a birourilor electorale ale secțiilor de votare din străinătate;

d) colaborarea în vederea acreditării mass-media de peste hotare pe lângă Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, pentru reflectarea procesului electoral din Republica Moldova;

e) coordonarea procesului de transportare, transmitere și returnare de la birourile electorale ale secțiilor de votare din străinătate a buletinelor de vot, precum și a tuturor materialelor ce țin de organizarea și desfășurarea alegerilor.

4) Biroul politici de reintegrare – în comun cu autoritățile administrației publice locale din Zona de Securitate și cu Delegația Republicii Moldova în Comisia Unificată de Control, întreprinderea

tuturor măsurilor posibile, în perimetrul aflat sub controlul efectiv al autorităților Republicii Moldova, menite să faciliteze:

a) prezentarea propunerilor de organizare pentru alegerii din localitățile din stânga Nistrului (Transnistria) și municipiul Bender a mai multor secții de votare cu sediul pe teritoriul Republicii Moldova aflat sub jurisdicția constituțională a autorităților publice centrale;

b) acordarea de sprijin pentru aducerea la cunoștința publică a informației despre hotărârile secțiilor de votare și sediul birourilor electorale, a modului de contactare pentru relații;

c) asigurarea accesului alegerilor la procesul electoral și la organele electorale respective;

d) acordarea suportului în aducerea la cunoștința publică a timpului și locului votării pentru alegerii din localitățile din stânga Nistrului (Transnistria) și municipiul Bender;

e) organizarea și desfășurarea campaniei de informare și educație electorală pentru alegerii din localitățile din stânga Nistrului (Transnistria) și municipiul Bender.

5) Serviciul de Informații și Securitate:

a) asigurarea securității acțiunilor privind confecționarea matriței buletinelor de vot, tipărirea și distribuirea buletinelor de vot, lichidarea matriței;

b) neadmiterea accesului neautorizat la mijloacele tehnice, inclusiv la tipărirea buletinelor de vot și la alte documente electorale;

c) în limita competenței și cadrului legal existent, asigurarea securității informaționale a conexiunilor în cadrul Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri”, inclusiv securitatea cibernetică a activității Comisiei Electorale Centrale privind organizarea și desfășurarea alegerilor;

d) în limita competenței și cadrului legal existent, informarea autorităților electorale relevante și a grupului de lucru despre abaterile în procesul finanțării campaniilor electorale sau activității grupurilor de inițiativă.

6) Ministerul Finanțelor:

a) acordarea de suport organelor electorale în activitatea de control al respectării legislației cu privire la finanțarea activității grupurilor de inițiativă, finanțarea campaniilor electorale și delegarea personalului calificat pentru constituirea unui grup de lucru în acest sens;

b) elaborarea și aprobarea Regulamentului privind modul de acordare a creditelor fără dobândă concurenților electorali în vederea desfășurării campaniei electorale.

7) Banca Națională a Moldovei – supravegherea accesului liber și egal al concurenților electorali, participanților la referendum și grupurilor de inițiativă la serviciile bancare;

8) Băncile licențiate din țară – asigurarea accesului liber și egal al concurenților electorali, participanților la referendum și grupurilor de inițiativă la serviciile bancare.

9) Agenția Proprietății Publice – asigurarea funcționalității tipografiilor de stat în vederea prestării serviciilor de tipărire a buletinelor de vot.

10) Agenția Servicii Publice:

a) actualizarea datelor despre cetățeni din Registrul de stat al populației;

b) examinarea cererilor și documentației depuse de alegători pentru înregistrare la domiciliu sau la reședința temporară, în special prin prisma temeiurilor de solicitare a acestor înregistrări, în perioada de organizare a alegerilor;

c) prezentarea, la solicitarea Comisiei Electorale Centrale, a informațiilor privind evidența populației, precum și a altor date relevante pentru buna organizare a scrutinelor;

d) la solicitarea cetățenilor Republicii Moldova, eliberarea, în termen rezonabil, dar nu mai târziu de ziua alegerilor, a actelor de identitate necesare votării.

11) Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației – supravegherea funcționării rețelelor de comunicații mobile și fixe în perimetrul sediului consiliilor electorale de circumscripție și birourilor electorale ale secțiilor de votare.

12) Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică:

a) asigurarea conexiunii securizate în cadrul rețelei informaționale, parte componentă a Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri”;

b) asigurarea securității cibernetice a sistemului informațional la sediul Comisiei Electorale Centrale în limitele sistemului de telecomunicații al autorităților administrației publice.

13) Î.S. „Radiocomunicații” – asigurarea difuzării neîntrerupte a programelor de radio și de televiziune naționale conform legislației;

14) S.A. „Moldtelecom”:

a) la solicitarea autorităților administrației publice locale, întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor, funcționarilor electorali – asigurarea conectării (inclusiv mutarea rețelelor), conform posibilităților tehnice, a rețelelor de telefonie fixă și internet în sediile consiliilor electorale și ale birourilor electorale ale secțiilor de votare, pe bază de contract;

b) asigurarea funcționării fără întrerupere a rețelelor de telefonie fixă, în special la sediile consiliilor electorale de circumscripție și ale birourilor electorale ale secțiilor de votare;

15) Operatorii sistemului de distribuție de energie electrică – asigurarea fără întrerupere cu energie electrică a sediilor consiliilor electorale de circumscripție și ale birourilor electorale ale secțiilor de votare, potrivit zonelor teritoriale de activitate;

16) Autoritățile administrației publice locale:

a) asigurarea actualizării dispozițiilor privind desemnarea persoanelor responsabile de listele electorale din cadrul autorităților administrației publice locale;

b) asigurarea actualizării listelor electorale de către persoanele desemnate în acest scop;

c) adoptarea deciziilor privind stabilirea și garantarea unui minim de locuri speciale de afișaj electoral și asigurarea unui minim de localuri pentru desfășurarea întâlnirilor cu alegătorii, cu punerea lor la dispoziție, conform termenului stabilit în programul calendaristic, aprobat prin hotărâre a comisiei;

d) asigurarea respectării principiului egalității între femei și bărbați în procesul de desemnare a persoanelor în componența organelor electorale;

e) în limita competenței, asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități în localurile unde sunt amplasate secțiile de votare;

f) asigurarea, la nivel local, a căilor de acces către secțiile de votare;

g) examinarea, în comun cu reprezentanții Agenției pentru Supravegherea Tehnică, a stării de apărare împotriva incendiilor la obiectivele unde vor fi amplasate secțiile de votare și desfășurate întâlnirile cu alegătorii, cu asigurarea respectării cerințelor legale de securitate la incendiu și protecție civilă.

(2) În procesul de organizare și desfășurare a alegerilor, Comisia Electorală Centrală poate stabili, prin hotărâre, și alte responsabilități suplimentare, conform domeniului de activitate, pentru unele autorități ale administrației publice centrale și pentru autoritățile administrației publice locale, precum și pentru unele instituții sau entități, indiferent de forma juridică de organizare. Hotărârea comisiei adoptată în acest sens este executorie pentru toate autoritățile administrației publice centrale și locale, pentru persoanele fizice și juridice, indiferent de domeniul de activitate și forma juridică de organizare.

Articolul 23. Aparatul Comisiei Electorale Centrale [Art. 29]

(1) Comisia Electorală Centrală este asistată de un aparat ale cărui structură și efectiv-limită se aprobă de către comisie. Statul de personal se aprobă de președintele comisiei.

(2) Personalul aparatului este compus din funcționari publici, supuși reglementărilor Legii nr.158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, și personal contractual, care desfășoară activități auxiliare, supus reglementărilor legislației muncii. Personalul aparatului este numit sau angajat în funcție, în condițiile legii, de către președintele comisiei.

(3) Remunerarea salariaților permanenți ai aparatului Comisiei Electorale Centrale se efectuează conform prevederilor cadrului normativ aferent, iar pentru perioada electorală, indiferent de tipul scrutinului, li se stabilește o indemnizație în mărime de 35 la sută din salariul mediu.

(4) În cazuri excepționale, cu acordul salariatului, durata timpului de muncă poate deroga de la limita extinsă, stabilită la art. 104 alin. (5) din Codul muncii și art. 19 din Legea nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public.

(5) În perioada electorală, indiferent de tipul scrutinului, Comisia Electorală Centrală poate angaja, după caz, prin contract individual de muncă, personal în cadrul aparatului comisiei, degrevând persoanele respective de atribuțiile de la locul de muncă permanent.

Articolul 24. Finanțarea Comisiei Electorale Centrale [Art. 30]

(1) Comisia Electorală Centrală se finanțează din bugetul de stat în limita alocațiilor bugetare aprobate prin legea bugetară anuală.

(2) Bugetul Comisiei Electorale Centrale se elaborează, se aprobă și se administrează conform principiilor, regulilor și procedurilor prevăzute de Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014.

(3) Președintele Comisiei Electorale Centrale organizează și implementează sistemul de control intern managerial și poartă răspundere managerială pentru administrarea bugetului instituției și a patrimoniului public aflat în gestiune.

Articolul 25. Ședințe și activități ale Comisiei Electorale Centrale [Art. 31]

(1) Ședințele Comisiei Electorale Centrale se convoacă de către președintele acesteia din proprie inițiativă sau la cererea a **doi** membri ai comisiei. În cazul în care membrii comisiei cer convocarea ședinței, decizia de convocare va fi luată în cel mult 48 de ore de la prezentarea cererii.

(1¹) Ședințele Comisiei Electorale Centrale sunt deliberative dacă la ele participă majoritatea absolută a membrilor săi.

(2) Toate ședințele Comisiei Electorale Centrale sunt deschise pentru reprezentanții mijloacelor de informare în masă și pentru public. Ședințele se anunță cu **24** de ore înainte de desfășurarea lor, cu excepția ședințelor din perioada electorală, când trebuie anunțate într-un termen mai scurt în virtutea faptului că problemele cer o examinare urgentă.

(3) Comisia Electorală Centrală asigură transparența **procedurilor** electorale, fapt ce permite mijloacelor de informare în masă și populației să aprecieze activitatea comisiei.

Articolul 25¹. Actele administrative ale Comisiei Electorale Centrale [Art. 32]

(1) Comisia Electorală Centrală adoptă hotărâri cu votul majorității absolute a membrilor. Hotărârile de modificare, de completare și de abrogare a hotărârilor adoptate anterior se adoptă în aceleași condiții.

(2) Hotărârile Comisiei Electorale Centrale, adoptate în limitele competenței acesteia, sunt acte administrative cu caracter individual sau normativ, executorii pentru organele electorale inferioare, pentru autoritățile publice, întreprinderi, instituții și organizații, pentru persoanele cu funcții de răspundere, partidele politice și organele acestora, precum și pentru toți cetățenii.

(3) Prin derogare de la art. 25 alin. (2), la solicitarea a doi membri, hotărârile Comisiei Electorale Centrale pot fi adoptate în camera de deliberare fără ca participanții la procedura administrativă sau alte persoane să fie de față. Procedura detaliată privind adoptarea hotărârilor în camera de deliberare se stabilește în regulamentul de activitate al Comisiei Electorale Centrale.

(4) Hotărârile Comisiei Electorale Centrale intră în vigoare din momentul adoptării sau la data indicată în textul hotărârii.

(5) Hotărârile adoptate se semnează de președintele Comisiei Electorale Centrale, iar în lipsa acestuia de secretar. În cazul lipsei președintelui și a secretarului, hotărârile Comisiei Electorale Centrale se semnează de președintele ședinței.

(6) Hotărârile Comisiei Electorale Centrale se plasează, în termen de 24 de ore de la adoptare, pe pagina web a acesteia, iar hotărârile cu caracter normativ se publică și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(7) Membrii Comisiei Electorale Centrale care nu sunt de acord cu hotărârile adoptate au dreptul să-și exprime în scris opinia separată, în termen de 24 de ore de la adoptare, care se anexează la hotărârile respective.

Articolul 26. Se abrogă.

Articolul 27. Centrul de instruire continuă în domeniul electoral [Art. 33]

(1) Centrul de instruire continuă în domeniul electoral este o instituție publică fondată de Comisia Electorală Centrală, care realizează **activități de instruire, educație, cercetare și informare în domeniul electoral.**

(1) În condițiile regulamentului aprobat de Comisia Electorală Centrală, centrul instruieste și certifică funcționarii electorali, precum și alte categorii de persoane interesate și/sau antrenate în procesul electoral.

(2) Centrul dezvoltă și implementează programe de educație electorală și civică destinate tuturor categoriilor de cetățeni.

(3) Centrul are personalitate juridică, dispune de sigiliu cu imaginea stemei de stat, patrimoniu propriu, autonomie administrativă, științifică și didactică.

(4) Finanțarea centrului se efectuează din contul mijloacelor prevăzute distinct în bugetul Comisiei Electorale Centrale. Sunt acceptate și alte surse de finanțare, neinterzise de lege.

(5) Regulamentul de activitate al centrului se aprobă de Comisia Electorală Centrală.

(6) Remunerarea salariaților permanenți ai centrului se efectuează conform prevederilor cadrului normativ aferent, iar pentru perioada electorală, indiferent de tipul scrutinului, acestora li se stabilește o indemnizație în mărime de 35 la sută din salariul mediu.

(7) În cazuri excepționale, cu acordul salariaților, durata timpului de muncă poate deroga de la limita extinsă, stabilită la art. 104 alin. (5) din Codul muncii.

Secțiunea a 2-a

Circumscripțiile electorale și consiliile electorale de circumscripție

Articolul 28. Constituirea circumscripțiilor electorale [Art. 34]

(1) Comisia Electorală Centrală constituie circumscripțiile electorale permanente care corespund, de regulă, hotarelor unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea ale Republicii Moldova, unității teritoriale autonome Găgăuzia, municipiilor Chișinău și Bălți. În condiții similare, comisia constituie circumscripții electorale de nivelul al doilea pentru secțiile de votare din străinătate și cele pentru localitățile din stânga Nistrului (Transnistria).

(2) Cu cel puțin 55 de zile înainte de ziua alegerilor, Comisia Electorală Centrală aduce la cunoștința publică denumirea și numărul de ordine atribuit circumscripțiilor electorale de nivelul al doilea.

(3) Circumscripțiile electorale de nivelul întâi corespund, de regulă, hotarelor unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi ale Republicii Moldova și se constituie în condițiile stabilite de titlul V și capitolul 14.

Articolul 28¹. Constituirea consiliilor electorale de circumscripție [Articolul 35]

(1) Comisia Electorală Centrală constituie consiliile electorale de circumscripție de nivelul al doilea, care activează permanent, sunt formate dintr-un număr impar de membri, de cel puțin 7 și de cel mult 11 persoane.

(2) În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale, referendumurilor republicane și alegerilor locale generale, componența nominală a consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea se confirmă de către Comisia Electorală Centrală.

(3) În componența consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea activează, cu statut permanent, președintele acestuia, care este numit în funcție de către Comisia Electorală Centrală, fiind supus reglementărilor Legii nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public.

(4) Ceilalți membri ai consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea sunt desemnați cu cel puțin 55 de zile înainte de ziua alegerilor, după cum urmează:

a) doi membri sunt desemnați de către judecătoria în a cărei rază se află consiliul electoral de circumscripție respectiv;

b) doi membri sunt desemnați de către consiliul local de nivelul al doilea, după caz, de Adunarea Populară a Găgăuziei, în a cărei rază se află consiliul electoral de circumscripție respectiv;

c) câte unul este desemnat de fiecare partid politic reprezentat în Parlament.

(5) Pentru funcția de membru al consiliului electoral de orice nivel se desemnează persoane care au urmat cursuri de instruire în cadrul Centrului de instruire continuă în domeniul electoral și dețin certificate de calificare corespunzătoare valabile la data confirmării. Candidaturile desemnate de către judecătoriile și consiliile locale, după caz de Adunarea Populară a Găgăuziei, trebuie să aibă studii juridice superioare sau în domeniul administrației publice.

(6) În cazul alegerilor și referendumurilor locale, consiliile electorale de circumscripție de nivelul întâi se constituie de către consiliile electorale de circumscripție de nivelul al doilea, după caz de Comisia Electorală Centrală. Consiliile electorale respective se constituie dintr-un număr impar de membri, de cel puțin 7 și de cel mult 11 persoane, cu cel puțin 40 de zile înainte de ziua scrutinului.

(7) Pentru constituirea consiliilor electorale de circumscripție de nivelul întâi, cu cel puțin 45 de zile înainte de ziua alegerilor, candidaturile a 2 membri se desemnează de către consiliul local de nivelul întâi, iar în cazul când lipsesc aceste propuneri, locurile rămase sunt completate de Comisia Electorală Centrală din numărul persoanelor incluse în Registrul funcționarilor electorali. Candidaturile celorlalți membri se desemnează de către partidele politice reprezentate în Parlament, câte unul de la fiecare partid politic. În măsura posibilităților, în componența consiliilor electorale de circumscripție se includ persoane cu studii juridice superioare sau în domeniul administrației publice.

(8) În cazul când partidele politice nu desemnează candidaturile lor în componența consiliului electoral de circumscripție cel târziu cu 5 zile înainte de expirarea termenului de constituire a acestuia, numărul necesar de candidaturi se completează de către consiliile locale, după caz de Adunarea Populară a Găgăuziei, iar dacă nici acestea nu prezintă candidaturile, precum și în cazul în care după desemnarea sau în lipsa desemnării candidaturilor de către toți subiecții de drept, numărul acestora nu este suficient sau constituie un număr par, locurile rămase sunt completate de Comisia Electorală Centrală din numărul persoanelor incluse în Registrul funcționarilor electorali.

(9) În decursul a 3 zile de la data confirmării componenței nominale a consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea, membrii acestuia aleg din rândul lor secretarul consiliului. În aceleași termen de la constituire, membrii consiliului electoral de circumscripție de nivelul întâi aleg din rândul lor președintele și secretarul consiliului electoral. Rezultatele acestor alegeri se comunică imediat Comisiei Electorale Centrale și, după caz, consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea corespunzător.

(10) În perioada electorală, consiliul electoral de circumscripție adoptă hotărâri cu votul majorității absolute a membrilor.

(11) Particularitățile de organizare și funcționare a consiliului electoral de circumscripție sunt stipulate în regulamentul de activitate a acestuia, aprobat prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.

(12) Pentru secțiile de votare din străinătate, Comisia Electorală Centrală va forma un consiliu electoral distinct, cu sediul în municipiul Chișinău, care va asigura organizarea proceselor electorale pentru secțiile de votare constituite peste hotare.

(13) Pentru secțiile de votare pentru localitățile din stânga Nistrului (Transnistria), Comisia Electorală Centrală va forma un consiliu electoral distinct, cu sediul în municipiul Chișinău, care va asigura organizarea proceselor electorale pentru secțiile de votare constituite pentru localitățile din stînga Nistrului (Transnistria).

Articolul 28². Aparatul consiliului electoral de circumscripție [Art. 36]

Consiliul electoral de circumscripție este asistat în perioada electorală de un aparat al cărui stat de personal se aprobă de Comisia Electorală Centrală la propunerea consiliului electoral de circumscripție. Pentru activitatea în perioada electorală, funcționarii aparatului consiliului electoral de circumscripție beneficiază de o indemnizație, calculată în baza salariului mediu pe economie pentru anul precedent și achitată din mijloacele financiare alocate pentru alegeri. Funcționarilor aparatului consiliului electoral de circumscripție degrevați de atribuțiile de la locul de muncă permanent din instituțiile bugetare li se menține salariul la locul de muncă permanent.

Articolul 29. Atribuțiile consiliului electoral de circumscripție [Art. 37]

(1) În perioada electorală, consiliul electoral de circumscripție are următoarele atribuții:

a) exercită controlul asupra executării prevederilor prezentului cod și a altor acte normative care conțin prevederi referitoare la desfășurarea alegerilor;

b) constituie, în condițiile prezentului cod, circumscripțiile electorale de nivelul întâi și secțiile de votare, consiliile electorale de circumscripție de nivelul întâi și birourile electorale ale secțiilor de votare, supraveghează activitatea acestora;

c) propune degrevarea de atribuțiile de la locul de muncă permanent și/sau convocarea membrilor consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea și aprobarea statului de personal al aparatului acestuia;

d) decide degrevarea de atribuțiile de la locul de muncă permanent și/sau convocarea membrilor consiliilor electorale de nivelul întâi, după caz, și al birourilor electorale pe perioada activității lor în componența acestor consilii și birouri;

e) distribuie birourilor electorale ale secțiilor de votare, după caz, consiliilor electorale de circumscripție de nivelul întâi mijloace financiare, precum și asigură aprovizionarea acestora cu materiale și formulare ale documentelor electorale necesare organizării și desfășurării în bune condiții a procesului electoral;

f) examinează comunicările și sesizările ce țin de organizarea și desfășurarea alegerilor, depuse de autoritățile administrației publice locale, de întreprinderile, instituțiile și organizațiile implicate în procesul electoral, după caz, întreprinde măsuri pe marginea celor comunicate sau sesizate;

g) decide asupra cererilor de înregistrare a grupurilor de inițiativă, candidaților independenți și candidaților/listelor de candidați din partea partidelor politice în cadrul alegerilor locale, aduce la cunoștința publică informații despre aceștia;

h) recepționează, examinează și publică rapoartele privind finanțarea campaniilor electorale ale candidaților independenți în cadrul alegerilor locale, precum și a celor privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă constituite în vederea colectării semnăturilor pentru susținerea candidaților respectivi;

i) asigură accesul publicului la declarațiile cu privire la venituri și proprietate ale concurenților electorali înregistrați în alegerile locale, conform prevederilor prezentului cod;

j) examinează cererile și contestațiile asupra hotărârilor și acțiunilor/inacțiunilor birourilor electorale ale secțiilor de votare, după caz, consiliilor electorale de circumscripție de nivelul întâi;

k) examinează cererile și contestațiile asupra acțiunilor/inacțiunilor concurenților electorali și grupurilor de inițiativă înregistrate, precum și cele cu privire la finanțarea campaniilor electorale ale candidaților independenți în alegerile locale;

l) colectează și sistematizează informații de la birourile electorale ale secțiilor de votare privind deschiderea secțiilor de votare, prezența alegătorilor la votare, după caz, existența incidentelor la secțiile de votare, totalizarea rezultatelor preliminare ale alegerilor și le remite, prin intermediul Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri” sau prin alte mijloace, Comisiei Electorale Centrale;

m) totalizează rezultatele alegerilor din circumscripție, prezintă Comisiei Electorale Centrale documentele și materialele electorale, asigură **afișarea acestora la sediul său și al administrației publice locale**, în condițiile prezentului cod și ale instrucțiunii aprobate de Comisie în acest sens;

n) aprobă, prin hotărâre, procesul-verbal de totalizare a rezultatelor alegerilor locale din circumscripția electorală respectivă, confirmă sau infirmă legalitatea acestora;

o) declară candidații aleși, atribuie și validează, concomitent cu confirmarea legalității alegerilor locale, mandatele primarilor aleși și consilierilor locali, confirmă lista candidaților supleanți, cu adoptarea hotărârilor în acest sens;

p) asistă organele electorale ierarhic superioare în procesul de realizare a atribuțiilor de supraveghere și control în domeniul finanțării campaniilor electorale și partidelor politice;

q) exercită alte acțiuni ce țin de organizarea și desfășurarea alegerilor.

(2) Președintele consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea exercită următoarele atribuții:

a) reprezintă consiliul în relațiile cu Comisia Electorală Centrală, cu alte autorități publice, întreprinderi, instituții, mass-media, organizații, partide politice, concurenții electorali, precum și cu cetățenii;

b) asigură păstrarea bunurilor primite de la autoritatea administrației publice locale și Comisia Electorală Centrală, purtând răspundere materială conform legislației;

c) este ordonatorul resurselor financiare alocate consiliului;

d) emite dispoziții, în limitele competenței sale, în vederea organizării activității consiliului;

e) încheie, în numele consiliului, contracte aferente organizării și desfășurării activității permanente în circumscripție, precum și contracte individuale de muncă, contracte de prestări servicii pentru perioada îndeplinirii unor activități permanente;

f) informează membrii consiliului, alegătorii și subiecții vizați privind punerea în aplicare, în limita competențelor stabilite, a hotărârilor Comisiei Electorale Centrale, precum și a altor acte administrative privind aplicarea procedurilor electorale;

g) participă la procedurile de actualizare a datelor și informațiilor cuprinse în Registrul de stat al alegătorilor, precum și la procedurile de verificare și actualizare a listelor electorale din circumscripția electorală respectivă;

h) contribuie, în limitele funcționale stabilite, la realizarea de către Comisia Electorală Centrală a atribuțiilor de supraveghere și control privind respectarea legislației cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale;

i) acordă asistență în organizarea și desfășurarea activităților de educație electorală și civică, organizate de Comisia Electorală Centrală și Centrul de instruire continuă în domeniul electoral;

j) acordă asistență în procesul de instruire și certificare a subiecților electorali în circumscripția electorală de către Centrul de instruire continuă în domeniul electoral;

k) monitorizează respectarea principiului egalității între femei și bărbați de către subiecții participanți la procesul electoral prin verificarea documentelor, sistematizarea și prezentarea datelor statistice în acest sens;

l) exercită și alte atribuții prevăzute de prezentul cod, regulamentul de activitate al consiliului electoral, aprobat de comisie, precum și de alte acte normative în domeniul electoral.

Secțiunea a 3-a

Secțiile de votare și birourile electorale ale secțiilor de votare

Articolul 30. Constituirea secțiilor de votare și a birourilor electorale ale secțiilor de votare [Art. 38]

(1) Pentru a efectua votarea și numărarea voturilor, circumscripțiile electorale se divizează în secții de votare.

(2) Secțiile de votare se constituie de către consiliile electorale de circumscripție în localități, în baza propunerilor primarilor orașelor (municipiilor) și satelor (comunelor), cu cel puțin 35 de zile înainte de data alegerilor, și vor cuprinde cel puțin 30 și cel mult 3000 de alegători. La propunerea primarilor orașelor (municipiilor) și ai satelor (comunelor), plafonul de 3000 de alegători poate fi depășit cu cel mult 10 la sută. Pentru alegerile de orice nivel și pentru referendumurile republicane, secțiile de votare se constituie în același termen. Sediile secțiilor de votare se stabilesc, de regulă, **la parterul sediilor** aflate în proprietate publică și se amenajează astfel încât să faciliteze accesul în ele al persoanelor în vârstă și cu dizabilități.

(3) Secții de votare speciale pot fi constituite pe lângă spitale, sanatorii, maternități, aziluri și cămine pentru bătrâni. Aceste secții de votare trebuie să includă cel puțin 30 de alegători.

(4) Persoanele care își satisfac serviciul militar votează la secția de votare din localitatea în care este dislocată unitatea militară.

(5) În cazul alegerilor locale noi, parțiale, al referendumului local, când nu se constituie consiliu electoral de circumscripție de nivelul al doilea, secțiile de votare și birourile electorale ale acestora se constituie de către consiliul electoral de circumscripție de nivelul întâi.

(6) Consiliul electoral de circumscripție numerotează secțiile de votare din circumscripție și aduce la cunoștința publică informația despre hotarele fiecărei secții de votare, adresa sediului birourilor electorale ale secțiilor de votare, adresa localului pentru votare și modul de contactare pentru relații.

(7) Secțiile de votare se numerotează în ordine alfabetică, începând cu localitatea de reședință a consiliului electoral de circumscripție, continuând apoi cu cele din municipii (sectoare), orașe, comune și sate.

(8) Primăriile oferă birourilor electorale ale secțiilor de votare informații și sprijin, necesare în exercitarea atribuțiilor lor prevăzute de prezentul cod.

(9) Birourile electorale ale secțiilor de votare se constituie de către consiliile electorale de circumscripție cu cel puțin 25 de zile înainte de ziua alegerilor, dintr-un număr impar de membri, de cel puțin 5 și cel mult 11 persoane.

(10) Membrii biroului electoral al secției de votare se desemnează după cum urmează:

a) 3 candidaturi sunt desemnate de către consiliul local;

b) câte unul este desemnat de fiecare partid politic reprezentat în Parlament.

(11) În cazul când partidele politice nu desemnează candidaturile lor în componența biroului electoral al secției de votare cel târziu cu 5 zile înainte de expirarea termenului de constituire a biroului,

numărul necesar de candidaturi se completează de către consiliul local, iar dacă nici acesta nu prezintă candidaturile, precum și în cazul în care după desemnarea sau în lipsa desemnării candidaturilor de către toți subiecții de drept, numărul acestora nu este suficient sau constituie un număr par, locurile rămase sunt completate de consiliul electoral de circumscripție, la propunerea Comisiei Electorale Centrale, din rândul persoanelor incluse în Registrul funcționarilor electorali.

(12) Pentru funcția de membru al biroului electoral al secției de votare se desemnează doar persoane care au urmat cursuri de perfecționare în cadrul Centrului de instruire continuă în domeniul electoral și dețin certificate de calificare corespunzătoare valabile la data confirmării. În măsura posibilităților, în componența birourilor electorale se includ persoane cu studii juridice superioare sau în domeniul administrației publice.

(13) În decursul a 2 zile de la data constituirii biroului electoral al secției de votare, membrii acestuia aleg din rândul lor președintele și secretarul biroului, comunicând imediat rezultatele acestor alegeri consiliului electoral de circumscripție și aducând la cunoștința publică componența și sediul biroului electoral, modul de contactare pentru relații.

(14) Biroul electoral al secției de votare adoptă hotărâri cu votul majorității absolute a membrilor.

(15) Particularitățile de organizare și funcționare a biroului electoral al secției de votare sunt stipulate în regulamentul de activitate a acestuia, aprobat prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.

(16) În scopul asigurării și realizării dreptului electoral, Comisia Electorală Centrală poate constitui secții de votare și birouri electorale ale secțiilor de votare și în alte cazuri.

Articolul 31. Particularitățile constituirii și funcționării secțiilor de votare din străinătate și a birourilor electorale ale secțiilor de votare din străinătate [Art. 39]

(1) Toate secțiile de votare constituite în străinătate vor activa în conformitate cu particularitățile prevăzute de prezentul cod și vor fi organizate cu cel puțin 35 de zile înainte de data alegerilor.

(2) În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și al referendumului republican, pe lângă misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova pot fi organizate una sau mai multe secții de votare pentru alegătorii care se află în străinătate la data alegerilor.

(3) În afară de secțiile de votare prevăzute la alin. (2), cu acordul autorităților competente ale țărilor respective, pot fi organizate secții de votare pentru o localitate sau mai multe localități în care, conform datelor Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, se află temporar sau domiciliază permanent în străinătate cel puțin 500 de alegători cetățeni ai Republicii Moldova.

(4) Constituirea secțiilor de votare prevăzute la alin. (2) și (3) se stabilește de către Comisia Electorală Centrală, cu avizul prealabil al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, care se va referi la îndeplinirea condiției ce vizează obținerea acordului autorităților competente ale țării respective, precum și la posibilitatea asigurării din punct de vedere tehnic și logistic a procesului de votare.

(5) Temeiul de bază pentru constituirea secțiilor de votare este dinamica participării alegătorilor la secțiile de votare din străinătate la ultimele 3 scrutine, ținând cont complementar de datele înregistrării prealabile a cetățenilor Republicii Moldova aflați în străinătate și informațiile prezentate de Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene cu privire la numărul și locul aflării cetățenilor Republicii Moldova în străinătate (colectate în baza evidenței consulare sau altor date relevante). Regulamentul privind constituirea secțiilor de votare peste hotare și regulamentul privind înregistrarea prealabilă se aprobă de către Comisia Electorală Centrală.

(6) Birourile electorale ale secțiilor de votare din străinătate se constituie dintr-un număr impar de membri, de cel puțin 5 și cel mult 13 persoane. Membrii biroului electoral al secției de votare din străinătate se propun de către subiecții de drept, după cum urmează:

a) 2 membri se propun de către Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, care din oficiu exercită funcțiile de președinte și secretar al biroului electoral respectiv;

b) partidele reprezentate în Parlament propun câte un membru.

(7) În cazul când partidele politice nu prezintă candidaturile lor în componența biroului electoral cel târziu cu 5 zile înainte de expirarea termenului de constituire a acestuia, precum și în cazul în care după desemnarea candidaturilor de către toți subiecții de drept, numărul acestora nu este suficient sau componența biroului electoral constituie un număr par, candidaturile sunt înaintate de consiliul

electoral de circumscripție, la propunerea Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, iar dacă nici acesta nu prezintă candidaturile, locurile rămase se completează de Comisia Electorală Centrală din rândul persoanelor incluse în Registrul funcționarilor electorali.

(8) Particularitățile organizării și funcționării birourilor electorale ale secțiilor de votare din străinătate se reglementează de Comisia Electorală Centrală, în coordonare cu Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene.

Articolul 32. Particularitățile constituirii și funcționării secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului (Transnistria) și a birourilor electorale ale secțiilor de votare pentru localitățile din stânga Nistrului (Transnistria) [Art. 40]

(1) În cazul alegerilor parlamentare, al alegerilor prezidențiale și al referendumurilor republicane, pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului (Transnistria), Comisia Electorală Centrală, cu cel puțin 35 de zile înainte de data alegerilor, **poate organiza** secții de votare cu sediul pe teritoriul Republicii Moldova aflat sub jurisdicția constituțională a autorităților publice centrale.

(1¹) La constituirea acestor secții de votare, Comisia Electorală Centrală va ține cont de datele din Registrul de stat al alegătorilor raportate la dinamica participării alegătorilor în ultimele 3 scrutine, ținând cont complementar de informațiile sau propunerile entităților responsabile de realizarea politicii de reintegrare și securitate, care, la elaborarea propunerilor menționate, vor ține cont de organizarea administrativ-teritorială, de specificul căilor de acces și comunicare, de asigurarea accesului alegătorilor la procesul electoral și la organele electorale respective.

(2) Organul electoral responsabil va constitui secții de votare distincte pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului (Transnistria), care aparțin circumscripției electorale respective constituite de Comisia Electorală Centrală în baza regulamentului aprobat. Aceste secții de votare se subordonează consiliului electoral constituit în conformitate cu prevederile art. 28.

(4) La constituirea birourilor electorale ale secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului (Transnistria), prevederile art. 30 se aplică în modul corespunzător. Competența de a desemna candidaturile membrilor în componența biroului electoral al secției de votare pentru alegătorii din stânga Nistrului (Transnistria) aparține organului administrației publice locale care gestionează unitatea administrativ-teritorială sau sectorul în care este amplasat sediul acestei secții.

(5) Particularitățile organizării și funcționării birourilor electorale ale secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului (Transnistria) se reglementează de Comisia Electorală Centrală.

Articolul 33. Atribuțiile biroului electoral al secției de votare [Art. 41]

În perioada sa de activitate, biroul electoral al secției de votare exercită următoarele atribuții:

a) recepționează și păstrează listele electorale, asigură integritatea acestora și accesul la datele din acestea în condițiile stabilite de prezentul cod;

b) examinează solicitările în legătură cu erorile din listele electorale, efectuează modificările necesare în acestea și eliberează certificate pentru drept de vot alegătorilor în condițiile prezentului cod;

c) întocmește liste electorale suplimentare și cele privind votarea la locul aflării în condițiile stabilite de prezentul cod și de regulamentului aprobat de Comisia Electorală Centrală;

d) stabilește tirajul buletinelor de vot ce urmează a fi tipărite pentru secția de votare din țară;

e) asigură recepționarea, păstrarea și integritatea buletinelor de vot, certificatelor pentru drept de vot și altor documente (materiale) electorale necesare organizării activității acestuia și desfășurării procedurilor electorale;

f) desemnează membrii pentru degrevare de atribuțiile de la locul de muncă permanent sau convocare, propune consiliului electoral de circumscripție personalul pentru angajarea/numirea în funcție în aparatul de lucru al biroului electoral;

g) confirmă reprezentanții concurenților electorali (participanților la referendum) în cadrul biroului electoral respectiv;

h) afișează la sediul biroului electoral listele de candidați;

i) comunică alegătorilor care își au domiciliul sau reședința temporară în raza secției de votare data și locul votării, precum și sediul secției de votare;

j) asigură pregătirea localului pentru votare, instalarea urnelor și a cabinelor de vot, păstrarea și integritatea ștampilelor electorale, precum și altui echipament electoral necesar, conform procedurii stabilite de comisie;

k) organizează votarea în ziua stabilită pentru desfășurarea alegerilor;

l) ia măsuri pentru a asigura ordinea în localul secțiilor de votare;

m) totalizează rezultatele alegerilor în secția de votare, întocmește procesele-verbale și rapoartele și le remite, împreună cu alte documente (materiale) electorale, consiliului electoral de circumscripție;

n) sistematizează și remite consiliului electoral de circumscripție informații despre deschiderea secției de votare, datele privind participarea la vot, precum și datele necesare pentru totalizarea rezultatelor preliminare ale alegerilor, prin intermediul Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri” și altor mijloace;

o) asistă organele electorale ierarhic superioare în procesul de realizarea a atribuțiilor de supraveghere și control în domeniul finanțării campaniilor electorale;

p) exercită și alte atribuții prevăzute de prezentul cod și de regulamentul privind activitatea birourilor electorale ale secțiilor de votare, aprobat de comisie, precum și de alte acte normative în domeniul electoral.

Articolul 33¹. Incompatibilități și restricții în activitatea de membru al consiliului și biroului electoral [Art. 42]

(1) În exercitarea atribuțiilor, membrul consiliului sau al biroului electoral:

a) nu are dreptul să desfășoare oricare altă activitate în calitate de subiect implicat în procesul electoral;

b) în cazul alegerilor locale, nu poate fi soțul (soția), afinul sau ruda de gradul întâi a persoanei care candidează în circumscripția electorală în a cărei rază teritorială se află organul electoral din componența căruia el face parte,;

c) în cazul în care este judecător desemnat în componența consiliului electoral, nu poate examina litigiile cu caracter electoral din circumscripția respectivă începând cu data constituirii consiliului;

d) nu poate face declarații sau agitație în favoarea sau în defavoarea concurenților electorali, participanților la referendum sau grupurilor de inițiativă, precum și pentru exprimarea unei opțiuni la referendum;

e) nu poate sprijini financiar sau prin orice alte modalități, direct sau indirect, niciun concurent electoral, participant la referendum sau grup de inițiativă.

(2) Nerespectarea incompatibilităților și restricțiilor stabilite la alin. (1) servește drept temei de revocare a membrului prin substituirea acestuia cu un alt membru de către subiectul de drept sau aplicarea altor sancțiuni stabilite la art. 75 alin. (6).

Articolul 33². Modificarea componenței consiliilor și birourilor electorale [Art. 43]

(1) Calitatea de membru al consiliului sau biroului electoral încetează:

a) la cerere;

b) prin revocare;

c) în caz de deces.

(2) Membrul consiliului electoral sau al biroului electoral este revocat de **entitatea** care l-a desemnat, pentru încălcarea interdicțiilor stabilite la art.33¹, inclusiv pentru lezarea drepturilor electorale ale alegătorilor, pentru absența consecutivă nemotivată la 2 ședințe ale organului electoral sau pentru refuzul de a executa a deciziile organului electoral din care face parte, constatate prin hotărâre a organului electoral din care acesta face parte. În cazul când hotărârea a fost contestată, revocarea se face după confirmare de către organul electoral ierarhic superior.

(2¹) În cazul în care membrul consiliului electoral sau al biroului electoral încalcă prevederile prezentului cod și ale altor acte normative în domeniul electoral, Comisia Electorală Centrală, după caz consiliul electoral de circumscripție, îi poate aplica sancțiunile prevăzute la art.75 alin.(6).

(3) Dacă un membru își dă demisia sau este revocat din consiliul sau biroul electoral, în locul lui poate fi desemnat sau înaintat un alt membru în modul stabilit de prezentul cod. Modificarea componenței poate fi efectuată cel târziu cu 5 zile înainte de alegeri.

Secțiunea a 4-a.
Organizarea activității consiliilor și birourilor electorale.
Dizolvarea acestora

Articolul 34. Acordarea de sprijin și asigurarea tehnico-materială a activității consiliilor și birourilor electorale [Art. 44]

(1) Autoritățile publice, întreprinderile, instituțiile și organizațiile, **indiferent de forma juridică de organizare**, persoanele cu funcții de răspundere, partidele politice, precum și organele acestora sunt obligate să sprijine consiliile și birourile electorale în exercitarea atribuțiilor lor, să le furnizeze informațiile și materialele necesare pentru activitate. Sprijinul din partea autorităților publice și a exponenților acestora se acordă numai la cerere și nu se poate manifesta prin acțiuni vădit disproporționate față de necesitățile existente.

(2) **Autoritățile administrației publice locale, întreprinderile, instituțiile și organizațiile, indiferent de forma juridică de organizare, pun la dispoziția consiliilor și birourilor electorale localuri corespunzătoare pentru activitatea acestora, precum și echipament tehnico-material și logistic necesar pentru organizarea, desfășurarea și totalizarea rezultatelor alegerilor.**

(3) **În afara perioadei electorale, autoritățile administrației publice locale pun la dispoziția președintelui consiliului electoral de nivelul al doilea un sediu pentru activitatea permanentă a acestuia.**

(4) **Entitățile menționate la art. 22³, în limitele competențelor funcționale și ale responsabilităților suplimentare ce le revin, asigură suportul necesar consiliilor și birourilor electorale în procesul de organizare și desfășurare a alegerilor.**

(5) **Consiliul și biroul electoral pot sesiza autoritățile publice, întreprinderile, instituțiile, organizațiile, indiferent de forma juridică de organizare, persoanele cu funcții de răspundere, partidele politice, precum și organele acestora, în probleme de organizare și desfășurare a alegerilor, ultimele fiind obligate să examineze sesizarea și să dea răspuns în decursul a 3 zile de la data primirii sesizării, dar nu mai târziu de ziua alegerilor.**

(6) **Nerespectarea prevederilor alin. (1) - (4) servește drept temei pentru sesizarea organelor constatatoare în condițiile prevăzute de art. 77.**

(7) **Președinții consiliilor și birourilor electorale sunt obligați să asigure păstrarea și returnarea bunurilor primite de la Comisia Electorală Centrală, de la autoritățile administrației publice locale sau de la alte entități, purtând răspundere materială pentru prejudiciul cauzat.**

Articolul 35. Degrevarea de atribuțiile de la locul de muncă permanent sau convocarea funcționarilor electorali. Modalitatea de remunerare și garanțiile funcționarilor electorali [Art. 45]

(1) **Comisia Electorală Centrală stabilește prin hotărâre numărul de membri ai organelor electorale și de funcționari ai aparatelor de lucru ale acestora care pot fi degrevați de atribuțiile de la locul de muncă permanent sau convocați și termenul acestor degrevări/convocări.**

(2) **Consiliul electoral de circumscripție, de regulă, la prima ședință de constituire, adoptă o hotărâre privind desemnarea unor membri pentru degrevare de atribuțiile de la locul de muncă permanent și/sau pentru convocare în limitele stabilite de Comisia Electorală Centrală conform alin. (1), care va conține și propunerea de aprobare a statului de personal al aparatului consiliului. Această hotărâre se transmite imediat organului electoral care a constituit consiliul electoral respectiv, dar nu mai târziu de 3 zile de la constituirea consiliului.**

(3) **Biroul electoral al secției de votare, de regulă, la prima ședință de convocare, adoptă o hotărâre privind desemnarea membrilor pentru degrevare de atribuțiile de la locul de muncă permanent sau convocare în limitele stabilite de Comisia Electorală Centrală conform alin. (1) și o transmite imediat, dar nu mai târziu de 3 zile de la constituirea biroului respectiv, consiliului electoral de circumscripție care decide, conform competenței, asupra degrevării/convocării membrilor birourilor electorale.**

(4) **Degrevarea/convocarea și aprobarea statului de personal se efectuează de organul electoral care a constituit consiliul și/sau biroul electoral respectiv.**

(5) **Pentru activitatea în perioada electorală, persoanele degrevate din instituțiile bugetare sau din alte unități decât cele bugetare și cele convocate beneficiază de o indemnizație, calculată în baza salariului mediu pe economie pentru anul precedent și achitată din mijloacele financiare alocate pentru alegeri.**

(6) Membrii organelor electorale și funcționarilor aparatului consiliului electoral de circumscripție degrevați de atribuțiile de la locul de muncă permanent din instituțiile bugetare li se menține salariul la locul de muncă permanent.

(7) Funcționarii publici membri ai organelor electorale și funcționarii aparatelor de lucru ale acestor organe, degrevați de atribuțiile de la locul de muncă permanent pentru perioada electorală, își păstrează statutul de funcționar public.

(8) Pentru activitatea în perioada electorală, inclusiv în ziua alegerilor, membrii organelor electorale nedegrevați și celor neconvocați, precum și funcționarilor aparatelor birourilor electorale li se stabilește o indemnizație în mărime de 20 la sută din salariul mediu pe economie pentru anul precedent, achitată din mijloacele financiare alocate pentru alegeri.

(9) Consiliul electoral de circumscripție este asistat de un aparat de lucru al cărui stat de personal se aprobă de Comisia Electorală Centrală la propunerea consiliului electoral de circumscripție. Statul de personal al aparatului include unitățile de contabil (inclusiv câte un contabil-șef), specialiști (consultanți, operatori) și alt personal tehnic. Pentru activitatea în perioada electorală, funcționarii aparatului consiliului electoral de circumscripție beneficiază de o indemnizație, calculată în baza salariului mediu pe economie pentru anul precedent și achitată din mijloacele financiare alocate pentru alegeri.

(10) În funcție de tipul scrutinului organizat, biroul electoral este asistat de un aparat de lucru, format din operatorii Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri” și alt personal tehnic. Consiliul electoral adoptă o hotărâre prin care numește în funcție, la propunerea biroului electoral, și stabilește perioada de activitate a personalului angajat în aparatul de lucru care asistă biroul electoral.

(11) Drept temei de achitare a indemnizației în condițiile prevăzute la alin. (5), (8) – (10) servesc hotărârile de constituire a organelor electorale și de degrevare/convocare a funcționarilor electorali.

(12) În cazul organizării concomitente a două scrutine, precum și în cazurile stabilite la art. 132, funcționarii electorali beneficiază de o majorare de 5-10 la sută a indemnizației stabilite în condițiile alin. (5), (8) – (10).

(13) În caz de necesitate, pot fi încheiate contracte individuale de muncă sau de prestări servicii pentru perioada îndeplinirii unor activități determinate. Cheltuielile se efectuează din contul mijloacelor alocate pentru alegeri/referendumuri.

(14) În condițiile legislației fiscale, indemnizația achitată funcționarilor electorali pentru activitatea desfășurată în cadrul organelor electorale se califică drept sursă de venit neimpozabilă.

(15) Membrii organelor electorale și funcționarii aparatelor de lucru ale acestor organe beneficiază de o zi liberă, de regulă, imediat următoare zilei alegerilor acordată în condițiile stabilite de Codul muncii.

Articolul 36. Se transferă la art. 33¹.

Articolul 37. Dizolvarea consiliilor și birourilor electorale [Art. 46]

Consiliile și birourile electorale, constituite în condițiile prezentului cod, își încetează activitatea și se consideră dizolvate de drept la data confirmării rezultatelor alegerilor și validării mandatelor de către autoritatea competentă, dar nu mai devreme de soluționarea tuturor contestațiilor depuse în perioada electorală.

CAPITOLUL 4.

ASIGURAREA MATERIALĂ A DESFĂȘURĂRII ALEGERILOR. RESPONSABILITĂȚI PRIVIND GESTIONAREA MIJLOACELOR FINANCIARE ALOCATE PENTRU ALEGERI SAU REFERENDUMURI ȘI RAPORTAREA FINANCIARĂ

Articolul 38. Asigurarea mijloacelor necesare pentru desfășurarea alegerilor [Art. 47]

(1) Cheltuielile legate de pregătirea și desfășurarea alegerilor sau **referendumurilor** se suportă de la bugetul de stat.

(2) Cheltuielile pentru pregătirea și desfășurarea alegerilor sau **referendumurilor** sunt parte integrantă a bugetului Comisiei Electorale Centrale.

(3) Comisia Electorală Centrală estimează cheltuielile pentru organizarea și desfășurarea alegerilor sau referendumurilor și aprobă prin hotărâre devizul estimativ de cheltuieli. Devizul estimativ de cheltuieli cuprinde separat cheltuielile pentru activitatea Comisiei Electorale Centrale, pentru activitatea Centrului de instruire continuă în domeniul electoral, precum și pentru activitatea consiliilor electorale de circumscripție, inclusiv cheltuielile prevăzute la alin. (4) și (5), în funcție de tipul scrutinului organizat.

(4) Centrul de instruire continuă în domeniul electoral estimează cheltuielile aferente activității de instruire în perioada electorală și le prezintă Comisiei pentru aprobare în condițiile alin. (3).

(5) Finanțarea consiliilor electorale de circumscripție se efectuează din contul bugetului de stat în limita stabilită de Comisia Electorală Centrală. Modul de distribuire și de folosire a mijloacelor financiare alocate se stabilește de Comisia Electorală Centrală în baza devizului de cheltuieli aprobat pentru fiecare consiliu electoral de circumscripție.

(5¹) Pentru secțiile de votare constituite peste hotare, precum și cele pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului (Transnistria), cheltuielile se estimează în prealabil de către Guvern și Comisia Electorală Centrală, iar în cazul când nu sunt suficiente sau nu sunt prevăzute în bugetul alocat pentru alegeri sau referendum, mijloacele financiare se alocă din fondul de rezervă al Guvernului.

(6) Hotărârea privind aprobarea devizului estimativ de cheltuieli se remite, în termen proxim de la adoptare, autorităților de resort în vederea asigurării mijloacelor financiare necesare organizării și desfășurării alegerilor.

(7) Mijloacele financiare nevalorificate pentru organizarea și desfășurarea alegerilor se restituie la bugetul de stat.

Articolul 38¹. Responsabilități privind gestionarea mijloacelor financiare alocate pentru alegeri și referendumuri [Art. 48]

(1) Organele electorale sunt responsabile de utilizarea eficientă a mijloacelor financiare alocate pentru alegeri sau referendumuri conform destinației și în limitele bugetare aprobate, fiind responsabile de asigurarea disciplinei bugetar-financiare potrivit cadrului normativ privind ținerea evidenței contabile și raportarea financiară.

(2) Particularitățile evidenței contabile a cheltuielilor pentru organizarea și desfășurarea alegerilor sau referendumurilor, inclusiv responsabilitățile președinților consiliilor electorale de circumscripție privind ținerea evidenței contabile și raportarea financiară asupra gestionării mijloacelor financiare alocate, sunt prevăzute într-o instrucțiune aprobată de Comisia Electorală Centrală.

(3) Președintele Comisiei Electorale Centrale organizează și implementează sistemul de management financiar și control intern și poartă răspundere managerială pentru administrarea mijloacelor financiare alocate pentru alegeri sau referendumuri.

(4) Directorul Centrului de instruire continuă în domeniul electoral dispune de mijloacele financiare alocate pentru activitățile de instruire, educare și informare în perioada electorală, fiind responsabil de gestionarea eficientă a acestora.

(5) Președintele consiliului electoral de circumscripție este ordonatorul resurselor financiare alocate consiliului respectiv, fiind responsabil de gestionarea eficientă a mijloacelor financiare alocate pentru alegeri.

(6) Încălcarea disciplinei și responsabilităților bugetar-financiare privind gestionarea mijloacelor financiare alocate alegerilor atrage după sine răspunderea juridică în conformitate cu legislația.

Articolul 38². Modul de raportare a cheltuielilor aferente desfășurării alegerilor și referendumurilor [Art. 49]

(1) După încheierea perioadei electorale, dar nu mai târziu de 45 de zile de la confirmarea rezultatelor alegerilor, consiliile electorale de circumscripție prezintă Comisiei Electorale Centrale raportul financiar asupra gestionării mijloacelor financiare alocate. Raportul financiar se semnează de către președintele consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea, sau după caz de nivelul întâi, și de contabilul-șef al consiliului electoral respectiv.

(2) Comisia Electorală Centrală prezintă Parlamentului un raport asupra gestionării mijloacelor financiare alocate pentru alegeri.

(3) În condițiile alin. (2), raportul asupra gestionării mijloacelor financiare alocate pentru alegeri se prezintă Parlamentului nu mai târziu de 30 de zile de la aprobarea de către Curtea de Conturi a raportului de audit.

CAPITOLUL 4¹. FINANȚAREA ACTIVITĂȚII GRUPURILOR DE INIȚIATIVĂ ȘI FINANȚAREA CAMPANIILOR ELECTORALE

Articolul 39. Principiile de finanțare a activității grupurilor de inițiativă, a concurenților electorali și a participanților la referendum [Art. 50]

Finanțarea, precum și susținerea materială sub orice formă a activității grupurilor de inițiativă, a campaniilor electorale ale concurenților electorali și participanților la referendum se realizează cu respectarea următoarelor principii:

a) Legalității prin respectarea prevederilor prezentului cod și ale cadrului legal conex și proporționalității, aplicat în situații individuale;

b) Egalității de șanse, inclusiv sub aspectul dimensiunii de gen și al respectării egalității pentru persoanele cu nevoi speciale, după caz;

c) Transparenței veniturilor și cheltuielilor, prin prezentarea și publicarea rapoartelor privind finanțarea campaniilor electorale și grupurilor de inițiativă în mod corect și obiectiv de către concurenții electorali, grupurile de inițiativă, candidații independenți și participanții la referendum;

d) Independenței grupurilor de inițiativă, candidaților independenți, concurenților electorali și participanților la referendum față de donatori;

e) Integrității campaniei electorale.

Articolul 40. Susținerea materială de către stat a campaniilor electorale [Art. 51]

(1) Susținerea materială de către stat a campaniilor electorale se realizează prin subvenții de la bugetul de stat acordate partidelor politice în corespundere cu Legea nr. 294/2007 privind partidele politice, timp gratuit de emisie, credite fără dobândă și alte forme prevăzute de legislație.

(2) În cadrul oricărui tip de alegeri, cu excepția referendumurilor, Comisia Electorală Centrală stabilește prin hotărâre cuantumul creditului fără dobândă ce poate fi acordat concurenților electorali.

(3) În cazul alegerilor parlamentare și celor locale, cuantumul creditelor fără dobândă se stabilește pentru partide politice, blocuri electorale și separat pentru candidații independenți, indiferent de numărul candidaților înregistrați și/sau al funcțiilor eligibile pentru care candidează. În cazul alegerilor prezidențiale, cuantumul creditului fără dobândă se stabilește în mărime unică pentru toți concurenții electorali.

(4) Regulamentul privind modul de acordare și restituire a creditelor fără dobândă concurenților electorali în vederea desfășurării campaniei electorale se aprobă de Ministerul Finanțelor.

(5) Primirea creditelor de la bugetul de stat se face numai prin intermediul unui mandatar financiar, desemnat în acest scop de concurentul electoral. Mandatarul poate fi persoană fizică sau persoană juridică înregistrată la Ministerul Finanțelor, care răspunde solidar cu concurentul electoral care l-a desemnat. Cererea de acordare a creditului se depune la Ministerul Finanțelor.

(6) Creditele primite de la stat se sting parțial, de către stat, în funcție de numărul total de voturi valabil exprimate pentru concurentul electoral în circumscripția electorală respectivă. Suma de bani, determinată prin împărțirea sumei creditului la numărul de alegători care au participat la votare, apoi prin înmulțirea celui mai mare rezultat al voturilor valabil exprimate pentru concurentul electoral respectiv, urmează a fi stinsă de la bugetul de stat.

(7) Concurentul electoral care și-a retras candidatura este obligat să restituie creditul alocat din bugetul de stat pentru desfășurarea campaniei sale electorale în termen de 2 luni de la retragerea candidaturii.

(8) Partidele, blocurile electorale și candidații independenți vor restitui creditele fără dobândă în cuantumul determinat conform alin. (7) în termen de 3 luni de la data alegerilor.

(9) Prevederile alin. (2)-(9) nu se aplică grupurilor de inițiativă și participanților la referendum.

(10) Partidele politice care au constituit grupuri de inițiativă și/sau au desemnat candidați în alegeri, beneficiare de subvenții de la bugetul de stat, au dreptul să transfere în conturile bancare cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” cel mult 50% din sumele alocate din bugetul de stat, respectând plafonul general la nivel național al mijloacelor financiare ce pot fi transferate pentru fiecare tip de alegeri.

Articolul 40¹. Compensarea cheltuielilor aferente organizării și desfășurării alegerilor [Art. 52]

(1) În cazul apariției circumstanțelor ce duc la încetarea mandatului de Președinte al Republicii Moldova sau de primar până la expirarea termenului de 12 luni de la data adoptării hotărârii de validare a mandatului, concurentul electoral care a desemnat candidatul ales în funcția de Președinte al Republicii Moldova sau candidatul care a fost ales primar compensează cheltuielile suportate din bugetul de stat legate de organizarea și desfășurarea alegerilor.

(2) Prevederile prezentului articol nu se aplică în cazul cererilor de demisie motivate în care se invocă:

a) depistarea, conform certificatului medical, a contraindicațiilor care nu permit îndeplinirea atribuțiilor pe termen mai mare de 2 luni în cazul Președintelui Republicii Moldova sau mai mare de 4 luni în cazul primarului;

b) stabilirea pentru un termen determinat a gradului de dizabilitate mai mare de 2 luni în cazul Președintelui Republicii Moldova sau mai mare de 4 luni în cazul primarului;

c) alte circumstanțe obiective.

(3) Mecanismul și cuantumul mijloacelor financiare ce urmează a fi compensate în condițiile prezentului articol se stabilesc prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.

(4) Cheltuielile aferente organizării și desfășurării alegerilor urmează a fi compensate de candidatul ales în funcția de Președinte al Republicii Moldova sau de primar. În cazul în care candidații aleși au fost desemnați de partide politice sau blocuri electorale, cheltuielile vor fi compensate de către acestea. În cazul partidelor politice care primesc alocații din bugetul de stat, cuantumul cheltuielilor stabilite se vor reține din suma alocațiilor în temeiul hotărârii Comisiei Electorale Centrale.

Articolul 40². Plafonul general al mijloacelor financiare ce pot fi transferate în contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” [Art. 53]

(1) Plafonul general la nivel național al mijloacelor financiare ce pot fi transferate:

a) în contul „Fond electoral” al concurentului electoral/participantului la referendum constituie 0,1% din veniturile prevăzute în legea bugetului de stat pentru anul respectiv;

b) în contul „Destinat grupului de inițiativă” al grupului de inițiativă constituie 0,1% din veniturile prevăzute în legea bugetului de stat pentru anul respectiv.

(2) În cadrul oricărui tip de alegeri sau referendum, plafonul general al mijloacelor ce pot fi virate în contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” se stabilește prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.

(3) La stabilirea plafonului general al mijloacelor ce pot fi virate în contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”, Comisia Electorală Centrală determină coeficientul după formula: plafonul general al mijloacelor financiare pe țară calculat conform alin. (1) se împarte la numărul total de alegători din țară stabilit la data adoptării hotărârii prevăzute la alin. (2).

(4) Plafonul general al mijloacelor ce pot fi virate în contul „Fond electoral” al concurentului electoral/participantului la referendum se stabilește de către Comisia Electorală Centrală prin înmulțirea coeficientului stabilit conform alin. (3) la numărul total de alegători din țară. Plafonul maxim pentru fiecare circumscripție electorală se determină de către Comisia Electorală Centrală prin înmulțirea coeficientului stabilit la alin. (3) cu numărul de alegători din circumscripția respectivă. Datele privind numărul de alegători sunt cele stabilite la data adoptării hotărârii comisiei în condițiile alin. (2).

(5) Plafonul general al mijloacelor financiare ce pot fi virate în contul „Destinat grupului de inițiativă” se stabilește de către Comisia Electorală Centrală prin înmulțirea coeficientului stabilit la alin. (3) la numărul maxim de semnături necesare a fi colectate de către grupul de inițiativă pentru susținerea unui candidat la o funcție electivă sau pentru inițierea unui referendum.

Articolul 41. Condițiile și modul de susținere financiară a activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale [Art. 54]

(1) Pentru finanțarea activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale pot fi utilizate următoarele surse:

a) mijloace financiare proprii acumulate în conturile partidului politic la data începerii perioadei electorale (cotizații, donații, subvenții, alte venituri prevăzute de lege);

b) donații;

c) credite.

(2) Finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale ale concurenților electorali sau participanților la referendum de către persoane fizice sau juridice se efectuează cu respectarea condițiilor stabilite de prezentul capitol și de regulamentele privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobate de Comisia Electorală Centrală.

(3) Responsabilitățile privind respectarea condițiilor și modului de susținere financiară a activității grupurilor de inițiativă sau a campaniilor electorale, privind evidența contribuțiilor și a cheltuielilor efectuate, inclusiv privind întocmirea și prezentarea în termen a rapoartelor privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și a rapoartelor privind finanțarea campaniilor electorale, în condițiile stabilite de prezentul capitol și de actele normative în domeniu, le revin:

a) conducătorilor partidelor politice, după caz, altor persoane desemnate conform actelor de constituire a acestora – dacă desemnează candidați în alegeri, constituie grupuri de inițiativă sau se înregistrează în calitate de participanți la referendum;

b) persoanelor cu drept de reprezentare/organelor de conducere ale blocurilor electorale, desemnate conform acordurilor de constituire a acestora – dacă desemnează candidați în alegeri, constituie grupuri de inițiativă sau se înregistrează în calitate de participanți la referendum;

c) candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova;

d) candidaților independenți;

e) conducătorilor grupurilor de inițiativă care desemnează și/sau susțin candidații în alegeri sau inițierea unui referendum;

f) persoanelor responsabile de finanțele (trezorerii) grupurilor de inițiativă, ale concurenților electorali ori participanților la referendum, confirmate în condițiile art. 41¹.

(4) Pentru încălcarea prevederilor prezentului cod și ale altor acte normative în domeniul finanțării activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, subiecții indicați la alin. (3) pot fi supuși răspunderii juridice, inclusiv celei contravenționale sau penale în conformitate cu legislația.

(5) Se interzice finanțarea ori susținerea materială sub orice formă a activității grupurilor de inițiativă, a campaniilor electorale ale concurenților electorali sau participanților la referendum de către:

a) cetățenii Republicii Moldova care nu au împlinit vârsta de 18 ani și cetățenii în privința cărora a fost instituită o măsură de ocrotire judiciară sub forma tutelei;

b) persoanele fizice care nu sunt cetățeni ai Republicii Moldova;

c) persoanele anonime sau în numele unor terți;

d) persoanele juridice care, în ultimii trei ani înainte de începerea perioadei electorale, au încheiat contracte de achiziții publice de lucrări, bunuri sau servicii în sensul Legii nr. 131/2015 privind achizițiile publice sau care au beneficiat de ajutoare de stat în sensul Legii nr. 139/2012 cu privire la ajutorul de stat;

e) organizațiile necomerciale, sindicale, asociațiile ori fundațiile din Republica Moldova sau din străinătate, organizațiile de binefacere sau religioase;

f) autoritățile publice finanțate de la bugetul public, autoritățile/instituțiile publice la autogestiune, întreprinderile de stat și societățile pe acțiuni, ai căror fondatori sunt autoritățile publice centrale și locale, întreprinderile de stat sau municipale, conform Legii nr.246/2017, sau alte persoane juridice finanțate de la bugetul public sau care au capital de stat, cu excepția cazurilor în care acordarea de servicii sau susținerea materială este în mod expres prevăzută de legislație;

g) persoanele juridice din străinătate, inclusiv cele cu capital străin sau mixt;

h) alte state sau organizațiile internaționale, inclusiv organizațiile politice internaționale.

(6) Concurenții electorali, participanții la referendum și grupurile de inițiativă nu au dreptul:

a) să ofere alegătorilor/susținătorilor bani, bunuri, inclusiv produse alimentare, băuturi alcoolice și produse din tutun, să presteze servicii ori să acorde alte foloase, inclusiv din ajutoare umanitare sau din alte acțiuni de binefacere, în scopul determinării alegătorului/susținătorului să își exercite sau să nu își exercite drepturile electorale în cadrul alegerilor/referendumurilor;

b) să folosească în scopuri personale mijloace financiare intrate în contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”;

c) să utilizeze mijloace financiare, altele decât din contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”;

d) să folosească fonduri financiare și materiale nedeclarate sau să depășească cheltuielile peste plafonul general stabilit la art. 40²;

e) să utilizeze resurse administrative, cu excepția art. 52 alin. (7);

f) să încaseze mijloace financiare în contul „Fond electoral” mai târziu decât ziua anterioară zilei alegerilor.

(7) Sumele primite în condițiile alin. (5) și (6) se fac venit la bugetul de stat, în baza unei hotărâri a Comisiei Electorale Centrale. Metodologia de evaluare se aprobă de comisie cu avizul Ministerului Finanțelor.

(8) Nu intră în categoria bunurilor prevăzute la alin. (6) lit. a) materialele și obiectele de agitație electorală sau de campanie prevăzute la art. 181¹ alin. (3) din Codul penal.

(9) În termen de 5 zile de la începerea perioadei electorale, furnizorii de servicii media, care au depus declarații pentru reflectarea campaniei electorale, sunt obligați să dea publicității condițiile în care oferă spațiu publicitar (inclusiv prețul/minut) și alte servicii conexe concurenților electorali, participanților la referendum sau grupurilor de inițiativă, informând Comisia Electorală Centrală și Consiliul Audiovizualului. Comisia Electorală Centrală publică aceste informații pe pagina sa oficială. În perioada electorală, prestatorii de servicii media sunt obligați să prezinte Comisiei Electorale Centrale săptămânal informația privind veniturile obținute din publicitatea politică/electorală a fiecărui partid politic/bloc electoral/concurent electoral.

(10) În termen de 5 zile de la începerea perioadei electorale, agențiile de publicitate (persoanele juridice), deținătoare de panori publicitare private, sunt obligate să dea publicității condițiile în care oferă spațiu publicitar și alte servicii conexe concurenților electorali, participanților la referendum sau grupurilor de inițiativă, informând Comisia Electorală Centrală. Comisia Electorală Centrală publică aceste informații pe pagina sa oficială. În perioada electorală, agențiile de publicitate (persoanele juridice), deținătoare de panouri publicitare private, sunt obligate să prezinte Comisiei Electorale Centrale săptămânal informația privind veniturile obținute din publicitatea politică/electorală a fiecărui partid politic/bloc electoral/concurent electoral.

(11) Autoritățile și instituțiile publice au obligația să ofere sprijin Comisiei Electorale Centrale și consiliilor electorale de circumscripție în activitatea de supraveghere și control al respectării legislației cu privire la finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale ale concurenților electorali/participanților la referendum.

Articolul 41¹. Persoana responsabilă de finanțe (trezorier) [Art. 55]

(1) Concurentul electoral, participantul la referendum sau grupul de inițiativă desemnează și prezintă pentru confirmare, o persoană specializată în prestarea de servicii contabile, responsabilă de finanțele sale (trezorier), după cum urmează:

a) Comisiei Electorale Centrale - în cazul grupurilor de inițiativă și concurenților electorali la alegerile parlamentare și prezidențiale, în cazul partidelor politice și blocurilor electorale care desemnează candidați la alegerile locale și în cazul participanților la referendumurile de orice nivel;

b) consiliului electoral de circumscripție - în cazul grupurilor de inițiativă și candidaților independenți la alegerile locale.

(2) Cererea privind confirmarea trezorierului poate fi prezentată organului electoral odată cu depunerea setului de documente aferent înregistrării în calitate de concurent electoral, de participant la referendum sau de grup de inițiativă sau, ulterior, după înregistrarea în această calitate.

(3) Pentru a fi confirmată de către organul electoral în calitate de trezorier, persoana desemnată trebuie să aibă studii economice, contabile specializate și să nu dețină funcții de demnitate publică.

(4) Concurentul electoral, participantul la referendum sau grupul de inițiativă are dreptul să desemneze în calitate de trezorier o persoană juridică specializată în servicii de contabilitate, în baza unui contract prezentat pentru confirmare la organul electoral, conform alin.(1).

(5) Calitatea de trezorier este incompatibilă cu oricare altă calitate de subiect implicat în procesul electoral. În cadrul unui scrutin, mai multe grupuri de inițiativă sau mai mulți concurenți electorali/participanți la referendum nu pot desemna aceeași persoană în calitate de trezorier, indiferent de nivelul circumscripției electorale în care candidează, cu excepția situației în care partidele politice constituie un bloc electoral.

Articolul 41². Regimul conturilor bancare cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” [Art. 56]

(1) Concurentul electoral, participantul la referendum sau grupul de inițiativă, în termen de 3 zile după înregistrare, deschide la bancă un cont cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”, transferând în el mijloace financiare proprii, precum și alte mijloace bănești primite în condițiile legii de la persoane fizice cetățeni ai Republicii Moldova ori de la persoane juridice din țară.

(2) Băncile sunt obligate să deschidă concurentului electoral, participantului la referendum sau grupului de inițiativă un cont cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” după înregistrarea concurentului electoral, participantului la referendum sau grupului de inițiativă, dar nu mai târziu de 3 zile de la depunerea cererii la bancă. Deschiderea și închiderea conturilor respective este cu titlu gratuit.

(3) Contul cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” poate fi deschis și până la înregistrarea concurentului electoral, participantului la referendum sau grupului de inițiativă, dar încasările, transferurile și cheltuielile mijloacelor bănești de pe acest cont se vor face doar după ce concurentul electoral, participantul la referendum sau grupul de inițiativă va fi înregistrat.

(4) În decurs de 24 de ore de la deschiderea contului cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”, concurentul electoral, participantul la referendum sau grupul de inițiativă informează în scris despre aceasta Comisia Electorală Centrală, sau după caz consiliul electoral de circumscripție, și comunică datele bancare respective.

(5) În termen de 3 zile de la înregistrarea sa, concurentul electoral, participantul la referendum sau grupul de inițiativă care nu își deschide un cont la bancă cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” informează în scris despre aceasta Comisia Electorală Centrală, sau după caz consiliul electoral de circumscripție, și desfășoară doar activități de campanie sau promovare electorală ce nu implică cheltuieli financiare.

(6) Partidele politice și blocurile electorale care au desemnat candidați în alegerile locale deschid la bancă un singur cont cu mențiunea „Fond electoral” și propun pentru confirmare la Comisia Electorală Centrală o persoană fizică sau o persoană juridică specializată în prestarea de servicii contabile, responsabilă de finanțe (trezorier) în condițiile art. 41¹. Toate mijloacele financiare aferente finanțării campaniei electorale a candidaților înregistrați din partea partidelor și blocurilor electorale vor fi gestionate prin intermediul acestui cont.

(7) În cazul în care în aceeași zi sunt organizate mai multe tipuri de alegeri, concurenții electorali deschid conturi separate pentru fiecare tip de alegeri.

(8) Toate cheltuielile pentru activitatea grupurilor de inițiativă și campaniile electorale se efectuează din mijloacele de pe contul cu mențiunea „Fond electoral”/ „Destinat grupului de inițiativă”.

(9) Mijloacele financiare din contul cu mențiunea „Fond electoral”/ „Destinat grupului de inițiativă” pot fi utilizate numai după ce sunt declarate la Comisia Electorală Centrală, iar în cazul candidaților independenți în alegerile locale – la consiliul electoral de circumscripție;

(10) Operațiunile de încasare a numerarului și/sau de transferare a mijloacelor bănești în/din contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” se vor efectua exclusiv în monedă națională.

(11) Banca în care sunt deschise conturi cu mențiunea „Fond electoral” /„Destinat grupului de inițiativă” informează zilnic, prin poșta electronică, Comisia Electorală Centrală, sau după caz consiliul electoral de circumscripție, despre rulajul mijloacelor bănești și soldul pe conturile bancare respective. Modalitatea de prezentare a informației prevăzute de prezentul alineat se stabilește de Comisia Electorală Centrală și se prezintă inclusiv la cererea comisiei, sau după caz la cererea consiliului

electoral de circumscripție. Banca prezintă și documentele referitoare la operațiunile din conturile bancare respective.

(12) Imediat după expirarea termenului acordat pentru colectarea semnăturilor sau după finalizarea procesului de colectare a semnăturilor, grupul de inițiativă informează banca despre acest fapt în vederea suspendării operațiunilor la contul „Destinat grupului de inițiativă” și întreprinde acțiunile de închidere a acestui cont conform procedurilor interne ale băncilor.

(13) În cazul concurenților electorali și participanților la referendum, ultimele achitări din contul „Fond electoral” se fac în ziua de luni după ziua votării. În ziua imediat următoare de marți, băncile suspendă operațiunile la contul bancar „Fond electoral” și întreprind acțiunile de închidere, sau după caz de suspendare a contului, conform procedurilor interne ale băncilor.

(14) Se interzic operațiunile de încasare a numerarului și/sau transferarea mijloacelor bănești în contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” după prezentarea raportului final conform prevederilor art. 43.

(15) După prezentarea și examinarea rapoartelor finale, concurentul electoral, participantul la referendum sau grupul de inițiativă este obligat să transfere soldul din contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” în bugetul de stat și să întreprindă acțiunile de suspendare sau închidere a contului conform procedurilor interne ale băncilor, cu următoarele excepții:

a) în cazul grupurilor de inițiativă constituite de partide politice, soldul din contul „Destinat grupului de inițiativă” poate fi transferat la contul bancar al partidului politic sau la contul „Fond electoral”, comunicând imediat comisiei despre acest fapt. Soldul poate fi transferat și în baza cererii scrise depuse, în termen de 3 zile de la expirarea termenului stabilit la alin. (11), la sucursala băncii unde a fost deschis contul „Destinat grupului de inițiativă”;

b) în cazul grupurilor de inițiativă constituite de către cetățeni pentru susținerea candidaților în alegeri, soldul din contul „Destinat grupului de inițiativă” poate fi transferat la contul „Fond electoral” al candidatului susținut și înregistrat în calitate de concurent electoral, comunicând imediat comisiei despre acest fapt, sau după caz consiliului electoral de circumscripție. Soldul poate fi transferat și în baza cererii scrise depuse, în termen de 3 zile de la expirarea termenului stabilit la alin. (11), la sucursala băncii unde a fost deschis contul „Destinat grupului de inițiativă”;

c) în cazul partidelor politice, soldul din contul „Fond electoral” poate fi transferat la contul bancar al acestora, comunicând imediat comisiei despre acest fapt. Soldul poate fi transferat și în baza cererii scrise depuse, în termen de 3 zile de la expirarea termenului stabilit la alin. (12), la sucursala băncii unde a fost deschis contul „Fond electoral”;

d) prevederile lit. a) și c) se aplică corespunzător și blocurilor electorale sub condiția stabilirii procedurii în acest sens în acordurile de constituire a blocurilor electorale.

(16) În cazul nerespectării prevederilor alin. (14), Comisia Electorală Centrală, sau după caz consiliul electoral de circumscripție, în termen de 3 zile după expirarea termenului prevăzut la alin. (14) punctele 1-3, poate dispune prin hotărâre închiderea contului cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” al concurentului electoral, participantului la referendum sau grupului de inițiativă și obligarea băncii la transferarea soldului din contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” în bugetul de stat, după perceperea tuturor comisioanelor.

(17) Din momentul adoptării hotărârii Comisiei Electorale Centrale privind stabilirea turului doi de scrutin sau votării repetate, suspendarea operațiunilor la contul „Fond electoral” va fi anulată de către instituția bancară în baza cererii concurentului electoral.

Articolul 41³. Regimul donațiilor [Art. 57]

(1) Donațiile făcute grupurilor de inițiativă, concurenților electorali sau participanților la referendum pot fi de următoarele tipuri:

a) donații în bani, proveniți din activitatea de salariat, de întreprinzător, științifică sau din cea de creație, desfășurată de către cetățenii Republicii Moldova atât pe teritoriul Republicii Moldova, cât și în afara acestuia sau din alte venituri legale;

b) donații sub formă de proprietăți, bunuri, mărfuri, obiecte, lucrări sau servicii gratuite sau în condiții mai avantajoase decât valoarea comercială sau de piață. Aceste donații sunt reflectate la valoarea lor de piață și se înscriu în limitele donațiilor prevăzute la alin. (4).

(2) Grupurile de inițiativă, concurenții electorali și participanții la referendum, inclusiv partidele politice care au desemnat candidați în alegeri sau au constituit grupuri de inițiativă, au dreptul să accepte donații în bani doar direct pe contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”.

(3) Partidele politice care au constituit grupuri de inițiativă și/sau au desemnat candidați în alegeri au dreptul să accepte donații doar direct pe contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”, în conformitate cu regulile stabilite de prezentul cod. Partidul politic poate transfera pe contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” mijloace financiare proprii, deținute pe contul său la data începerii campaniei electorale sau a perioadei de colectare a semnăturilor, sub condiția prezentării raportului financiar la Comisia Electorală Centrală în care se indică datele prevăzute la art. 43 alin.(1).

(4) Contribuțiile sub formă de donații pot fi făcute de persoane fizice și juridice, cu respectarea restricțiilor stabilite la art. 41 alin. (5), după cum urmează:

1) Persoanele fizice cetățeni ai Republicii Moldova:

a) au dreptul să doneze în perioada activității grupurilor de inițiativă și în timpul campaniilor electorale până la 6 salarii medii lunare pe economie stabilite pentru anul respectiv, totodată acest plafon nu poate depăși 30% din venitul anual al acestora înregistrat pentru anul calendaristic precedent;

(b) în cazul în care au venituri obținute în afara țării, pot face donații al căror plafon să nu depășească 3 salarii medii lunare pe economie stabilite în Republica Moldova pe anul respectiv;

(c) în cazul în care dețin statut de persoane cu funcții de demnitate publică, de funcționari publici, inclusiv cu statut special, sau de angajați în organizații publice în sensul Legii nr.133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, pot face donații al căror plafon să nu depășească 10% din venitul anual al acestora, totodată, să nu depășească 6 salarii medii lunare pe economie stabilite pe anul respectiv;

d) pot face donații, în decursul unui an bugetar, unui sau mai multor grupuri de inițiativă, concurenți electorali sau participanți la referendum în limita plafoanelor stabilite la lit. a) – c);

e) pot face donații în numerar în valoare de până la un salariu mediu pe economie stabilit pe anul respectiv. Donațiile făcute în numerar pot fi utilizate doar după depunerea lor pe contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”. Procedura de încasare și depunere a donațiilor în numerar se stabilește de Comisia Electorală Centrală;

f) pot face donații care depășesc limita stabilită la lit. e) exclusiv prin operațiuni bancare. Donațiile prin operațiuni bancare pot fi efectuate prin intermediul conturilor de card bancar deschise în băncile din țară sau de peste hotare și/sau prin virament (transfer bancar) în contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”;

2) Persoanele juridice:

a) au dreptul să doneze în contul bancar „Destinat grupului de inițiativă” și „Fond electoral” cumulativ până la 12 salarii medii lunare pe economie stabilite pentru anul respectiv;

b) pot dona mijloace bănești pe contul „Fond electoral”/ „Destinat grupului de inițiativă” numai prin transfer, împreună cu o declarație pe propria răspundere privind lipsa restricțiilor prevăzute la art. 41 alin. (5) lit. d), f) și g);

c) vor prezenta informația eliberată de la Serviciul Fiscal de Stat despre lipsa datoriilor la bugetele de stat.

(5) Donațiile făcute peste plafoanele stabilite, precum și sumele primite cu încălcarea prevederilor alin. (4) pct. 2), sunt virate în bugetul de stat, în baza hotărârii Comisiei Electorale Centrale.

(6) Particularitățile efectuării contribuțiilor sub formă de donații, condițiile și modul de evidență, precum și procedura de raportare a acestora se stabilesc în regulamentele aprobate de Comisia Electorală Centrală.

Articolul 42. Transferat la art. 43².

Articolul 43. Rapoartele privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale [Art. 58]

(1) Partidele politice și blocurile electorale care desemnează candidați în alegeri, concurenții electorali, participanții la referendum și grupurile de inițiativă, a căror activitate de campanie electorală sau colectare a semnăturilor implică resurse financiare și materiale, prezintă rapoarte care vor conține informații despre veniturile acumulate și cheltuielile efectuate (inclusiv numele și prenumele deplin al donatorului, numărul de identificare personal (IDNP), domiciliul, ziua, luna și anul nașterii, locul de muncă, funcția deținută (ocupația/genul de activitate), calitatea de membru de partid, surse de venit sau finanțare a donatorului, numărul de identificare de stat (IDNO) și denumirea persoanei juridice), cu anexarea copiilor de pe documentele primare aferente, conform modelelor și procedurii aprobate de Comisia Electorală Centrală. Modelul rapoartelor privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale se aprobă de către Comisia Electorală Centrală.

(2) Toate serviciile și acțiunile prevăzute la alin.(1), prestate gratuit de persoane fizice și juridice, precum și toate acțiunile de voluntariat în perioada de colectare a semnăturilor și în perioada campaniei electorale a candidatului, concurentului electoral sau participantului la referendum, se evaluează de către aceștia și se indică obligatoriu în raportul financiar conform procedurii stabilite prin regulamentele aprobate de Comisia Electorală Centrală.

(3) În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și locale, precum și în cazul referendumurilor indiferent de tipul acestora, partidele politice și blocurile electorale care desemnează candidați în alegeri, participanții la referendum, grupurile de inițiativă, candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova, precum și candidații independenți, cu excepția celor prevăzuți la alin. (4), prezintă Comisiei Electorale Centrale rapoartele despre mijloacele bănești acumulate și cheltuielile efectuate în campania electorală sau, respectiv, în perioada de activitate a grupurilor de inițiativă, cu respectarea următoarelor termene:

a) săptămânal, conform graficului aprobat de comisie în programul calendaristic;

b) în termen de 3 zile după ziua votării (ziua de marți), pentru întreaga campanie electorală (raport final);

c) în cazul grupurilor de inițiativă, raportul final pentru întreaga perioadă de activitate a grupului de inițiativă se depune în termen de cel târziu 3 zile de la data prezentării sau, după caz, de la data limită de prezentare a listelor de subscripție la comisie.

(4) Candidații independenți în alegerile locale, precum și grupurile de inițiativă constituite în vederea colectării semnăturilor pentru susținerea acestora, vor prezenta la consiliul electoral de circumscripție corespunzător rapoartele despre mijloacele bănești acumulate și cheltuielile efectuate în campania electorală sau, respectiv, în perioada de activitate a grupurilor de inițiativă, sub semnătura persoanelor responsabile, cu respectarea următoarelor termene:

a) săptămânal conform graficului aprobat de comisie în programul calendaristic;

b) în termen de 3 zile după ziua votării (ziua de marți), pentru întreaga campanie electorală (raport final);

c) în cazul grupurilor de inițiativă, raportul final pentru întreaga perioadă de activitate a grupului de inițiativă se depune în termen de cel târziu 3 zile de la data prezentării sau, după caz, de la data limită de prezentare a listelor de subscripție către consiliul electoral de circumscripție.

(5) Rapoartele privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale se prezintă utilizând, în mod obligatoriu, metode automatizate de raportare electronică, prin subsistemul informatic „Control Financiar”, parte componentă a Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri”, iar la solicitarea Comisiei Electorale Centrale și pe suport de hârtie.

(6) Rapoartele privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, primite în condițiile alin. (3) și (4), sunt verificate în prealabil de Comisia Electorală Centrală, sau după caz de consiliul electoral de circumscripție, în ceea ce privește caracterul complet al informației și corespunderea cu cerințele de întocmire a acestora.

(7) Dacă informația prezentată de către grupul de inițiativă, concurentul electoral, participantul la referendum în condițiile alin. (1) și (2) este incompletă și/sau documentele aferente nu au fost atașate la raport, Comisia Electorală Centrală, sau după caz consiliul electoral de circumscripție, are dreptul să solicite subiectului care le-a prezentat date și/sau documente suplimentare, iar acesta este obligat să le prezinte în termenul indicat, dar nu mai mult de 48 de ore din momentul solicitării.

(8) În termen de cel mult 24 de ore de la recepționarea și/sau acceptarea rapoartelor, verificate în prealabil în condițiile alin. (6), Comisia Electorală Centrală le va plasa pe pagina sa web respectând legislația cu privire la protecția datelor cu caracter personal, iar consiliile electorale de circumscripție le vor expedia Comisiei Electorale Centrale și autorităților administrației publice locale corespunzătoare spre publicare pe paginile lor web în aceleași condiții.

(9) În scopul respectării legislației privind accesul la informație și libertatea de exprimare și protecția datelor cu caracter personal, rapoartele publicate în condițiile alin. (8) vor conține deschise vizualizării doar rubricile cu datele și informațiile cu privire la donatorii persoane fizice: numele și prenumele, locul de muncă și funcția deținută, precum și data donației, suma donată și modul efectuării donației.

(10) Rapoartele privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale sunt verificate și analizate de comisie, sau după caz de consiliul electoral de circumscripție, care adoptă o hotărâre în acest sens.

(11) În scopul verificării și examinării rapoartelor, Comisia Electorală Centrală, sau după caz consiliul electoral de circumscripție, are dreptul să solicite și să primească de la persoane fizice și juridice, indiferent de forma de organizare a persoanei juridice, informații necesare în limita competențelor (inclusiv date cu caracter personal, informații atribuite la secret comercial, bancar, fiscal etc.). Subiecții sesizați sunt obligați să prezinte informațiile solicitate în termenul stabilit, dar nu mai târziu de 48 de ore din momentul înregistrării solicitării. La cerere și în funcție de natura informației solicitate, acest termen poate fi extins de către Comisia Electorală Centrală, sau după caz de consiliul electoral de circumscripție, însă, în total, termenul acordat nu va depăși 3 zile.

(12) Pentru elucidarea unor suspiciuni rezonabile, Comisia Electorală Centrală, sau după caz consiliul electoral de circumscripție, poate colabora cu sau sesiza autoritățile publice care dețin sisteme informaționale publice și/sau au atribuții de control, în vederea prezentării informațiilor necesare sau efectuării unor verificări suplimentare, în limita competențelor funcționale ale acestor autorități.

Articolul 43¹. Principiile de bază ale efectuării supravegherii și controlului privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale [Art. 59]

(1) Supravegherea finanțării activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale are scopul de a verifica modul în care grupurile de inițiativă, concurenții electorali și participanții la referendum respectă cadrul normativ în perioada în care își desfășoară activitatea, inclusiv are menirea de a verifica corectitudinea, caracterul complet al informațiilor și termenul prezentării rapoartelor financiare cu anexele de rigoare, în limitele declarate și prezentate de subiect.

(2) Controlul finanțării activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale are scopul de a verifica modul în care grupurile de inițiativă, concurenții electorali și participanții la referendum respectă cadrul normativ în perioada în care își desfășoară activitatea, inclusiv prin verificarea conținutului rapoartelor financiare și a documentelor primare contabile, sub aspectul corespunderii activităților de campanie desfășurate și reflectării tuturor veniturilor și cheltuielilor din perioada activității grupurilor de inițiativă și din campania electorală.

(3) Supravegherea și controlul privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale sunt exercitate din oficiu sau la fața locului.

(4) Rezultatele supravegherii finanțării activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale sunt aprobate prin hotărâre de către Comisia Electorală Centrală, sau după caz de consiliul electoral de circumscripție, acestea fiind reflectate în raportul cu privire la rezultatele alegerilor și referendumurilor.

(5) Procedura controlului privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale cuprinde un ansamblu de metode și operațiuni de organizare și desfășurare a controlului, precum și de valorificare a rezultatelor acestora și se organizează prin următoarele metode și operațiuni: verificarea faptică, verificarea documentară, verificarea totală, verificarea parțială, verificarea tematică, verificarea operativă, verificarea prin contrapunere. Rezultatele controlului privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și finanțarea campaniilor electorale se efectuează în termen de 6 luni din momentul confirmării rezultatelor alegerilor și referendumurilor, care poate fi prelungit la necesitate.

(6) Procesul de planificare, organizare și desfășurare a controlului privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă, a partidelor politice, a campaniilor electorale este stipulat în regulamentele aprobate de Comisia Electorală Centrală.

(7) În procesul de supraveghere și control privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și privind finanțarea campaniilor electorale, Comisia Electorală Centrală poate solicita documente și/sau explicații suplimentare pe care le consideră necesare, iar persoanele responsabile sunt obligate să le prezinte în termenele stabilite de comisie.

(8) Supravegherea și controlul privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și privind finanțarea campaniilor electorale pot fi efectuate repetat în cazul în care ulterior au fost depistate circumstanțe noi ce atestă existența unor semne de încălcare a cadrului normativ și, prin urmare, se impune un nou control.

(9) Controlul repetat privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și privind finanțarea campaniilor electorale poate fi efectuat inclusiv în cadrul examinării contestațiilor și sesizărilor.

(10) Controlul repetat privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și privind finanțarea campaniilor electorale se aprobă prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.

Capitolul 5

Listele Electorale

Articolul 43². Registrul de stat al alegătorilor [Art. 60]

(1) Comisia Electorală Centrală este deținătorul Registrului de stat al alegătorilor și asigură administrarea și actualizarea acestuia. Modul de formare, administrare și actualizare a Registrului de stat al alegătorilor se stabilește prin regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală.

(2) Registrul de stat al alegătorilor este actualizat sistematic, în mod automat, în baza Registrului de stat al populației. La solicitarea comisiei, autoritatea deținătoare a Registrului de stat al populației oferă gratuit și alte date sau informații necesare actualizării Registrului de stat al alegătorilor.

(3) În Registrul de stat al alegătorilor se înscriu pentru fiecare alegător următoarele date:

- a) numele, prenumele și patronimicul;
- b) data, luna și anul nașterii;
- c) numărul de identificare de stat (IDNP);
- d) sexul;
- d) adresa de domiciliu (țara, localitatea, strada, casa, blocul, apartamentul);
- e) adresa de reședință temporară (țara, localitatea, strada, casa, blocul, apartamentul);
- f) seria și numărul actului de identitate (buletin de identitate, pașaport);
- g) numărul secției de votare unde este arondat conform domiciliului sau unde și-a exprimat dorința de a vota și adresa secției de votare;
- h) statutul de alegător;
- i) mențiuni privind interdicțiile de a vota;
- j) data ultimei modificări a datelor personale.

(4) Cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot care au fost radiați din evidența la domiciliu sau la reședința temporară în Republica Moldova, inclusiv cei care și-au stabilit domiciliul sau reședința temporară în străinătate, rămân înscriși în Registrul de stat al alegătorilor cu mențiunea „fără reședință”.

(5) În baza informației prezentate de instituțiile deținătoare (Agenția Servicii Publice, Ministerul Justiției, Ministerul Apărării), pentru persoanele care și-au pierdut drepturile electorale se efectuează mențiunea corespunzătoare în Registrul de stat al alegătorilor. Persoanele care au pierdut drepturile electorale rămân înscrise în Registrul de stat al alegătorilor cu mențiunea corespunzătoare și nu se includ în listele electorale.

(6) Datele și informațiile cuprinse în Registrul de stat al alegătorilor sunt destinate exclusiv proceselor electorale și sunt accesibile pe pagina web a Comisiei Electorale Centrale, fiecare alegător având acces doar la informația personală.

Articolul 44. Listele electorale [Art. 61]

(1) Listele electorale, întocmite în baza Registrului de stat al alegătorilor, **sunt documente, autentificate de Comisia Electorală Centrală, și** cuprind toți cetățenii cu drept de vot care își au domiciliul ori reședința **temporară** pe teritoriul unei secții de votare. Alegătorul poate fi înscris numai într-o singură listă electorală și la o singură secție de votare. Alegătorul care are și domiciliu, și reședință este înscris, în perioada valabilității reședinței **temporare**, în lista electorală de la secția de votare în a cărei rază teritorială acesta își are reședința **temporară**. Regulamentul privind întocmirea, administrarea, difuzarea și actualizarea listelor electorale se aprobă de Comisia Electorală Centrală.

(2) Lista electorală de bază cuprinde următoarele date:

a) denumirea și data scrutinului;

b) localitatea, numărul secției de votare și numărul circumscripției electorale;

c) numele și prenumele, anul nașterii alegătorului;

d) domiciliul/reședința temporară alegătorului;

e) numărul de identificare de stat (IDNP), după caz, seria și numărul actului de identitate;

f) rubrica „Notă”;

g) rubricile destinate pentru semnare de către membrul biroului electoral și alegător.

(3) Listele electorale se întocmesc pe secții de votare în baza informației din Registrul de stat al alegătorilor. Lista unei secții de votare este ordonată alfabetic, după numele, prenumele alegătorilor, sau după denumirea străzii, numărul casei/ blocului în creștere, numele, prenumele alegătorilor. Arondarea alegătorilor la secțiile de votare se efectuează de către registratorii din cadrul autorităților publice locale, autorizați în acest sens, conform procedurii stabilite de Regulamentul cu privire la Registrul de stat al alegătorilor.

(4) Pentru persoanele care își satisfac serviciul militar, listele electorale se întocmesc pe baza datelor prezentate de comandanții unităților militare respective. Militarii cu domiciliul înregistrat în afara unităților militare, precum și membrii familiilor lor, se înscriu în listele electorale de la domiciliu.

(5) Pentru secțiile de votare constituite în sanatorii și case de odihnă, în spitale și alte instituții curative staționare, listele electorale se întocmesc pe baza propriei declarații de ședere ori a datelor prezentate de conducătorii instituțiilor menționate.

(6) Pentru secțiile de votare constituite în afara Republicii Moldova, listele electorale se întocmesc conform procedurii stabilite prin Regulamentul privind întocmirea, administrarea, difuzarea și actualizarea listelor electorale, aprobat de Comisia Electorală Centrală”.

(7) În cazul în care alegătorul își schimbă locul de ședere sau nu se va afla în ziua alegerilor la domiciliu sau reședință temporară, biroul electoral al secției de votare unde alegătorul este inclus în lista electorală de bază, la solicitarea acestuia și pe baza actului de identitate acceptat pentru participarea la votare, îi eliberează un certificat pentru drept de vot. Alegătorul confirmă primirea certificatului pentru drept de vot semnând într-un registru special, ținut de biroul electoral. Mențiunea despre eliberarea certificatului pentru drept de vot se efectuează de către biroul electoral la rubrica “Notă”, unde este indicată data eliberării, numărul certificatului pentru drept de vot și numele membrului biroului electoral care l-a eliberat.

(8) Persoanele cu drept de vot care, după ultima participare la alegeri, și-au schimbat locul de ședere sunt în drept, cel târziu cu 30 de zile înainte de următoarele alegeri parlamentare, prezidențiale, referendum republican, să-și declare locul nou de ședere pentru a putea fi înscrise în lista de alegători la secția de votare corespunzător locului șederii. **Procedura privind declararea locului de ședere se stabilește prin regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală.**

(9) Listele electorale se transmit de către Comisia Electorală Centrală autorităților administrației publice locale cu cel puțin 22 de zile înainte de ziua alegerilor, **într-un exemplar, stampilat și cu alte semne de protecție pe fiecare pagină. Lista electorală se transmite imediat biroului electoral al secției de votare pentru asigurarea verificării acesteia de către alegători, reprezentanții concurenților electorali/participanților la referendum și observatori. După efectuarea modificărilor, cu cel puțin 7 zile până în ziua alegerilor, listele se tipăresc repetat și se transmit cel târziu odată cu buletinele de vot, în 2 exemplare oficiale stampilate și cu alte semne de protecție pe fiecare pagină. Un exemplar este transmis pentru păstrare la primărie, prin intermediul biroului electoral.**

(10) Modificări în listele electorale pot fi solicitate Comisiei Electorale Centrale sau biroului electoral cel târziu cu 7 zile până în ziua alegerilor. Biroul electoral comunică imediat **registratorilor din cadrul**

autorităților administrației publice locale modificările solicitate, cu anexarea actelor doveditoare. Registratorul verifică datele și efectuează, după caz, mențiunile corespunzătoare în Registrul de stat al alegătorilor.

Articolul 45. Verificarea listelor electorale [Art. 62]

(1) Listele electorale care vor cuprinde numele, prenumele, anul nașterii și **domiciliul/reședința temporară a fiecărui alegător** se fac accesibile în localurile secțiilor de votare, cu 20 de zile înainte de ziua alegerilor, în acestea fiind indicate numele, prenumele, anul nașterii și **domiciliul fiecărui alegător**. **Alegătorilor li se comunică, cel târziu cu 20 de zile înainte de ziua alegerilor, prin toate mijloacele de comunicare disponibile (mass-media, telefon, afișe, internet), sediul secției de votare la care ei vor putea vota.**

(1¹) **Pe pagina web a Comisiei Electorale Centrale alegătorul poate verifica datele sale, accesându-le în baza codului personal (IDNP).**

(2) Alegătorilor, reprezentanților concurenților electorali, **participanților la referendum și observatorilor** li se asigură posibilitatea de a lua cunoștință de listele electorale și de a verifica dacă datele cu privire la alegători sunt corecte, **fără a avea dreptul de a face copii, fotografii sau înregistrări video. Aceștia au dreptul să depună solicitări pentru includerea în listă sau excluderea din ea, precum și pentru corectarea erorilor comise la înscrierea datelor despre sine sau despre alți alegători cel târziu cu 7 zile până în ziua alegerilor. Solicitățile se examinează, în decurs de 24 de ore, de către organul electoral sesizat, iar deciziile asupra solicitărilor pot fi contestate de subiecții interesați în instanța de judecată, după procedura stabilită, dacă au primit refuz de corectare sau includere în listă.**

(2¹) **Listele electorale utilizate în ziua alegerilor, cu datele depline despre alegătorii arondați la secția de votare respectivă, conform 44 alin. (2), se transmit birourilor electorale cel târziu odată cu buletinele de vot. Acces la listele îl au membrii biroului electoral în baza unei declarații de confidențialitate al cărei model este aprobat de Comisia Electorală Centrală.**

(3) Comisia Electorală Centrală elaborează și aprobă procedura de întocmire, verificare și actualizare a listelor electorale, reglementând expres modul de transmitere a listelor la birourile electorale; condițiile și modul de includere/excludere din listă a alegătorilor de către membrii biroului electoral al secției de votare; regulile de prezentare ulterioară a listelor electorale finale și alte aspecte necesare.

Capitolul 6

DESEMNAREA ȘI ÎNREGISTRAREA CANDIDAȚILOR. CONFIRMAREA REPREZENTANȚILOR CONCURENȚILOR ELECTORALI

Articolul 46. Desemnarea candidaților [Art. 63]

(1) În cazul alegerilor parlamentare și prezidențiale, procesul de desemnare a candidaților începe cu 60 de zile înainte de ziua alegerilor și se termină cu 30 de zile înainte de ziua alegerilor. În cazul alegerilor locale, desemnarea candidaturilor se efectuează după constituirea consiliilor electorale de circumscripție conform art. 131, **dar nu mai devreme de 60 de zile înainte de ziua alegerilor.**

(2) Dreptul de a desemna candidați pentru alegeri, în cazul în care se întrunesc toate condițiile stabilite de prezentul cod, îl au:

a) partidele politice înregistrate, până la stabilirea datei alegerilor, în conformitate cu statutele (regulamentele) lor și cu legislația;

b) blocurile electorale;

c) cetățenii Republicii Moldova care își înaintează propria candidatură (candidații independenți, **candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova).**

(2) **Procesul de desemnare a candidaților cuprinde:**

a) **în cazul partidelor politice și blocurilor electorale – aprobarea, în cadrul ședințelor organelor abilitate în conformitate cu prevederile statutare sau actele de constituire ale acestora, a hotărârilor/deciziilor confirmate prin procesele-verbale (extrase din procesele-verbale) privind desemnarea candidaților/listelor de candidați la funcții publice electivă, iar în cazul alegerilor prezidențiale, constituirea grupurilor de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în vederea susținerii candidaților desemnați, inclusiv întocmirea și prezentarea actelor necesare în condițiile prezentului cod pentru înregistrarea în calitate de concurent electoral;**

b) în cazul candidaților independenți / candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova - înaintarea propriei candidaturi la o funcție publică eligibilă, după caz, constituirea grupului de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în vederea susținerii candidatului, inclusiv întocmirea și prezentarea actelor necesare în condițiile prezentului cod pentru înregistrarea în calitate de concurent electoral.

(3) Procedura de desemnare a candidaților include și etapa de colectare a semnăturilor de către persoanele care își înaintează propria candidatură și/sau grupurile de inițiativă în vederea susținerii candidaților la funcțiile eligibile.

(4) Subiecții menționați la alin. (2) nu pot lua decizii privind demararea procesului de desemnare a candidaților/propriei candidaturi înainte de începerea perioadei de desemnare prevăzute la alin. (1), iar actele întocmite în acest sens nu pot fi date anterior începerii acestei perioade.

Articolul 46¹. Particularitățile constituirii și înregistrării blocurilor electorale [Art. 64]

(1) Blocurile electorale pentru toate tipurile de alegeri se înregistrează de Comisia Electorală Centrală.

(2) În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și locale, actele necesare pentru înregistrarea blocurilor electorale se vor depune la Comisia Electorală Centrală nu mai devreme de 30 de zile înainte de începerea perioadei de desemnare a candidaților.

(3) Partidele politice pot conveni asupra formării unui bloc electoral, consemnând decizia de participare la constituirea acestuia într-un proces-verbal, aprobat conform statutelor (regulamentelor) acestora.

(4) Blocurile electorale se formează în baza acordului de constituire, aprobat de către partidele politice înregistrate în modul prevăzut de lege, până la stabilirea datei alegerilor, care au decis să participe la crearea unui bloc electoral.

(5) Acordul de constituire a blocului electoral va cuprinde:

- a) părțile constituante ale blocului electoral;
- b) denumirea integrală, denumirea prescurtată a blocului și, după caz, simbolul electoral în formă grafică însoțit de descrierea textuală a acestuia;
- c) persoana/organul cu drept de reprezentare;
- d) modalitatea de retragere a uneia dintre părți din componența blocului electoral și/sau asocierea cu un alt partid politic;
- e) procedura de desemnare a candidatului (candidaților)/listei (listelor) de candidați și, respectiv, cea de modificare a listei (listelor) de candidați, după caz, procedura de constituire a grupului de inițiativă;
- f) modul și procedura de repartizare a alocațiilor de la bugetul de stat;
- g) modul de restituire a creditului solicitat și alocat din bugetul de stat pentru desfășurarea campaniei electorale, precum și a cheltuielilor legate de organizarea și desfășurarea alegerilor în condițiile art. 40 și 40¹;

h) procedura de lichidare (încetare a activității) a blocului electoral;

i) după caz, documentele stabilite la art. 49 alin. (1);

j) alte prevederi, care nu contravin prevederilor prezentului cod.

(6) În decurs de 5 zile de la data primirii actelor, Comisia Electorală Centrală adoptă o hotărâre privind înregistrarea sau refuzul de a înregistra blocul electoral.

(7) Partidele politice, care au constituit blocul electoral, nu au dreptul să desemneze candidatul (candidații)/ lista (listele) de candidați în nume propriu.

(8) În cazul în care, după încheierea perioadei de desemnare a candidaților, în componența blocului rămâne un singur partid constituant, blocul nu se consideră dizolvat de drept.

Articolul 47. Colectarea semnăturilor pentru susținerea candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova și candidatului independent [Art. 65]

(1) În sensul prezentului articol, semnăturile se colectează numai pentru susținerea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova și candidaților independenți la funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova, de consilier în consiliul local și/sau de primar.

(2) Colectarea semnăturilor în susținerea candidaților la una dintre funcțiile electivă enumerate în cuprinsul alin. (1) se va efectua cu respectarea cerințelor generale stabilite de prezentul articol și a condițiilor speciale prevăzute în titlurile III – V, corespunzător tipului de alegeri pentru care este susținut candidatul, precum și de actele administrative normative adoptate de Comisia Electorală Centrală în acest sens, inclusiv cu asigurarea respectării legislației în domeniul protecției datelor cu caracter personal.

(3) Dreptul de a colecta semnături îl au candidații independenți și candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova, precum și membrii grupurilor de inițiativă (colectorii) constituite în vederea susținerii candidaților respectivi în alegeri. În cazul alegerilor prezidențiale, constituirea și înregistrarea grupurilor de inițiativă pentru colectarea semnăturilor este obligatorie. În cazul alegerilor parlamentare și celor locale, candidatul independent poate să nu constituie un grup de inițiativă dacă va decide să colecteze singur semnăturile.

(4) Modalitatea de constituire și înregistrare a grupurilor de inițiativă pentru susținerea candidaților la una dintre funcțiile electivă enumerate în cuprinsul alin. (1) este prevăzută în titlurile III – V și în actele administrative normative ale comisiei adoptate în acest sens. Grupul de inițiativă, constituit în condițiile prezentului cod, se înregistrează la:

a) Comisia Electorală Centrală – în cazul susținerii candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova sau candidatului independent la funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova;

b) consiliul electoral de circumscripție – în cazul susținerii candidatului independent la funcția de consilier în consiliul local și/sau de primar.

(5) Colectarea semnăturilor pentru susținerea candidatului la alegeri începe de la data desemnării candidatului în condițiile art. 46, dar nu mai devreme de data eliberării listelor de subscripție și a legitimațiilor membrilor grupului de inițiativă și/sau candidatului.

(6) Semnăturile pentru susținerea candidatului la una dintre funcțiile electivă enumerate în cuprinsul alin. (1) se colectează în baza listelor de subscripție, al cărui model se aprobă de Comisia Electorală Centrală. Listele de subscripție pentru colectarea semnăturilor se eliberează de organul electoral care are competența de a înregistra candidatul sau grupul de inițiativă.

(7) În listele de subscripție se indică funcția electivă pentru care se colectează semnăturile, numele și prenumele candidatului, anul nașterii, profesia (ocupația), funcția, locul de muncă și subiectul care l-a desemnat, precum și numele și prenumele colectorului.

(8) În lista de subscripție, susținătorul candidatului completează personal datele personale și își aplică semnătura. În cazul în care susținătorul candidatului nu poate, din motive obiective, să completeze personal datele solicitate, acestea sunt completate de colector, semnătura în lista de subscripție fiind aplicată nemijlocit de susținător, iar în caz de imposibilitate, de un reprezentant al acestuia.

(9) Colectorul este responsabil de asigurarea autenticității datelor din acestea, fapt pentru care semnează fiecare listă de subscripție întocmită. La sfârșitul fiecărei foi din listele de subscripție, colectorul face o mențiune prin care atestă faptul că semnăturile au fost colectate de el personal și că el confirmă autenticitatea semnatarilor, apoi semnează.

(10) Pentru încălcarea prevederilor ce stabilesc procedura de colectare a semnăturilor, precum și a dispozițiilor ce vizează domeniul protecției datelor cu caracter personal, colectorul poartă răspundere conform legislației.

(11) Susținătorul candidatului trebuie să fie persoana care, în momentul semnării listei de subscripție, are dreptul de a alege. Un alegător poate susține, prin semnătură, mai mulți candidați, inclusiv pentru mai multe funcții electivă, însă nu poate susține același candidat, prin semnătură, de două și mai multe ori.

(12) În funcție de tipul alegerilor desfășurate, semnăturile se colectează:

a) în oricare localitate din circumscripția electorală națională - în cazul alegerilor parlamentare;

b) în oricare localitate din cel puțin jumătate din numărul unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea, stabilite conform Legii nr. 764/2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova – în cazul alegerilor prezidențiale;

c) în localitatea/localitățile din cadrul circumscripției electorale în care candidează candidatul - pentru alegerile locale.

(13) Lista de subscripție va conține numai semnături ale susținătorilor care au domiciliul într-o singură circumscripție electorală în care urmează să fie organizate alegeri. În cazul alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, lista de subscripție va conține numai semnături ale susținătorilor care domiciliază în aceeași unitate administrativ-teritorială de nivelul al doilea.

Articolul 47¹. Garanția financiară [Art. 66]

(1) Candidatul la funcția de Președinte al Republicii Moldova și candidatul independent au dreptul să opteze pentru depunerea garanției financiare, în vederea scutirii de obligația colectării semnăturilor în condițiile art. 47.

(2) Dovada depunerii garanției financiare se prezintă organului electoral împreună cu documentele enumerate la art. 49 alin. (1).

(3) Cuantumul garanției financiare se stabilește în mărime de 50% din plafonul prevăzut la art. 40 alin. (1) lit. b).

(4) Garanția financiară se restituie candidatului după confirmarea rezultatelor alegerilor, în cazul în care a fost ales în funcție și mandatul îi este validat.

(5) Dacă mandatul candidatului nu este validat, garanția financiară se face venit la bugetul de stat.

(6) Banii proveniți din subvenții de la bugetul de stat nu pot fi folosiți pentru depunerea garanției financiare.

(7) Procedura detaliată privind depunerea și restituirea garanției financiare se aprobă prin regulamentul Comisiei Electorale Centrale.

Articolul 48. Prezentarea și verificarea listelor de subscripție [Art. 67]

(1) Listele de subscripție se depun la organul electoral corespunzător împreună cu documentele necesare pentru înregistrarea candidaților. Procedura de recepționare a documentelor și listelor de subscripție este prevăzută în regulamentele privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților pentru fiecare tip de scrutin organizat, aprobate de Comisia Electorală Centrală.

(2) În cazul susținerii candidatului la alegerile parlamentare, prezidențiale sau locale, listele de subscripție cu semnăturile cetățenilor se depun, cel târziu cu 30 de zile înainte de ziua alegerilor, la organul electoral corespunzător pentru verificare. Nu se admite depunerea listelor de subscripție suplimentare după ce organul electoral a primit și a înregistrat listele de subscripție.

(3) După primirea listelor de subscripție, organul electoral verifică autenticitatea semnăturilor de pe liste, dacă persoanele care au semnat au drept de vot, adresa domiciliului/reședinței temporare a acestora. Verificarea listelor de subscripție se efectuează concomitent cu examinarea documentelor prezentate pentru înregistrarea candidaților, în condițiile și termenele stabilite la art. 49.

(4) Organul electoral va verifica autenticitatea datelor înscrise și semnăturile din listele de subscripție în limita numărului stabilit la art. 86, 113 și 138.

(5) Pentru verificarea listelor de subscripție, organul electoral va utiliza aplicația electronică. Ghidul privind funcționarea aplicației se aprobă prin dispoziția președintelui Comisiei Electorale Centrale.

(6) La procesul de verificare a listelor de subscripție au dreptul să asiste candidații la alegeri și/sau conducătorii grupului de inițiativă, precum și observatorii acreditați, în baza unei cereri către organul electoral. Candidații la alegeri și/sau conducătorii grupului de inițiativă au dreptul să asiste doar la procesul de verificare a listelor de subscripție pe care le-au prezentat. Condițiile de asistare la procesul de verificare a listelor de subscripție se stabilesc în ghidul prevăzut la alin. (5).

(7) Listele de subscripție se invalidează total dacă:

a) au fost întocmite până la data începerii perioadei de desemnare a candidaților;
b) sunt de un alt model sau serie (număr) decât cele eliberate colectorului de către organul electoral;

c) nu sunt semnate de colector;

d) nu conțin numele și prenumele candidatului pentru care se colectează semnături.

(8) Semnătura din lista de subscripție se invalidează dacă susținătorul:

a) a înscris datele personale, însă nu a aplicat semnătura;

b) nu are dreptul de vot la data semnării în lista de subscripție;

- c) și-a înscris datele din actul de identitate expirat;
- d) este arondat în altă circumscripție electorală decât cea pe teritoriul căreia au fost colectate semnăturile;
- e) a înscris în lista de subscripție date de identitate eronate, care nu permit identificarea susținătorului.

(9) Modalitatea de întocmire a listelor de subscripție, procedura de colectare a semnăturilor și termenul de prezentare și verificare a acestora, precum și responsabilitățile persoanelor care colectează semnăturile susținătorilor sunt prevăzute într-un regulament aprobat de Comisia Electorală Centrală.

Articolul 49. Înregistrarea concurenților electorali [Art. 68]

(1) Pentru înregistrarea în calitate de concurent, **partidele politice, blocurile electorale**, candidatul independent sau candidatul la funcția de Președinte al Republicii Moldova prezintă cel târziu cu 30 de zile înainte de ziua alegerilor, Comisiei Electorale Centrale sau consiliilor electorale de circumscripție, următoarele documente:

a) **hotărârea/decizia confirmată prin procesul-verbal sau, după caz, prin extras din procesul-verbal al ședinței organului central sau teritorial al partidului politic sau a blocului electoral privind desemnarea candidatului (listei de candidați întocmite conform prevederilor art. 84 și 137).**

b) **listele de subscripție cu numărul suficient de semnături ale susținătorilor candidatului independent sau candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova, conform art. 86, 113 și 138 sau dovada achitării garanției financiare;**

c) **datele biografice ale candidatului;**

d) **declarația candidatului privind consimțământul lui de a candida la funcția pentru care a fost desemnat;**

e) **declarația de avere pe ultimul an înainte de scrutin. Declarația se face publică conform procedurii prevăzute în regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală.**

f) **declarația candidatului pe propria răspundere, prin care confirmă că:**

- nu cade sub incidența restricțiilor stabilite la art. 13 alin. (2) lit. c) și d);
- în privința sa nu au fost emise acte de constatare rămase definitive referitoare la regimul declarării averilor și intereselor personale, la stările de incompatibilitate și la confiscarea averii nejustificate, acte care nu sunt prescrise;

g) **certificatul de sănătate al candidatului pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, eliberat de instituția medicală la care acesta se află în evidență;**

h) **declarația candidatului pentru funcția de primar sau pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova privind suspendarea, pe durata mandatului, a funcțiilor incompatibile cu funcția de primar sau de Președinte al Republicii Moldova, în cazul în care persoana este aleasă și validată;**

i) **declarația despre suspendarea din funcțiile deținute, din momentul înregistrării în calitate de concurent electoral – pentru persoanele care cad sub incidența art.13 alin.(3);**

î) **copia diplomei de studii, în cazul candidaților pentru funcția de primar și Președinte al Republicii Moldova;**

j) **după caz, simbolul electoral în variantă electronică și pe hârtie;**

k) **copia de pe actul de identitate al candidatului.**

(1¹) **Modelele sau caracteristicile tehnice ale documentelor prevăzute la alin. (1) și modul de completare și/sau de prezentare a acestora se stabilesc prin regulamentele privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților pentru fiecare tip de scrutin organizat, aprobate de Comisia Electorală Centrală.**

(1²) **Listele candidaților pentru alegerile parlamentare și locale vor fi întocmite respectându-se cota minimă de reprezentare de 40% pentru ambele sexe. Poziționarea candidaților pe liste se face conform formulei: minimum patru candidați la fiecare zece locuri.**

(2) **Reprezentanții partidelor politice, ai blocurilor electorale, candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova și candidații independenți depun actele necesare pentru înregistrare numai după ce Comisia Electorală Centrală, consiliile electorale de circumscripție respective fac publică informația privind locul (biroul) și timpul primirii documentelor. Intervalul de timp dintre adoptării hotărârii de stabilire a locului și timpului primirii documentelor și ora stabilită pentru primirea documentelor trebuie să fie de cel puțin 24 de ore. În cazul în care reprezentanți ai mai multor partide politice, ai mai multor blocuri**

electorale, mai mulți **candidați depun în același timp toate documentele necesare pentru înregistrare la organul electoral respectiv**, ordinea de primire a documentelor se stabilește prin tragere la sorți, conform regulamentului **aprobat prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale**.

(3) În decursul a 7 zile de la data primirii actelor enumerate la alin. (1), organul electoral respectiv efectuează înregistrarea sau refuză înregistrarea candidaților desemnați în alegeri. **Hotărârile adoptate de organele electorale în acest sens pot fi contestate în condițiile stabilite la capitolul 12.**

(4) În cadrul acelorași alegeri, o persoană poate candida la mai multe funcții electiv, **însă de diferite categorii/niveluri și doar din partea unui singur partid sau bloc electoral, ori în calitate de candidat independent.**

(5) Candidații **înregistrați** în alegeri nu pot fi angajați și nu pot desfășura activități în cadrul niciunui **organ electoral** pe durata alegerilor.

(6) Organul electoral care a înregistrat candidații va elibera legitimații candidaților înregistrați în cel mai scurt timp posibil, dar nu mai târziu de 3 zile de la data înregistrării.

(7) Organul electoral care a înregistrat candidații va da publicității în mijloacele de informare în masă finanțate de la buget hotărârile sale privind înregistrarea candidaților independenți sau a listelor de candidați.

(8) După expirarea termenului prevăzut pentru înregistrarea candidaților, organul electoral respectiv publică integral lista candidaților pe care i-a înregistrat, indicând în ea numele, prenumele, anul nașterii, apartenența politică, profesia (ocupația) candidaților, precum și denumirea partidului, politice sau a blocului electoral care i-a desemnat. Listele de candidați vor fi disponibile pentru consultare la fiecare secție de votare.

(9) În cazul în care un concurent electoral prezintă lista candidaților desemnați în alegeri care nu corespunde cerințelor art. 46 alin. (3), precum și în cazul existenței restricțiilor indicate la alin. (1) lit. f), Comisia Electorală Centrală sau consiliul electoral de circumscripție va refuza înregistrarea acestuia.

Articolul 49¹. Desemnarea și confirmarea reprezentanților în organele electorale și în instanțele de judecată [Art. 69]

(1) **Concurenții electorali pot desemna, pentru perioada electorală, în organele electorale care i-au înregistrat, precum și în organele electorale ierarhic inferioare, câte un reprezentant. Partidele politice și blocurile electorale pot desemna, pentru perioada electorală, câte un reprezentant și în Comisia Electorală Centrală.**

(2) **Reprezentanții concurenților electorali sunt confirmați de organele electorale respective în cel mult 3 zile. Candidaturile propuse trebuie să fie persoane care au drept de vot. Candidații în alegeri nu pot fi desemnați în calitate de reprezentanți.**

(3) **Reprezentanții concurentului electoral au dreptul să participe la toate operațiunile electorale, la toate ședințele organului electoral care l-a confirmat, inclusiv în ziua alegerilor, să reprezinte interesele concurentului electoral și în alte autorități implicate în procesul electoral. Aceștia au acces la toate informațiile cu caracter electoral, la listele electorale, la procesele-verbale întocmite de organele electorale, pot efectua filmări foto și video cu înștiințarea președintelui organului electoral, fără a pune în pericol secretul și securitatea votării. Statutul reprezentanților concurenților electorali, precum și alte drepturi și obligații ale acestora sunt stabilite prin regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală.**

(4) **Reprezentantul desemnat și confirmat de organul electoral în corespundere cu prevederile prezentului articol poate apăra interesele concurentului electoral în litigiile cu caracter electoral, precum și în instanța de judecată în condițiile Codului administrativ și ale Codului de procedură civilă.**

Capitolul 7 CAMPANIA ELECTORALĂ. DREPTURILE ȘI OBLIGAȚIILE CONCURENȚILOR ELECTORALI.

Articolul 50. Agitația electorală [Art. 70]

(1) Cetățenii Republicii Moldova, partidele politice, blocurile electorale, candidații și persoanele de încredere ale candidaților au dreptul de a supune discuțiilor libere și sub toate aspectele programele electorale ale concurenților electorali, calitățile politice, profesionale și personale ale candidaților, precum și de a face agitație electorală în cadrul adunărilor, mitingurilor, întâlnirilor cu alegătorii, prin intermediul mijloacelor de informare în masă, prin expunerea de afișe electorale sau prin intermediul altor forme de comunicare.

(2) Exercițiul acestui drept poate fi supus unor formalități, condiții, restricții sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, ocrotirea sănătății sau protecția moralei, protecția reputației, apărarea drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.

(3) Indiferent de tipul scrutinului, campania electorală începe nu mai devreme de 30 de zile înainte de ziua votării și se încheie la data anulării înregistrării concurentului electoral sau în ziua precedentă votării. În cazul alegerilor prezidențiale și celor locale, candidații care au trecut în turul doi de scrutin pot desfășura campanie electorală după stabilirea datei celui de-al doilea tur de scrutin, prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale.

(4) Se interzice concurenților electorali să implice sub orice formă persoane oficiale care nu sunt cetățeni ai Republicii Moldova în acțiunile de agitație electorală.

(5) Se interzic transportarea organizată a alegătorilor spre secția de votare în ziua alegerilor în scopul determinării acestora să își exercite drepturile electorale, precum și acțiunea de organizare în perioada electorală a transportării alegătorilor spre secția de votare.

(6) Candidații nu pot utiliza resursele administrative, inclusiv prin lansarea sau participarea la lansarea proiectelor de infrastructură sau a achizițiilor efectuate din bugetul public, utilizarea echipamentelor, a mijloacelor și a bunurilor publice în perioada electorală. Autoritățile/instituțiile publice și cele asimilate acestora nu pot transmite/acorda concurenților electorali bunuri publice sau alte favoruri decât pe bază de contract, în condiții de egalitate pentru toți concurenții electorali.

(7) Modalitatea plasării în condiții egale a publicității electorale pe panourile publicitare, inclusiv pe cele aflate în proprietate privată, se aprobă de Comisia Electorală Centrală în baza unui regulament.

(8) Nu pot fi utilizate în scop de publicitate electorală imagini ce reprezintă cultele religioase sau părți componente ale acestora, instituții sau autorități publice de peste hotare ori organizații internaționale. Se interzice combinarea de culori și/sau sunete care invocă simboluri ale altui stat, utilizarea materialelor în care apar personalități istorice de peste hotare, simbolistica unor state străine sau organizații internaționale sau imaginea unor persoane oficiale străine.

(9) Răspunderea pentru conținutul materialelor electorale publicitare, difuzate sau publicate, o poartă grupul de inițiativă, concurentul electoral sau participantul la referendum. Fiecare material publicitar trebuie să corespundă cerințelor stabilite la art. 9 din Legea nr. 62/2022 cu privire la publicitate.

(10) Fiecare material publicitar al candidaților independenți, care declară pe propria răspundere că nu au utilizat servicii tipografice ale entităților specializate și nu au deschis contul bancar cu mențiunea „Fond electoral”, trebuie să conțină următoarele informații: numele/prenumele concurentului electoral, data tipăririi, tirajul materialului și mențiunea „Tipărit la echipament tehnic propriu”.

(11) Autoritățile administrației publice locale sunt obligate ca, în termen de 3 zile până la data începerii campaniei electorale, să stabilească și să asigure un minim de locuri speciale de afișaj electoral, un minim de localuri pentru desfășurarea întâlnirilor cu alegătorii. Deciziile (dispozițiile) respective sunt afișate imediat la sediul acestor autorități și sînt aduse la cunoștința subiecților interesați prin intermediul mijloacelor de informare în masă, al altor mijloace de comunicare disponibile.

(12) Concurenții electorali pot organiza întâlniri cu alegătorii în condițiile alin. (12), autoritățile administrației publice locale fiind obligate să asigure posibilitatea desfășurării unor astfel de întâlniri în termene și în condiții egale. Organele electorale pot fi sesizate în cazul neregulilor constatate în legătură cu organizarea și desfășurarea întâlnirilor.

(13) În ziua alegerilor nu se admite niciun fel de agitație electorală.

(14) Prevederile prezentului articol se aplică în mod corespunzător și participanților la referendum.

Articolul 51. Persoanele de încredere ale concurenților electorali [Art. 71]

(1) Concurenții electorali pot avea persoane de încredere în fiecare circumscripție electorală. Persoanele de încredere îi ajută pe concurenții electorali la desfășurarea campaniilor electorale ale acestora, fac agitație electorală în favoarea lor și le reprezintă interesele în relațiile cu autoritățile publice, cu alegătorii, cu consiliile și birourile electorale.

(2) Numărul persoanelor de încredere, procedura de confirmare, drepturile și obligațiile acestora se stabilesc de prezentul cod și regulamentul cu privire la activitatea persoanelor de încredere, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale.

(3) Comisia Electorală Centrală confirmă persoanele de încredere ale concurenților electorali în alegerile parlamentare și prezidențiale, precum și ale participanților la referendumul republican. În cazul alegerilor și referendumurilor locale, persoanele de încredere ale concurenților electorali și participanților la referendum sunt confirmate de către consiliul electoral de circumscripție corespunzător. Organul electoral respectiv confirmă, prin hotărâre, persoanele de încredere ale concurenților electorali (participanților la referendum).

(4) Concurenții electorali pot, cel târziu cu 7 zile înainte de ziua scrutinului, să solicite organului electoral respectiv confirmarea suplimentară a persoanelor de încredere, suspendarea împuternicirilor sau substituirea acestora cu alte persoane, respectând criteriile de număr și condițiile stabilite de prezentul articol și regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală.

(5) Hotărârile organului electoral cu privire la confirmarea, refuzul confirmării și/sau substituirii persoanelor de încredere pot fi contestate în condițiile capitolului 12.

(6) La alegerile prezidențiale și cele locale, persoanele de încredere ale concurenților electorali, confirmate în modul stabilit, își pot desfășura activitatea și în cel de-al doilea tur de scrutin. Persoanele de încredere ale concurenților electorali care dețin funcții publice nu pot folosi mijloacele și bunurile publice în campania electorală.

(7) Prevederile prezentului articol se aplică în mod corespunzător și participanților la referendum.

Articolul 52. Drepturile și obligațiile concurenților electorali (participanților la referendum) [Art. 72]

(1) Concurenții electorali (participanții la referendum) participă, pe bază de egalitate, la campania electorală, beneficiază de drepturi egale în folosirea mijloacelor de informare în masă, în condițiile stabilite de capitolul 11

(2) Candidații, pe durata campaniei electorale, beneficiază, cu excepția cazurilor stabilite la art. 13 alin. (3), de dreptul de a fi suspendați din funcția deținută în condițiile legislației muncii și/sau celei care reglementează activitatea acestora.

(3) Concurentul electoral poate să-și retragă candidatura printr-o cerere scrisă, adresată organului electoral care l-a înregistrat, dar nu mai târziu de 10 zile până la ziua alegerilor. În cazul candidaților desemnați de partidele politice și blocurile electorale, cererile de retragere din cursă se înaintează organului electoral în același termen, prin intermediul partidelor politice și blocurilor electorale respective.

(4) După expirarea termenului menționat la alin. (3), înregistrarea concurentului electoral poate fi anulată doar de organul electoral care l-a înregistrat, în baza deciziei instanței de judecată, în caz de deces al acestuia sau survenire a condițiilor stabilite la art. 13 alin. (2), precum și în temeiul art. 75 alin. (5).

(5) Partidele politice și blocurile electorale pot opera orice modificări în listele înregistrate în condițiile și termenele stabilite de articolele 49 alin. (1²), 84, 87 și 137.

Capitolul 8 BULETINELE DE VOT

Articolul 53. Modelul și textul buletinelor de vot [Art. 73]

(1) Indiferent de tipul scrutinului, modelul buletinului de vot se stabilește printr-o hotărâre a Comisiei Electorale Centrale. Textul buletinului de vot pentru alegerile parlamentare, prezidențiale și pentru organizarea referendumului republican se aprobă de către Comisia Electorală Centrală, iar textul pentru alegerile locale și pentru organizarea referendumului local se aprobă printr-o hotărâre a consiliului electoral de circumscripție corespunzător.

(2) Concurenții electorali se înscriu în buletine în ordinea rezultată din tragerea la sorți efectuată zilnic de către organul electoral respectiv, conform procedurii stabilite prin regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală.

(3) Buletinul de vot se divizează în patru laturi, corespunzător numărului de concurenți electorali care participă la alegeri. Dimensiunile patru laturii trebuie să fie suficiente pentru a cuprinde numele și prenumele candidatului, denumirea partidului politic, blocului electoral care a înaintat lista de candidați sau candidatul respectiv ori mențiunea „candidat independent”, simbolul electoral al concurentului electoral, la dorința

acestui. Nu se admite identitatea de simboluri electorale. În cazul candidaților independenți care au același nume și prenume se indică suplimentar patronimicul, după caz, anul nașterii.

(4) În patrulete, în partea stângă, se imprimă simbolul concurentului electoral care a înaintat lista de candidați sau candidatul respectiv ori simbolul electoral al candidatului independent, la dorința acestuia. Simbolurile electorale sunt prezentate organului electoral odată cu documentele pentru înregistrarea concurenților electorali. Indiferent de tipul scrutinului, partidele politice și blocurile electorale își vor prezenta, în mod centralizat, la Comisia Electorală Centrală simbolul electoral în formatul solicitat, iar candidații independenți vor depune simbolul electoral la organul electoral care i-a înregistrat, doar dacă dispun de acesta.

(5) În cazul referendumurilor, buletinul de vot conține textul întrebării supuse referendumului, iar în dreapta textului se plasează, pe orizontală, două patrulete cu cuvintele „DA” și „NU”.

(6) În fiecare patrulete, în partea dreaptă, la o distanță egală de latura de sus și cea de jos, se imprimă un cerc cu diametrul de 15 mm, în care alegătorul aplică ștampila cu inscripția „Votat” dacă își dă votul pentru un concurent electoral sau pentru una dintre opțiunile expuse la referendum.

(7) Buletinele de vot se întocmesc în limba română.

(8) În cazul efectuării concomitente a mai multor tipuri de scrutine, buletinele de vot trebuie să se deosebească după culoare.

Articolul 54. Pregătirea buletinelor de vot [Art. 74]

(1) Buletinele de vot se tipăresc conform instrucțiunii aprobate de Comisia Electorală Centrală. Membrii comisiei sunt obligați să asiste, iar reprezentanții concurenților electorali (participanților la referendum) pot să asiste la confecționarea matriței buletinului de vot, la tipărirea buletinelor de vot, precum și la lichidarea matriței.

(2) Buletinele de vot se tipăresc pe hârtie opacă (mată), cel mai târziu cu 3 zile înainte de ziua alegerilor într-o cantitate corespunzătoare numărului de alegători. Pe fiecare buletin se aplică două numere, care corespund numărului de ordine al circumscripției și numărului de ordine al secției de votare respective.

(3) Buletinele de vot tipărite se păstrează la consiliul electoral de circumscripție și se remit în ajunul alegerilor biroului electoral al secției de votare în baza unui act de predare-primire, cu excepția celor stabilite la alin. (7).

(4) Localul în care se păstrează buletinele de vot este păzit de poliție. Au acces la buletinele de vot numai președintele consiliului electoral de circumscripție respectiv sau președintele biroului electoral al secției de votare respectiv, însoțit de cel puțin doi membri ai consiliului sau biroului.

(5) Reprezentanții concurenților electorali (participanților la referendum), observatorii, precum și alegătorii au dreptul să ia cunoștință de modelele buletinelor de vot la biroul electoral respectiv.

(6) În cadrul scrutinelor naționale, buletinele de vot vor fi expediate consiliilor electorale de circumscripție de către Comisia Electorală Centrală cel mai târziu cu 2 zile înainte de ziua alegerilor.

(7) Birourilor electorale ale secțiilor de votare constituite în afara Republicii Moldova Comisia Electorală Centrală le expediază buletinele de vot cu cel puțin 5 zile înainte de ziua alegerilor, pornind de la numărul estimativ de alegători stabilit în baza informației prezentate de Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene și a celei acumulate de Comisia Electorală Centrală, dar nu mai mult de 5000 de buletine de vot la fiecare birou electoral pentru fiecare zi de votare.

Capitolul 9 VOTAREA

Articolul 55. Timpul și locul votării [Art. 75]

Votarea se efectuează în ziua alegerilor între orele 07.00 și 20.00. Biroul electoral al secției de votare aduce la cunoștință publică timpul și locul votării cel mai târziu cu 10 zile înainte de ziua alegerilor.

Articolul 56. Condițiile votării [Art. 76]

(1) În timpul rezervat votării se interzice de a închide localul de votare și de a suspenda votarea, cu excepția cazurilor de dezordine în masă, de calamități naturale, de alte circumstanțe neprevăzute, care îi pun pe alegători în pericol sau fac imposibilă efectuarea votării. În aceste cazuri, președintele biroului electoral al secției de votare poate suspenda votarea pentru cel mult 2 ore, timp în care va aduce localul secției de votare în starea corespunzătoare sau va găsi un alt local, înștiințând despre acest fapt alegătorii.

(2) La alegerile locale, în cazul în care procesul de votare suspendat conform alin.(1) nu poate fi reluat în timp de 2 ore, votarea se consideră suspendată pe un termen ce nu va depăși 2 săptămâni, iar Comisia Electorală Centrală, în termen de 3 zile, va adopta o hotărâre privind data reluării votării suspendate. Procesul de votare se reia în aceleași condiții juridice.

(3) Persoanele care au dreptul să asiste la votare nu pot fi obligate să părăsească localul secției de votare în timpul suspendării votării.

Articolul 57. Organizarea votării [Art. 77]

(1) Localurile secțiilor de votare se amenajează astfel, încât să asigure conformitatea cu cerințele de accesibilitate, legalitate, transparență, eficiență și solemnitate a procesului de votare. Modul de asigurare a infrastructurii secției de votare se stabilește prin instrucțiunea Comisiei Electorale Centrale.

(2) Votarea se efectuează în localuri special amenajate cu mese la care se eliberează buletinele de vot, cu cabine sau camere pentru vot secret și cu urne de vot. Urnele se instalează în așa fel încât alegătorul, pentru a se apropia de ele, să traverseze neapărat cabina sau camera pentru vot secret. Localul secției de votare trebuie să fie dotat cu un număr suficient de cabine sau camere pentru a se evita aglomerația.

(3) Pentru asigurarea unui parcurs ordonat prin secția de votare și evitarea aglomerației, biroul electoral al secției de votare stabilește un traseu pentru alegători, începând de la intrare, spre mesele la care se înregistrează faptul participării la votare, ulterior se eliberează buletinele, pe urmă spre cabinele de vot secret și urnele de vot.

(4) Localul secției de votare trebuie să fie amenajat astfel încât să permită membrilor biroului electoral al secției de votare și altor persoane autorizate să asiste la operațiunile electorale, să supravegheze, în mod continuu, toate aspectele procesului de votare, inclusiv identificarea alegătorului, înmânarea buletinelor și introducerea lor în urnele de vot, numărarea voturilor și întocmirea proceselor-verbale.

(5) Autoritățile administrației publice locale sunt obligate să pună la dispoziția organelor electorale localuri care corespund rigorilor stabilite în regulamentul cu privire la accesibilitatea procesului electoral pentru persoanele cu dizabilități, aprobat de Comisia Electorală Centrală. Localul secției de votare se asigură de către autoritățile administrației publice locale cu cabine, urne de vot și celelalte materiale necesare, conform instrucțiunii stabilite la alin. (1).

(6) Responsabilitatea pentru organizarea votării, pentru secretul exprimării voinței alegătorilor, pentru amenajarea localurilor și pentru menținerea în ele a ordinii cuvenite o poartă biroul electoral al secției de votare.

Articolul 58. Efectuarea votării [Art. 78]

(1) Fiecare alegător votează personal. Votarea în locul altor persoane nu se admite. Alegătorul prezintă actul de identitate biroului electoral al secției de votare care, după verificarea înscrierii în lista electorală de bază a celui în cauză, îi încredințează buletinul de vot. După ce a primit buletinul de vot, alegătorul semnează în lista electorală în dreptul numelui său.

(2) Alegătorii din raza secției de votare care nu sunt înscriși în listele electorale de bază se înscriu într-o listă electorală suplimentară la prezentarea documentului ce atestă domiciliul sau reședința temporară în perimetrul secției de votare în cauză. Alegătorii respectivi vor confirma pe propria răspundere, prin semnătură, abținerea de la votarea multiplă și faptul că sunt informați despre răspunderea penală în caz de încălcare a acestei obligații.

(3) În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și referendumurilor republicane, în aceeași listă suplimentară, se înscriu și:

a) alegătorii care au venit la secția de votare cu certificatul pentru drept de vot. Certificatul pentru drept de vot rămâne la biroul secției de votare și se anexează la lista suplimentară;

b) persoanele deținute pe baza unui mandat de arest până la pronunțarea sentinței judecătorești, persoanele condamnate la închisoare (privațiune de libertate) a căror sentință nu este definitivă, cele care execută o sancțiune contravențională sub formă de arest, persoanele condamnate la închisoare (privațiune de libertate) prin hotărâre judecătorească definitivă, aflate în instituțiile penitenciare amplasate în altă localitate decât locul în care își au înregistrat domiciliul sau reședința temporară acești alegători;

c) alegătorii care nu au înregistrare la domiciliu sau la reședință temporară;

d) alegătorii care nu au fost incluși în lista electorală de bază pe motiv că nu au înregistrare la domiciliu sau la reședința temporară vor putea vota, în secțiile de votare corespunzătoare locului de înregistrare la ultimul domiciliu sau reședința temporară;

e) alegătorii cu drept de vot care în ziua votării se află în sanatorii și case de odihnă, în spitale și alte instituții curative staționare amplasate în altă localitate decât locul în care își au înregistrat domiciliul sau reședința temporară, dar situate pe teritoriul Republicii Moldova;

f) cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot aflați în străinătate care nu figurează în lista electorală de bază și se prezintă în ziua alegerilor la secția de votare respectivă;

g) cetățenii cu drept de vot din stânga Nistrului (Transnistria), care au înregistrare la domiciliu sau reședința temporară în localitățile aflate provizoriu în afara controlului suveran al autorităților constituționale ale Republicii Moldova, confirmată prin mențiunea respectivă în actul de identitate;

h) studenții și elevii cu drept de vot înmatriculați la instituții de învățământ într-o localitate în care nu au înregistrare la domiciliu sau la reședința temporară;

i) militarii aflați în unitățile militare, în baza datelor prezentate de comandanții unităților militare respective.

(4) Potrivit alin. (3) lit. h), studenții și elevii cu drept de vot, înmatriculați în instituții de învățământ într-o localitate în care nu au înregistrare la domiciliu sau reședința temporară, pot vota, la orice secție de votare deschisă în această localitate, fiind obligați să prezinte buletinul de identitate și carnetul de student/elev al instituției de învățământ din localitatea respectivă.

(5) În cazul alegerilor și referendumurilor locale, alegătorii se înscriu în lista electorală suplimentară conform condițiilor stabilite la alin. (2), precum și:

a) persoanele menționate la alin. (3) lit. b) și e), doar dacă își au domiciliul sau reședința temporară în unitatea administrativ-teritorială în care se află instituțiile respective;

b) funcționarii electorali, în baza certificatului pentru drept de vot, la secția de votare în care își desfășoară activitatea, dar amplasată pe teritoriul aceleiași circumscripții electorale pe al cărei teritoriu ei își au înregistrat domiciliul/reședința temporară.

(6) Votarea se efectuează, conform procedurii stabilite de Comisia Electorală Centrală, în baza unuia din următoarele acte de identitate:

a) buletinul de identitate al cetățeanului Republicii Moldova, care confirmă domiciliul sau reședința temporară a alegătorului pe teritoriul secției de votare;

b) buletinul de identitate provizoriu cu mențiunile privind cetățenia Republicii Moldova, domiciliul sau reședința temporară a titularului;

c) pașaportul cetățeanului Republicii Moldova.

(7) Președintele biroului electoral al secției de votare duce evidența evenimentelor importante ce au avut loc în timpul votării și pe parcursul numărării voturilor, consemnând aceste date în raportul de activitate la biroului electoral. La cererea membrilor biroului sau a persoanelor autorizate să asiste la operațiunile electorale, sau a oricărui alegător, președintele notează comentariile și obiecțiile expuse de aceștia în privința procedurii votării într-un act care se anexează la procesele-verbale ale biroului electoral al secției de votare.

(8) Biroul electoral decide asupra prelungirii, cu cel mult 3 ore, a termenului votării pentru a le permite alegătorilor care stau în rând la secția de votare respectivă să-și realizeze drepturile, informând despre prelungire consiliul electoral de circumscripție și Comisia Electorală Centrală.

Articolul 59. Procedura de completare a buletinului de vot [Art. 79]

(1) Buletinul de vot se completează de către alegător numai în cabina pentru vot secret. Alegătorul care nu poate să voteze singur are dreptul să cheme o altă persoană, în scop de a-l ajuta, cu excepția funcționarilor electorali din cadrul biroului electoral al secției de votare, reprezentanților concurenților electorali (participanților la referendum) și a persoanelor autorizate să asiste la operațiunile electorale. Aceste cazuri vor fi consemnate aparte în raportul biroului electoral al secției de votare.

(2) Alegătorul aplică ștampila cu inscripția „Votat” în interiorul cercului unui singur patruleter din buletinul de vot, ceea ce înseamnă că a votat pentru concurentul electoral corespunzător sau pentru una din opțiunile la referendum. Cercurile din celelalte patruletere trebuie să rămână curate.

(3) Se interzice scoaterea din localul secției de votare a buletinului eliberat pentru vot, precum și fotografierea buletinului de vot completat.

(4) Un alegător poate vota numai pentru un singur concurent electoral sau pentru una din opțiuni la referendum.

(5) Dacă alegătorul a completat greșit buletinul, la cererea lui, biroul electoral al secției de votare anulează acest buletin și îi dă, numai o singură dată, un nou buletin de vot. Acest caz va fi menționat în procesul-verbal cu privire la rezultatele numărării voturilor, fiind indicat la rubrica „numărul buletinelor de vot neutilizate și anulate”, precum și în lista electorală.

(6) Alegătorul introduce în urna de vot buletinul de vot cu ștampila “Votat”.

Articolul 60. Asigurarea securității procesului de votare [Art. 80]

(1) În ziua alegerilor, la ora 07.00, președintele biroului electoral al secției de votare, în prezența a cel puțin jumătate din membrii biroului, verifică urnele de vot, le sigilează, verifică existența listelor electorale, buletinelor de vot, ștampilelor și întocmește un proces-verbal în două exemplare. Procesul-verbal este semnat de toți membrii prezenți ai biroului electoral și un exemplar se introduce în urna de vot, după care președintele declară votarea deschisă.

(2) Buletinele de vot se păstrează într-un loc sigur din interiorul secției de votare, în pachete legate a câte 100 de bucăți, și se distribuie de către președintele biroului electoral al secției de votare, membrilor biroului pentru a fi eliberate alegătorilor în măsura necesității.

(3) Funcționarii electorali care activează în cadrul biroului electoral al secției de votare, reprezentanții concurenților electorali (participanților la referendum) și persoanele autorizate să asiste la operațiunile electorale sunt obligați să poarte ecusoane de identitate vizibile. Persoanelor care intră în localul secțiilor de votare li se interzice să poarte și să arate ecusoane, simboluri electorale sau alte însemne de agitație electorală.

(4) În cazul în care alegătorul, din motive de sănătate sau din alte motive temeinice, nu poate veni în localul de votare în raza căruia își are domiciliul sau reședința temporară, biroul electoral al secției de votare desemnează, la cererea scrisă a acestuia, cel puțin 2 membri ai biroului care se deplasează cu o urnă de vot mobilă și cu materialul necesar votării la locul unde se află alegătorul, pentru a se efectua votarea. Cererile pot fi făcute în scris, începând cu 2 săptămâni înainte de ziua votării și până la ora 14.00 a zilei precedente votării. În ziua votării, cererile se aprobă de biroul electoral până la ora 14.00 numai în prezența unui certificat medical. Procedura de vot cu urna mobilă la locul aflării alegătorului se stabilește de către Comisia Electorală Centrală. Prevederile prezentului alineat nu se aplică secțiilor de votare constituite în străinătate și celor organizate pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului (Transnistria).

(5) Persoanele deținute pe baza unui mandat de arest până la pronunțarea sentinței judecătorești, persoanele condamnate la închisoare (privațiune de libertate) a căror sentință nu este definitivă, cele care execută o sancțiune contravențională sub formă de arest, persoanele condamnate la închisoare (privațiune de libertate) prin hotărâre judecătorească definitivă, aflate în instituțiile penitenciare, votează în conformitate cu alin.(4), prin deplasarea urnei mobile.

(6) În cazul în care președintele biroului electoral al secției de votare autorizează scoaterea din localul secției de votare a unei urne de vot mobile, faptul acesta, precum și lista de alegători care au solicitat votarea la locul aflării sînt aduse la cunoștința reprezentanților concurenților electorali (participanților la referendum) și a persoanelor autorizate să asiste la operațiunile electorale. Acestor persoane se oferă posibilitatea de a însoți urna de vot mobilă, ele putând folosi, în caz de necesitate, mijloace de transport proprii.

(7) Răspunderea pentru asigurarea în ziua alegerilor a ordinii în localul de votare și pe teritoriul din preajmă, în rază de 100 de metri de la localul votării, o poartă președintele biroului electoral al secției de votare. Deciziile luate în acest scop sînt executorii pentru toți. Neexecutarea dispozițiilor președintelui biroului electoral atrag după sine răspunderea contravențională.

(8) La toate ședințele organelor electorale, precum și la numărarea și totalizarea voturilor, la operațiunile în legătură cu listele electorale, buletinele de vot și alte documente electorale, la întocmirea proceselor-verbale de totalizare a rezultatelor alegerilor și referendumurilor, au dreptul să asiste:

- a) membrii și reprezentanții organelor electorale ierarhic superioare;
 - b) reprezentanții concurenților electorali (participanților la referendum) în organele electorale;
 - c) observatorii naționali și internaționali acreditați de către organele electorale respective, precum și interpreții acestora, după caz;
 - d) jurnaliștii legitimați de instituțiile mass-media și confirmați ulterior de Comisia Electorală Centrală.
- Nici o altă persoană nu poate rămâne în incinta secției de votare mai mult timp decît este necesar pentru votare.

(9) Este strict interzisă purtarea armelor de foc sau armelor albe în localul de votare. Prin excepție de la această interdicție, în secția de votare pot intra cu arme de foc reprezentanții forțelor de ordine numai dacă își exercită dreptul de vot la această secție sau au fost chemați de președintele biroului electoral în scop de a asigura restabilirea ordinii de drept.

Capitolul 10

NUMĂRAREA VOTURILOR ȘI TOTALIZAREA REZULTATELOR ALEGERILOR

Articolul 61. Numărarea și totalizarea voturilor de către biroul electoral al secției de votare [Art. 81]

(1) După expirarea timpului rezervat votării, președintele biroului electoral al secției de votare declară votarea încheiată și dispune închiderea secției de votare. Biroul electoral al secției de votare începe numărarea voturilor.

(2) Înainte de a se deschide urnele de vot, toate buletinele de vot rămase neutilizate se numără și se anulează de către biroul electoral al secției de votare, conform procedurii stabilite de Comisia Electorală Centrală, apoi se leagă separat și se sigilează.

(3) Înainte de numărarea voturilor obținute de concurenții electorali sau cele exprimate în cazul opțiunilor la referendum, biroul electoral al secției de votare stabilește numărul alegătorilor, cărora le-au fost eliberate buletinele de vot, pe baza numărului de alegători din listele electorale (de bază, listele suplimentare și cele pentru votarea la locul aflării) în dreptul numelui cărora figurează semnături.

(4) După verificarea sigiliilor de pe urnele de vot, președintele biroului electoral al secției de votare, în prezența funcționarilor electorali din cadrul biroului și a persoanelor autorizate să asiste la operațiunile electorale, deschide urnele. Mai întâi se deschid urnele de vot mobile, se numără buletinele din ele, apoi se deschid celelalte urne.

(5) Secția de votare se asigură cu mese suficiente pentru ca toate buletinele extrase din urne să se numere într-un singur loc, în văzul tuturor membrilor biroului electoral al secției de votare și al celor prezenți. Pe mesele destinate numărării voturilor se aranjează fanioanele cu denumirea sau numele concurenților electorali, iar în cazul referendumurilor cu înscrierea opțiunilor „DA” și „NU”.

(6) Buletinele din urnele de vot mobile se numără mai întâi separat, se confruntă cu numărul de buletine ce au fost eliberate în acest scop, apoi se adună la celelalte buletine pentru a număra voturile obținute de concurenții electorali sau cele exprimate în cazul opțiunilor „DA” sau „NU” la referendum.

(7) Conform unei proceduri stabilite de către Comisia Electorală Centrală, membrii biroului electoral al secției de votare verifică buletinele de vot și determină pentru care concurent electoral sau opțiune la referendum s-a votat. Buletinele cu voturile exprimate pentru fiecare concurent electoral sau opțiune la referendum se numără și se leagă separat, iar rezultatele numărării, odată stabilite, se consemnează în procesul-verbal privind rezultatele numărării voturilor.

(8) Membrii biroului electoral înainte de a semna procesul-verbal privind rezultatele numărării voturilor oferă posibilitatea de a verifica datele din procesul-verbal persoanelor autorizate să asiste la operațiunile electorale.

(9) Biroul electoral al secției de votare nu include buletinele nevalabile în numărul total de voturi valabil exprimate.

(10) Din momentul închiderii secției de votare, biroul electoral al secției de votare rămâne în ședință pe parcursul numărării voturilor și întocmirii proceselor-verbale și a raportului biroului electoral. Funcționarii electorali din cadrul biroului electoral al secției de votare rămân la secția de votare și participă la operațiunile electorale, cu excepția unor circumstanțe extraordinare și obiective.

Articolul 62. Buletinele de vot nevalabile [Art. 82]

(1) Se declară nevalabile buletinele:

a) în care numărul de identificare al circumscripției și numărul de identificare al biroului de votare nu corespund cu cel al circumscripției și al biroului de votare respectiv;

b) de alt model decât cel stabilit;

c) în care a fost aplicată ștampila cu inscripția „Votat” în mai multe patrulete;

d) în care nu a fost aplicată ștampila cu inscripția „Votat” în nici un cerc din nici un patrulete;

e) în care a fost aplicată ștampila cu inscripția „Votat” pentru concurentul electoral care s-a retras sau a fost exclus din cursa electorală;

f) care au fost deformate sau mâzgălite astfel încât nu este clară opțiunea alegătorului.

(2) Buletinul de vot nu poate fi declarat nevalabil doar din cauza că alegătorul a aplicat ștampila cu inscripția „Votat” de mai multe ori într-un singur patruleter sau din cauza că ștampila a fost aplicată în afara cercului din patruleter sau pe semnul ori simbolul concurentului electoral, în cazul când opțiunea alegătorului este clară.

(3) Președintele biroului electoral al secției de votare oferă tuturor membrilor biroului și persoanelor autorizate să asiste la operațiunile electorale posibilitatea de a examina buletinul de vot care urmează a fi declarat nevalabil.

(4) Dacă membrii biroului electoral al secției de votare au îndoieli în privința valabilității buletinului de vot, problema se soluționează prin vot, iar rezultatul votării se consemnează în procesul-verbal al ședinței biroului.

Articolul 63. Procesul-verbal și raportul biroului electoral al secției de votare [Art. 83]

(1) Biroul electoral al secției de votare întocmește un proces-verbal, în două exemplare, care cuprinde:

a) numărul de alegători incluși în listele electorale de bază;

b) numărul de alegători incluși în listele suplimentare;

c) numărul de alegători care au primit buletine de vot;

d) numărul de alegători care au participat la votare;

e) cifra ce reflectă diferența dintre numărul buletinelor de vot primite de alegători și numărul alegătorilor care au participat la votare;

f) numărul buletinelor de vot declarate nevalabile;

g) numărul de voturi valabil exprimate pentru fiecare concurent electoral (pentru fiecare opțiune privind întrebările supuse referendumului);

h) numărul total de voturi valabil exprimate;

i) numărul buletinelor de vot primite de biroul electoral al secției de votare;

j) numărul buletinelor de vot neutilizate și anulate, inclusiv celor completate greșit și anulate.

(2) Modelul și procedura de completare a procesului-verbal privind rezultatele numărării voturilor de către biroul electoral al secției de votare, se stabilește de către Comisia Electorală Centrală pentru orice tip de alegeri. Consiliul electoral respectiv asigură birourile electorale ale secțiilor de votare cu numărul necesar de formulare ale proceselor-verbale până în ziua alegerilor.

(3) Rezultatul numărării voturilor se examinează în ședința biroului electoral al secției de votare și se consemnează într-un proces-verbal care se semnează de președinte, secretar și ceilalți membri ai biroului. Absența semnăturii unor membri ai biroului electoral al secției de votare nu influențează asupra valabilității procesului-verbal. Motivele absenței semnăturilor se menționează în raportul biroului.

(4) Procesul-verbal privind rezultatele votării se întocmește în prezența membrilor biroului electoral al secției de votare, reprezentanților concurenților electorali (participanților la referendum) și a altor persoane autorizate. Un exemplar al procesului-verbal se păstrează la biroul electoral al secției de votare, un exemplar se prezintă consiliului electoral de circumscripție, un exemplar se afișează imediat la intrarea în secția de votare. Copiile procesului-verbal cu privire la rezultatele numărării voturilor, autentificate de președintele biroului electoral, se înmânează, în mod obligatoriu, persoanelor autorizate să asiste la operațiunile electorale.

(5) Președintele biroului electoral al secției de votare pregătește raportul biroului pe baza evidenței ținute în scris a activităților desfășurate de birou în perioada electorală. Raportul va conține o expunere succintă a cererilor și contestațiilor privitoare la acțiunile biroului electoral al secției de votare și a hotărârilor adoptate de birou în baza acestora. Președintele semnează raportul și oferă celorlalți membri ai biroului posibilitatea de a-și expune în scris comentariile și completările la raport și de a-l semna.

(6) Președintele biroului electoral al secției de votare predă consiliului electoral de circumscripție cât de curând posibil, dar nu mai târziu de 18 ore după anunțarea închiderii secțiilor de votare, buletinele de vot, listele electorale, ștampilele și alte documente (materiale) electorale, conform procedurii stabilite de Comisia Electorală Centrală. Transportarea documentelor (materialelor) electorale va fi însoțită de paza forțelor de ordine, de președinte și de cel puțin doi membri ai biroului electoral al secției de votare.

(7) Procesele-verbale întocmite de birourile electorale ale secțiilor de votare din străinătate, însoțite de toate cererile privitoare la operațiunile electorale ale biroului electoral al secției de votare, sînt transmise, prin

mijloace electronice, la consiliul electoral de circumscripție în cel mult 24 de ore de la închiderea secțiilor. Exactitatea datelor din aceste procese-verbale este confirmată telefonic, iar în cazul unor neconcordanțe și neajunsuri probate suficient, acestea se corectează de către consiliul electoral de circumscripție respectiv.

Articolul 64. Totalizarea rezultatelor votării de către consiliul electoral de circumscripție [Art. 84]

(1) După primirea proceselor-verbale și raporturilor birourilor electorale ale secțiilor de votare în care sînt indicate rezultatele numărării voturilor din secțiile de votare, consiliul electoral de circumscripție stabilește mai întîi numărul de alegători care au participat la alegeri și comunică, prin intermediul Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri”, această cifră Comisiei Electorale Centrale. În cazul în care, la alegerile din întreaga circumscripție, a participat un număr de alegători mai mic decât numărul cerut pentru declararea alegerilor valabile în circumscripția respectivă, consiliul de circumscripție înștiințează Comisia Electorală Centrală despre acest fapt. Comisia Electorală Centrală face un anunț public prin care declară alegerile nevalabile pe întreaga țară sau pe circumscripția dată.

(2) În baza proceselor-verbale ale birourilor electorale ale secțiilor de votare, consiliul electoral de circumscripție stabilește pe întreaga circumscripție:

- a) numărul de alegători incluși în listele electorale de bază;
- b) numărul de alegători incluși în listele suplimentare;
- c) numărul de alegători care au primit buletine de vot;
- d) numărul de alegători care au participat la votare;
- e) cifra ce reflectă diferența dintre numărul buletinelor de vot primite de alegători și numărul alegătorilor care au participat la votare;
- f) numărul buletinelor de vot declarate nevalabile;
- g) numărul de voturi valabil exprimate pentru fiecare concurent electoral (pentru fiecare opțiune privind întrebările supuse referendumului);
- h) numărul total de voturi valabil exprimate;
- i) numărul buletinelor de vot primite de consiliul electoral de circumscripție;
- j) numărul de buletine neutilizate și anulate, inclusiv celor completate greșit și anulate.

(3) Consiliul electoral de circumscripție consemnează rezultatele totalizării voturilor pe întreaga circumscripție într-un proces-verbal, semnat de toți membrii consiliului, care au posibilitatea să facă comentarii în scris la procesul-verbal. Copiile procesului-verbal cu privire la totalizarea rezultatelor alegerilor, autentificate de președintele consiliului electoral, se înmânează, în mod obligatoriu, persoanelor autorizate să asiste la operațiunile electorale.

(4) Consiliul electoral de circumscripție prezintă procesul-verbal cu privire la totalizarea rezultatelor alegerilor pe circumscripție Comisiei Electorale Centrale în termen de 48 de ore după închiderea secțiilor de votare. O dată cu prezentarea procesului-verbal Comisiei Electorale Centrale, consiliul electoral de circumscripție afișează, la intrarea în sediul său, o informație detaliată privind rezultatele alegerilor pe circumscripție.

(5) În cazul alegerilor și referendumurilor locale, consiliul electoral de circumscripție aprobă, prin hotărâre, procesul-verbal de totalizare a rezultatelor alegerilor locale din circumscripția electorală respectivă, confirmă sau infirmă legalitatea acestora. În cazul confirmării legalității alegerilor, declară candidații aleși, atribuie și validează mandatele primarilor aleși și consilierilor locali, confirmă lista candidaților supleanți, cu adoptarea hotărârilor în acest sens. Actele menționate, precum și documentele electorale aferente totalizării rezultatelor alegerilor, se prezintă Comisiei Electorale Centrale, conform termenelor și procedurii stabilite în titlurile V și VI.

Articolul 65. Totalizarea rezultatelor alegerilor de către Comisia Electorală Centrală [Art. 85]

(1) În cazul efectuării alegerilor parlamentare, prezidențiale, locale generale și a referendumului republican, în baza actelor prezentate de către consiliile electorale de circumscripție, Comisia Electorală Centrală întocmește, în termen de 5 zile, un proces-verbal care conține:

- a) numărul de alegători incluși în listele electorale de bază;
- b) numărul de alegători incluși în listele suplimentare;
- c) numărul de alegători care au primit buletine de vot;
- d) numărul de alegători care au participat la votare;

- e) cifra ce reflectă diferența dintre numărul buletinelor de vot primite de alegători și numărul alegătorilor care au participat la votare;
- f) numărul buletinelor de vot declarate nevalabile;
- g) numărul de voturi valabil exprimate pentru fiecare concurent electoral (pentru fiecare opțiune privind întrebările supuse referendumului republican);
- h) numărul total de voturi valabil exprimate.

(2) În cazul alegerilor parlamentare, al alegerilor prezidențiale și al referendumurilor republicane, Comisia Electorală Centrală consemnează rezultatele totalizării voturilor pe țară în ansamblu într-un proces-verbal, conform alin. (1), care este semnat de către membrii comisiei, și întocmește un raport cu privire la rezultatele alegerilor.

(3) În cazul dezacordului cu rezultatele preliminare ale votării, până la confirmarea rezultatelor de către autoritățile abilitate, concurenții electorali (participanții la referendum) pot solicita acestor autorități să dispună renumărarea voturilor. Renumărarea poate fi dispusă Curtea Constituțională, în cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și referendumurilor republicane sau de Comisia Electorală Centrală, în cazul alegerilor și referendumurilor locale, în condițiile capitolului 12. Renumărarea se efectuează de către aceleași organe electorale, substituindu-se organele electorale vinovate de fraudă, procedura generală a renumărării fiind aprobată prin hotărîre a Comisiei Electorale Centrale.

(4) Actele menționate la alin.(2) vor fi prezentate Curții Constituționale, pentru confirmarea rezultatelor alegerilor (referendumurilor) și/sau validarea mandatelor deputaților și a mandatului de Președinte al Republicii Moldova.

(5) În cazul alegerilor locale generale, Comisia Electorală Centrală consemnează rezultatele totalizării voturilor pe țară în ansamblu într-un proces-verbal, care este semnat de către membrii comisiei, precum și întocmește un raport cu privire la rezultatele scrutinului.

Articolul 66. Anunțarea rezultatelor preliminare [Art. 86]

(1) Înainte de a obține rezultatele votării din toate consiliile și birourile electorale ierarhic inferioare, organul electoral responsabil de totalizarea rezultatelor alegerilor aduce periodic la cunoștință publică rezultatele preliminare cît mai curînd posibil după primirea lor. În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale, locale generale și a referendumurilor republicane, rezultatele preliminare, detaliate pe secții de votare, vor fi plasate pe pagina web a Comisiei Electorale Centrale imediat după procesarea lor.

(2) După obținerea rezultatelor votării din toate consiliile și birourile ierarhic inferioare, organul electoral responsabil de totalizarea rezultatelor alegerilor aduce la cunoștință publică cît mai curînd posibil rezultatele generale ale alegerilor dacă contestațiile prezentate lui sau instanței de judecată nu afectează rezultatele alegerilor.

(3) Responsabili de totalizarea rezultatelor finale ale alegerilor sînt:

- a) Comisia Electorală Centrală – în cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale, locale generale și al referendumurilor republicane;
- b) consiliul electoral de circumscripție respectiv – în cazul alegerilor și referendumurilor locale.

Articolul 67. Păstrarea documentelor electorale [Art. 87]

(1) Documentele (materialele) electorale, cu excepția celor indicate la alin. (2), se păstrează la Comisia Electorală Centrală în conformitate cu prevederile Legii nr. 880/1992 privind Fondul Arhivistic al Republicii Moldova și ale Regulamentului privind organizarea și funcționarea Arhivei Comisiei Electorale Centrale, aprobat prin hotărîre a Comisiei Electorale Centrale.

(2) După expirarea termenului de 3 luni de la confirmarea rezultatelor alegerilor, buletinele cu voturile valabil exprimate, buletinele nevalabile și buletinele anulate, listele electorale, precum și certificatele cu drept de vot remise inspectoratelor teritoriale de poliție se nimicesc.

Capitolul 11

MONITORIZAREA ALEGERILOR ȘI REFLECTAREA LOR ÎN MIJLOACELE DE INFORMARE ÎN MASĂ

Articolul 68. Observatorii [Art. 88]

(1) Statutul de observator este incompatibil cu cel de funcționar electoral care activează în cadrul organului electoral, candidat în alegeri, membru al grupului de inițiativă, reprezentant sau persoană de încredere a concurentului electoral sau participantului la referendum, trezorier.

(2) Observatorii pot fi:

a) observatori naționali — cetățeni ai Republicii Moldova cu drept de vot, acreditați de organele electorale în condițiile prevăzute de prezentul cod, la solicitarea asociațiilor obștești și instituțiilor de instruire și cercetare în domeniul electoral din Republica Moldova și care au misiunea de a observa modul de organizare și desfășurare a alegerilor;

b) observatori internaționali – cetățeni ai Republicii Moldova, precum și cetățeni străini, reprezentanți ai autorităților electorale din străinătate și instituțiilor de instruire și cercetare în domeniul electoral, ai organizațiilor internaționale, ai guvernelor statelor străine și ai organizațiilor neguvernamentale din străinătate, precum și experți internaționali în domeniul electoral, acreditați de Comisia Electorală Centrală în condițiile prezentului cod;

(3) Pot solicita acreditarea observatorilor asociațiile obștești/organizațiile neguvernamentale ce se ocupă, conform statutului sau altor acte interne, de apărarea drepturilor omului sau a valorilor democratice. La cerere, și consiliile electorale de circumscripție acreditează observatori naționali din partea asociațiilor obștești din Republica Moldova.

(4) La invitația Comisiei Electorale Centrale, pot fi acreditați ca observatori internaționali reprezentanți ai organizațiilor internaționale, ai autorităților electorale din străinătate, ai guvernelor statelor străine și ai organizațiilor neguvernamentale din străinătate. Comisia Electorală Centrală va înregistra și interpreții acestora.

(5) Subiecții prevăzuți la alin. (2) pot depune cereri privind acreditarea observatorilor înaintea începerii perioadei electorale, dar nu mai târziu de 7 zile până la ziua alegerilor.

(8) În cazul solicitării de acreditare a observatorilor naționali, organul electoral în termen de până la 5 zile adoptă, de regulă în prezența solicitantului sau a reprezentantului său, o hotărâre prin care acreditează sau respinge candidatura persoanei propuse pentru observarea alegerilor, iar în cazul observatorilor internaționali - în termen de 10 zile, dar nu mai târziu de ziua precedentă zilei alegerilor.

(9) În cazul respingerii candidaturii înaintate, organul electoral este obligat să comunice subiectului care a înaintat candidatura motivele deciziei sale. Refuzul acreditării observatorilor trebuie să fie întemeiat și poate fi contestat în condițiile Capitolului 12.

(11) Observatorii pot fi acreditați înaintea începerii perioadei electorale și își pot desfășura activitatea până la confirmarea rezultatelor alegerilor și validarea mandatelor.

(12) Observatorii acreditați de Comisia Electorală Centrală pot monitoriza procesul electoral pe întreg teritoriul țării și la toate secțiile de votare, inclusiv în cele din afara țării, iar observatorii acreditați de consiliile electorale de circumscripție își desfășoară activitatea doar pe teritoriul circumscripției respective.

(13) Observatorii acreditați au dreptul să asiste la toate operațiunile electorale, la toate ședințele organelor electorale, inclusiv în ziua alegerilor, fără a interveni în procesul electoral sau în alte operațiuni electorale, și să informeze președintele organului electoral despre neregulile observate. Observatorii au acces la toate informațiile cu caracter electoral, la listele electorale, la procesele-verbale întocmite de organele electorale, pot efectua filmări foto și video cu înștiințarea președintelui organului electoral, fără a pune în pericol secretul și securitatea votării, iar observatorii naționali pot depune și sesizări privind neregulile observate, care se examinează de către organul electoral, cu informarea obligatorie a autorului sesizării despre decizia luată. Observatorii au dreptul de a informa opinia publică privind constatările efectuate. În ziua alegerilor și în ziua precedentă alegerilor observatorii nu au dreptul să exprime constatări care ar favoriza sau defavoriza anumiți concurenți electorali sau participanți la referendum.

(14) Evidența observatorilor acreditați de organele electorale se realizează prin intermediul aplicației informaționale Sistemul informațional automatizat de stat „Alegeri”, gestionate de Comisia Electorală Centrală.

(15) Procedura de acreditare a observatorilor, drepturile și obligațiile acestora se stabilesc prin regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală.

Articolul 69. Principii generale privind reflectarea alegerilor de către mijloacele de informare în masă [Art. 89]

(1) Prevederile prezentului articol se aplică instituțiilor mass-media, cu excepția celor fondate de partide politice.

(2) Instituțiile mass-media au obligația de a respecta principiile de echitate, echilibru și imparțialitate în reflectarea alegerilor. Acestea trebuie să ofere grupurilor de inițiativă, concurenților electorali și participanților la referendum timp de antenă sau spațiu pentru publicitatea electorală în condiții egale și nediscriminatorii.

(3) Instituțiile mass-media nu vor adopta tratamente privilegiate față de grupurile de inițiativă, concurenții electorali și participanții la referendum în virtutea statutului social și/sau a funcțiilor pe care le dețin candidații acestora.

(4) În perioada electorală, instituțiile mass-media vor face distincție clară în materialele lor jurnalistice între exercitarea funcțiilor oficiale și activitatea electorală a persoanelor care nu cad sub incidența art. 13 alin. (3).

(5) În programele electorale, în materialele de agitație electorale și în spoturile electorale, care vizează, într-un fel sau altul, grupurile de inițiativă, concurenții electorali și participanții la referendum, nu pot fi utilizate imagini ce reprezintă persoane oficiale străine, instituții de stat sau autorități publice de peste hotare, ori organizații internaționale. Se interzice combinarea de culori și/sau sunete care invocă simboluri ale altui stat, utilizarea materialelor în care apar personalități istorice de peste hotare, simbolistica unor state străine sau organizații internaționale sau imaginea unor persoane oficiale străine.

(6) Concurenții electorali/candidații sau participanții la referendum care se consideră lezați în drepturi beneficiază de dreptul la replică. Cererea scrisă privind acordarea dreptului la replică se depune la instituția mass-media în termen de 2 zile calendaristice de la difuzarea/publicarea informației. Refuzul de a acorda dreptul la replică, în cazul furnizorilor de servicii media se contestă la Consiliul Audiovizualului, iar în cazul instituțiilor mass-media scrise la Comisia Electorală Centrală. Dreptul la replică se acordă în termen de 3 zile calendaristice de la depunerea cererii/contestației, în condiții egale/similare cu cele în care au fost lezate drepturile legitime.

(7) Publicitatea electorală în rețeaua internet și prin intermediul telefoniei mobile este asimilată publicității electorale în presa scrisă.

(8) Instituțiile mass-media au dreptul să reflecte alegerile și să informeze publicul cu privire la toate aspectele electorale liber de orice ingerință sau amestec din partea autorităților publice, concurenților electorali/candidaților în alegeri, grupurilor de inițiativă, participanților la referendum sau a altor entități. Jurnaliștii au acces la ședințele organelor electorale, la operațiunile electorale și informațiile cu caracter electoral, în aceleași condiții ca și observatorii.

Articolul 70. Particularitățile reflectării alegerilor de către instituțiile de mass-media [Art. 90]

(1) În perioada electorală, programele audiovizuale cu caracter electoral și materialele scrise, care vizează, într-un fel sau altul, grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri) și participanții la referendum, sunt difuzate/publicate cu respectarea Regulamentului privind reflectarea campaniei electorale de către instituțiile mass-media, aprobat de Comisia Electorală Centrală.

(2) În serviciile media audiovizuale, grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri) și participanții la referendum nu pot avea intervenții directe sau indirecte și nu pot fi vizați de terți în alte programe audiovizuale decât cele cu caracter electoral, stabilite expres în declarațiile politicilor editoriale ale furnizorilor de servicii media. Programele audiovizuale cu caracter electoral se consideră următoarele:

a) Programele de știri și actualități – rubricile sau grupajele informative, evidențiate prin semnale acustice și vizuale unice, în care pot fi difuzate informații despre tehnica votării, sistemul

electoral, alte aspecte ale procesului electoral, sondaje de opinie și activități de campanie ale grupurilor de inițiativă, concurenților electorali și participanților la referendum;

b) Emisiuni de informare electorală – cele în care grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri), participanții la referendum sau reprezentanții acestora pot prezenta programele politice și pot fi discutate diverse probleme de interes public, organizate la inițiativa furnizorului de servicii media;

c) Emisiuni de promovare electorală – cele în care se difuzează timpii de antenă acordați grupurilor de inițiativă, concurenților electorali și participanților la referendum în conformitate cu prevederile prezentului cod;

d) Dezbateri electorale – cele în care grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri), participanții la referendum sau reprezentanții acestora sunt solicitați să se pronunțe pe marginea temelor propuse spre discuție de către furnizorul de servicii media.

e) Programe de publicitate electorală – cele destinate în exclusivitate difuzării publicității electorale.

(3) Programele audiovizuale prevăzute la alin. (1) sunt realizate și difuzate doar în perioada electorală și, după caz, în campania electorală, cu respectarea prevederilor art.13 din Codul serviciilor media audiovizuale și ale Regulamentului privind reflectarea campaniei electorale de către instituțiile mass-media, aprobat de Comisia Electorală Centrală.

(4) În perioada electorală, difuzarea publicității politice și a mesajelor de interes public se face conform procedurii stabilite în regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală.

(5) În primele 7 zile de la începerea perioadei electorale, furnizorii de servicii media depun la Consiliul Audiovizualului o declarație privind politica editorială pentru reflectarea alegerilor/referendumului sau o notificare prin care informează că nu participă la reflectarea alegerilor/referendumului. Declarațiile care corespund legislației sunt aprobate de către Consiliul Audiovizualului și se publică pe pagina web a acestuia și pe paginile web ale furnizorilor de servicii media. Controlul asupra respectării politicii editoriale este exercitat de către Consiliul Audiovizualului din oficiu, conform prevederilor Codului serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova.

(6) În campania electorală pentru alegerile parlamentare, pentru alegerile prezidențiale și pentru referendumurile republicane, furnizorii naționali de servicii media audiovizuale generaliste și/sau de știri, ale căror declarații ale politicii editoriale au fost adoptate de Consiliul Audiovizualului, sunt obligați, iar ceilalți au dreptul să organizeze dezbateri electorale. În campania electorală pentru alegerile locale și pentru referendumurile locale, furnizorii regionali și locali de servicii media audiovizuale generaliste și/sau de știri sunt obligați, iar ceilalți au dreptul să organizeze dezbateri electorale. Formatul, durata, frecvența și ora difuzării dezbaterilor electorale sunt stabilite de către furnizorii de servicii media cu asigurarea condițiilor de egalitate și sunt indicate în declarația politicii editoriale. Dezbaterile electorale sunt difuzate în orele de maximă audiență, stabilite în Codul serviciilor media audiovizuale.

(7) În campania electorală pentru alegerile parlamentare, prezidențiale și pentru referendumurile republicane, furnizorii naționali de servicii media, a căror listă este actualizată și făcută publică de către Consiliul Audiovizualului în primele 3 zile ale perioadei electorale, și ale căror declarații ale politicii editoriale au fost aprobate, acordă, la solicitare, concurenților electorali sau participanților la referendum, timp de antenă gratuit, câte 5 minute la serviciile de televiziune și câte 10 minute la serviciile de radiodifuziune sonoră, pentru întreaga campanie electorală, în scopul expunerii programelor electorale și informării alegătorilor. Acești timpii de antenă nu pot fi utilizați în scopul difuzării publicității electorale.

(8) În cadrul alegerilor parlamentare, prezidențiale și referendumurilor republicane, furnizorii de servicii media publici acordă gratuit concurenților electorali sau participanților la referendum câte un minut pe zi, timp de antenă pentru plasarea publicității electorale.

(9) Pentru publicitate electorală contra plată, fiecărui grup de inițiativă, pe durata activității acestuia, și fiecărui concurent electoral sau participant la referendum, pe durata campaniei electorale, li se oferă nu mai mult de 2 minute pe zi în cadrul fiecărui serviciu media audiovizual. Tariful pentru publicitatea electorală nu poate depăși tariful pentru publicitatea comercială aplicat până la 6 luni înainte de data scrutinului. Timpii de antenă pentru publicitatea electorală contra plată se acordă în condiții egale, în intervalele orare stabilite de către furnizorii de servicii media în declarațiile politicii

editoriale. Furnizorii de servicii media care nu participă la reflectarea campaniei electorale și furnizorii publici de servicii media nu au dreptul de a plasa publicitate electorală contra plată.

(10) Furnizorii de servicii media acordă timpuri de antenă la solicitare și conform ordinii stabilite în declarația politicii editoriale.

(11) Refuzul de a difuza sau de a publica, în condițiile prezentului cod, publicitatea electorală, contra plată sau gratuit, poate fi contestat în instanța de judecată.

(12) În perioada electorală procedurile de organizare și desfășurare a sondajelor de opinie privind preferințele politice ale alegătorilor și a exit-pollurilor sunt stabilite prin regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală. Pot fi date publicității doar sondajele de opinii autorizate. Difuzarea rezultatelor sondajelor de opinii neautorizate se sancționează conform legislației.

(13) În ziua alegerilor, înainte de ora 20:00, ora Republicii Moldova, instituțiile mass-media nu vor da publicității materiale, inclusiv interviuri cu alegătorii sau rezultatele chestionării alegătorilor privind opțiunile electorale, interviuri despre numărul de voturi întrunite de concurenții electorali pe parcursul zilei și despre șansele acestora, inclusiv rezultatele exit-poll-urilor.

(16) Instituțiile de presă fondate de autoritățile publice, care reflectă alegerile, publică gratuit, iar furnizorii de servicii media, publici și privați, ale căror declarații ale politicii editoriale au fost aprobate, difuzează gratuit, la solicitarea organelor electorale, mesaje de interes public, în condițiile Capitolului III din Legea nr. 62/2022 cu privire la publicitate.

(17) În perioada electorală, Consiliul Audiovizualului monitorizează modul în care furnizorii de servicii media respectă declarațiile politicii editoriale pentru reflectarea alegerilor/referendumului. În funcție de posibilitățile tehnice, sunt monitorizați prioritar furnizorii de servicii media generaliste și de știri care, potrivit măsurărilor efectuate de instituția specializată, au avut cele mai mari cote de audiență în ultimele trei luni dinaintea lunii în care este fixată data alegerilor/referendumului.

(18) În perioada electorală Consiliul Audiovizualului prezintă public, săptămânal, rapoarte de monitorizare și adoptă decizii în funcție de rezultatele monitorizării. Cu două zile înainte de data alegerilor/referendumului, Consiliul Audiovizualului prezintă public un raport de totalizare. Rapoartele de monitorizare, precum și raportul de totalizare, sunt prezentate Comisiei Electorale Centrale și sunt plasate pe pagina web a Consiliului Audiovizualului și pe paginile web ale furnizorilor de servicii media monitorizați, cel târziu, a doua zi după prezentarea publică.

(19) În termen de două săptămâni după data scrutinului, Consiliul Audiovizualului prezintă public un raport final de totalizare a modului în care furnizorii de servicii media audiovizuale au reflectat alegerile/ referendumul.

Capitolul 12 PROCEDURILE JUDICIARE

Secțiunea 1

Contestațiile privind organizarea și desfășurarea alegerilor

Articolul 71. Contestațiile [Art. 91]

(1) În sensul prezentului cod, prin contestație se înțelege cererea (sesizarea) în formă scrisă, inclusiv cererea prealabilă, prin care:

a) se cere revizuirea, anularea în tot sau în parte ori emiterea unui act administrativ de către organul electoral, realizarea unei acțiuni sau obligarea organului electoral la inacțiune;

b) se contestă acțiunile/inacțiunile considerate ca ilegale ale subiecților înregistrați, acreditați sau confirmați sau care urmează a fi înregistrați, acreditați sau confirmați de către organele electorale, denumiți în continuare subiecți electorali;

c) se contestă faptele considerate ca încălcare a modului de reflectare a campaniei electorale, de difuzare sau de plasare a publicității electorale;

d) se contestă faptele considerate ca încălcare a cadrului normativ cu privire la finanțarea partidelor politice, campaniilor electorale, candidaților desemnați, grupurilor de inițiativă și a participanților la referendum.

e) se formulează critici în legătură cu alte încălcări ale legislației electorale.

(2) Contestațiile depuse în condițiile prezentului cod se examinează de către organele electorale, respectându-se ierarhia acestora. În cazurile stabilite de prezentul cod, precum și de alte acte normative, contestațiile se examinează de către alte organe (autorități) în limita competențelor atribuite.

(3) În sensul alin. (2), legalitatea actelor administrative ale organului electoral emitent, precum și acțiunile/inacțiunile acestuia, se contestă direct la organul electoral ierarhic superior. După respectarea procedurii prealabile, decizia organului electoral emitent, după caz, decizia organului electoral ierarhic superior în partea adoptării unei noi soluții pe marginea cererii prealabile, se contestă direct în instanța de judecată, în a cărei rază teritorială se află organul electoral respectiv.

(4) Contestațiile descrise la alin. (1) lit. b) – d) se depun la organul electoral care a înregistrat, acreditat sau confirmat sau urmează să înregistreze, acrediteze, confirme subiecții electorali ale căror acțiuni/inacțiuni se contestă. Deciziile organelor electorale pe marginea acestor contestații se contestă în condițiile alin. (3).

(5) Contestațiile privind legalitatea hotărârilor Comisiei Electorale Centrale și deciziilor Consiliului Audiovizualului, precum și asupra acțiunilor/inacțiunilor acestora, se depun, fără respectarea procedurii prealabile, la Curtea de Apel Chișinău.

(6) Contestațiile privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, precum și a altor competitori sau subiecți electorali se adresează Comisiei Electorale Centrale, cu excepția contestațiilor privind finanțarea candidaților independenți, grupurilor de inițiativă în alegerile locale și participanților la referendumul local, care se adresează consiliilor electorale de circumscripție.

(7) Contestațiile privind reflectarea campaniei electorale de către furnizorii de servicii media se examinează de Consiliul Audiovizualului în conformitate cu prevederile prezentului cod și ale Codului serviciilor media audiovizuale.

(8) Contestațiile referitoare la modalitatea de pregătire și/sau plasare a publicității electorale, inclusiv privind conținutul acestor materiale publicitare, se examinează de către organele electorale în partea ce vizează acțiunile/inacțiunile subiecților electorali înregistrați/confirmați sau care urmează a fi înregistrați/confirmați de organele electorale.

(9) Contestațiile depuse după ziua votării se pot referi doar la încălcările ce vizează finanțarea campaniei electorale, exercitarea dreptului la vot, organizarea procedurilor electorale din ziua votării și/sau totalizarea rezultatelor votării de către organele electorale, dacă prin aceste încălcări au fost lezate drepturile contestatarilor și, respectiv, influențate rezultatele votării prin redistribuirea mandatelor candidaților aleși.

(10) Procedura de examinare a contestațiilor în perioada electorală, precum și a contestațiilor aferente finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale, se aprobă prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.

Articolul 71¹. Forma și conținutul contestației [Art. 92]

(1) Contestația poate fi depusă în scris, expediată prin poștă sau transmisă în formă electronică la autoritatea competentă.

(2) Contestația va conține următoarele elemente obligatorii:

a) denumirea autorității căreia i se solicită examinarea contestației;

b) numele și prenumele sau denumirea contestatarului, precum și alte date de identificare și de corespondență ale acestuia;

c) descrierea faptelor invocate ca presupuse încălcări, în particular asupra drepturilor vătămăte, cu excepția contestațiilor depuse în condițiile art. 72 alin. (4), indicarea temeiului juridic, enumerarea și anexarea probelor ce confirmă faptele invocate, precum și cerințele contestatarului;

d) data depunerii contestației și semnătura contestatarului sau a reprezentantului acestuia.

(3) Contestatarul are dreptul să-și retragă contestația, să modifice cerințele și/sau să o suplimenteze, cu excepția obiectului ei, prin depunerea unei cereri scrise la autoritatea competentă. În cazul modificării obiectului contestației, aceasta este considerată o contestație nouă. Retragerea contestației este posibilă până la adoptarea hotărârii de către autoritatea competentă, iar modificarea și/sau suplinirea contestației poate fi făcută până în ziua limită admisă pentru contestare în condițiile art. 72.

(4) La depunerea contestațiilor privind reflectarea campaniei electorale de către furnizorii de servicii media, contestatarii vor ține cont de cerințele de formă și conținut stabilite de Codul serviciilor media audiovizuale.

(5) Forma și conținutul contestațiilor depuse în instanța de judecată trebuie să corespundă cerințelor stabilite de Codul administrativ și Codul de procedură civilă.

Articolul 71². Condițiile pentru admisibilitatea contestațiilor [Art. 93]

(1) Organele electorale verifică din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea contestației. Dacă este inadmisibilă, contestația se declară ca atare prin hotărârea organului electoral.

(2) Contestația se declară inadmisibilă în special când:

a) a fost depusă de un alt subiect decât cel stabilit la art. 71³ alin. (1) sau de o persoană fără împuterniciri în acest sens;

b) nu a fost respectată procedura de examinare a cererii prealabile;

c) a fost depusă după expirarea termenului prevăzut de prezentul cod;

d) nu corespunde cerințelor de formă și conținut, iar contestatarul nu a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de organul electoral;

e) contestatarul nu poate revendica încălcarea drepturilor sale electorale, cu excepția contestațiilor depuse în condițiile art. 72 alin. (4);

f) există o hotărâre cu privire la un litigiu electoral între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeuri de drept;

g) a fost depusă concomitent la un alt organ electoral, o altă autoritate competentă sau în instanța de judecată, în condițiile art. 72⁴;

h) în alte cazuri stabilite de prezentul capitol.

Articolul 71³. Depunerea contestației [Art. 94]

(1) În calitate de subiect al contestației poate fi alegătorul, candidatul desemnat, grupul de inițiativă, concurentul electoral sau participantul la referendum, care revendică încălcarea drepturilor sale legitime prevăzute de prezentul cod și de alte acte normative în domeniul electoral. Pot depune contestații și partidele politice care au dreptul de a participa la scrutin în condițiile stabilite de art. 22² lit. g).

(2) Contestatarii depun și/sau participă la procedura de examinare a contestațiilor personal sau prin intermediul reprezentanților împuterniciți în condițiile Codului administrativ, după caz, ale Codului de procedură civilă. În cadrul organelor electorale, depunerea și/sau participarea la procedura de examinare a contestațiilor se stabilește în baza hotărârilor aprobate de Comisia Electorală Centrală.

(3) Comisia Electorală Centrală, după caz consiliul electoral de circumscripție sau Consiliul Audiovizualului, poate iniția, din oficiu, procedura de examinare a încălcărilor prevăzute la art. 71 alin. (1) lit. c) și d).

Articolul 72. Termenul de depunere a contestațiilor [Art. 95]

(1) În perioada electorală, termenul general de depunere a contestațiilor este de 3 zile calendaristice, care se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost săvârșită acțiunea, a fost identificată inacțiunea sau a fost adoptată hotărârea,

(2) În cazurile prevăzute de prezentul cod sau de alte acte normative, termenul de depunere a contestațiilor nu poate fi mai târziu de ziua alegerilor sau de o altă dată (circumstanță) determinată sau determinabilă.

(3) În caz de divergență între reglementările prezentului cod și ale altor acte normative, în partea ce ține de termenele de depunere a contestațiilor în perioada electorală, se vor aplica dispozițiile prezentului cod.

(4) Contestațiile care vizează finanțarea campaniilor electorale, precum și a activității partidelor politice sau altor subiecți electorali, se depun la organul electoral corespunzător în termen de 3 zile calendaristice de la identificarea încălcărilor.

(5) Contestațiile privind reflectarea campaniei electorale de către furnizorii de servicii media se depun la Consiliul Audiovizualului în termen de 3 zile calendaristice de la identificarea încălcărilor prin care au fost vătămăte drepturile contestatarului.

(6) Cererile de acordare a dreptului la replică și de contestare a refuzului de acordare a dreptului la replică se depun în termenele stabilite la capitolul 11.

(7) Cererile de anulare a înregistrării, acreditării sau confirmării subiecților electorali se depun la organul electoral competent cel târziu cu 5 zile înainte de ziua alegerilor. Cererile depuse după acest termen se examinează concomitent cu totalizarea și confirmarea rezultatelor alegerilor.

(8) Înaintarea acțiunilor în contencios administrativ, precum și exercitarea căilor de atac împotriva actelor judecătorești, se efectuează în același termen stabilit la alin. (1).

(9) După ziua alegerilor sau referendumurilor, contestațiile pot fi depuse în termen de 3 zile calendaristice din ziua votării, însă nu mai târziu de data:

a) adoptării hotărârilor de către organele electorale cu privire la aprobarea proceselor-verbale de totalizare a rezultatelor alegerilor locale și/sau validarea mandatelor aleșilor locali;

b) confirmării rezultatelor alegerilor parlamentare, prezidențiale sau ale referendumurilor republicane, precum și validării mandatelor candidaților aleși de către Curtea Constituțională.

(10) Cererile privind renumărarea voturilor pot fi depuse în termen de 3 zile calendaristice de la aducerea la cunoștința publică a rezultatelor preliminare ale votării. Comisia Electorală Centrală, după caz, Curtea Constituțională dispune renumărarea voturilor dacă încălcările arătate în cerere sunt de natură să influențeze rezultatele votării și, respectiv, distribuirea mandatelor. Se califică întemeiate cererile privind renumărarea voturilor în cazul stabilirii unei diferențe de maxim 10% între voturile valabil exprimate pentru concurenții electorali sau între voturile date la referendum, precum și în cazul în care datele înscrise sau rectificările efectuate în procesele-verbale de numărare a voturilor pun la îndoială conformitatea și veridicitatea acestora.

(11) Depunerea contestațiilor nu suspendă executarea actelor emise de organele electorale sau de alte autorități competente, dacă actele normative în domeniul electoral nu prevăd altfel sau autoritatea, după caz, instanța de judecată nu a dispus suspendarea executării actelor contestate în condițiile Codului administrativ.

Articolul 72¹. Sarcina probațiunii [Art. 96]

(1) Fiecare contestatar probează faptele pe care își întemeiază pretențiile formulate și este responsabil de veridicitatea și calitatea probelor prezentate.

(2) Obligația de a confirma respectarea termenului de depunere a contestației în condițiile art. 72 revine contestatarului.

Articolul 72². Regimul juridic al competenței autorităților publice în examinarea contestațiilor [Art. 97]

(1) La depunerea contestației se va ține cont de competența și atribuțiile autorităților publice în materie de examinare a contestațiilor, de tipul scrutinului, de pretensele încălcări și locul unde acestea au fost săvârșite, precum și de cerințele care se înaintează.

(2) Pornind de la prevederile prezentului cod și ale altor acte normative conexe, competența de examinare a contestațiilor revine:

1) consiliilor electorale de circumscripție în cazul contestațiilor depuse în condițiile prezentului capitol. Consiliile electorale au competența de a examina și:

a) cererile de anulare în cazul subiecților electorali înregistrați, acreditați sau confirmați de către consiliul electoral respectiv;

b) contestațiile împotriva hotărârilor birourilor electorale de aprobare a procesului-verbal privind rezultatele numărării voturilor și/sau raportului asupra activității acestora în perioada electorală;

c) contestațiile împotriva hotărârilor consiliilor electorale de circumscripție de nivelul întâi de aprobare a procesului-verbal privind totalizarea rezultatelor votării și/sau raportului asupra activității acestora în perioada electorală, precum și celor cu privire la declararea candidaților aleși, atribuirea și validarea mandatelor aleșilor locali, confirmarea listelor candidaților supleanți în alegerile locale.

2) Comisiei Electorale Centrale în cazul contestațiilor depuse în condițiile prezentului capitol. Comisia electorală Centrală examinează și:

a) cererile de anulare în cazul subiecților electorali înregistrați, acreditați sau confirmați de către Comisia Electorală Centrală;

b) cererile privind renumărarea voturilor în cazul dezacordului cu rezultatele preliminare ale votării la alegerile și referendumurile locale;

c) contestațiile împotriva hotărârilor organelor electorale cu privire la totalizarea rezultatelor votării și/sau privind aprobarea raportului asupra activității acestora în perioada electorală;

d) contestațiile împotriva hotărârilor cu privire la declararea candidaților aleși, atribuirea și validarea mandatelor aleșilor locali, confirmarea listelor candidaților supleanți în alegerile locale;

e) contestațiile împotriva reflectării sau difuzării de informații false plasate de către subiecții electorali în presa scrisă sau în spațiul on-line.

3) Consiliului Audiovizualului în cazul contestațiilor depuse în condițiile prezentului capitol, precum și al cererilor prevăzute de Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova.

(3) În cazul în care examinarea nu ține de competența organului respectiv, contestația și materialele anexate la ea urmează a fi transmise spre examinare conform competenței, în mod urgent, în cel mult 2 zile calendaristice de la data recepționării.

(4) După dizolvarea birourilor electorale, după caz, consiliilor electorale de circumscripție, acestea sunt substituite de Comisia Electorală Centrală în cadrul procedurilor de examinare a contestațiilor și litigiilor electorale.

Articolul 72³. Competența jurisdicțională la examinarea contestațiilor [Art. 98]

(1) În ordinea procedurii contenciosului administrativ, instanțele de judecată examinează acțiunile în domeniul electoral după cum urmează:

1) Judecătoriile în primă instanță soluționează contestațiile împotriva acțiunilor/inacțiunilor și hotărârilor organelor electorale, după efectuarea procedurii de examinare a cererii prealabile;

2) Curtea de Apel Chișinău soluționează în primă instanță:

a) contestațiile împotriva acțiunilor/ inacțiunilor și actelor administrative ale Comisiei Electorale Centrale;

b) contestațiile împotriva hotărârilor Comisiei Electorale Centrale privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, precum și a altor competitori sau subiecți electorali;

c) contestațiile împotriva acțiunilor/ inacțiunilor și deciziilor Consiliului Audiovizualului;

3) Curțile de apel soluționează cererile de apel împotriva actelor judecătorești emise de judecătorii în cadrul litigiilor electorale;

4) Curtea Supremă de Justiție soluționează cererile de recurs împotriva actelor judecătorești ale curților de apel adoptate în cadrul litigiilor electorale.

(2) Contestațiile depuse la instanțele de judecată se examinează în conformitate cu prevederile prezentului cod, ale Codului administrativ și ale Codului de procedură civilă.

(3) Programul instanțelor de judecată se organizează în așa fel încât contestațiile să poată fi depuse și examinate fără întârziere.

Articolul 72⁴. Soluționarea conflictelor de competență [Art. 99]

(1) În cazul în care aceeași contestație este depusă concomitent la mai multe organe electorale, aceasta va fi examinată de către organul electoral ierarhic superior organului ale căror acțiuni/inacțiuni și hotărâri se contestă, iar în cazul acțiunilor/inacțiunilor concurenților electorali, participanților la referendum sau grupurilor de inițiativă, precum și altor subiecți electorali, de către organul electoral care i-a înregistrat, acreditat sau confirmat.

(2) Dacă a fost adresată organelor electorale și instanței de judecată, contestația se va examina de instanța de judecată, cu excepția cazurilor în care nu a fost respectată procedura prealabilă de examinare.

(3) În toate aceste cazuri, organele electorale care recepționează contestațiile, însă nu demarează examinarea în fond a acestora, le declară inadmisibile prin emiterea unei hotărâri în acest sens.

(4) În cazul contestațiilor ce vizează finanțarea campaniilor electorale ale candidaților desemnați de partidele politice sau blocurile electorale și în care se formulează cerința de aplicare a sancțiunii privind anularea înregistrării acestora, organul electoral care a înregistrat candidații va demara examinarea acestei cerințe doar după examinarea contestației de către Comisia Electorală

Centrală în partea faptelor considerate de contestatar ca încălcări privind finanțarea campaniei electorale, precum și în temeiul constatărilor și soluțiilor emise de comisie ca urmare a examinării.

(5) Dacă în contestație se comunică fapte considerate ca ilegale, dar examinarea acestora este de competența mai multor organe abilitate (electorale), organul care a recepționat contestația va demara examinarea contestației pe partea competenței ce îi revine, iar pe celelalte aspecte sesizate o va remite autorităților responsabile în condițiile art. 72² alin. (3).

Articolul 73. Termenul de examinare a contestațiilor [Art. 100]

(1) În perioada electorală, autoritățile competente examinează contestațiile în termen de 3 zile calendaristice de la depunere, dar nu mai târziu de ziua alegerilor. La examinarea litigiilor electorale, instanțele judecătorești aplică același termen, inclusiv în cadrul procedurilor de exercitare a căilor de atac.

(2) Prin derogare de la prevederile alin. (1), termenul de examinare nu poate fi mai târziu de:

a) termenul-limită stabilit pentru înregistrarea, acreditarea sau confirmarea subiecților respectivi de către organele electorale;

b) 3 zile până la ziua votării în cazul cererilor de anulare a înregistrării, acreditării sau confirmării subiecților electorali, după caz, concomitent cu totalizarea și confirmarea rezultatelor alegerilor;

c) sau concomitent cu examinarea rezultatelor alegerilor, contestațiile privind finanțarea campaniilor electorale ale concurenților electorali, precum și altor subiecți electorali;

(3) Examinarea contestațiilor privind finanțarea activității partidelor politice nu se supune termenelor de prescripție prevăzute de prezentul capitol. La examinarea contestațiilor privind finanțarea activității partidelor politice se vor aplica reglementările prezentului cod și ale Legii nr. 294/2007 privind partidele politice, precum și dispozițiile Regulamentului privind finanțarea activității partidelor politice, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale.

(4) Contestațiile depuse în ziua alegerilor se examinează în aceeași zi, iar cele depuse după încheierea votării se examinează concomitent cu procedura de totalizare și confirmare a rezultatelor alegerilor și validarea mandatelor candidaților aleși.

(5) Cererile privind renumărarea voturilor în cazul dezacordului cu rezultatele preliminare ale votării se examinează în termen 3 zile calendaristice de la depunere. Dacă se dispune efectuarea procedurii de renumărare a voturilor, aceasta se organizează în termen de 5 zile calendaristice în condițiile stabilite de Comisia Electorală Centrală.

(6) În cazul contestațiilor depuse între cele două tururi de scrutin, acestea se examinează în termen de 3 zile calendaristice de la depunere, după caz, concomitent cu procedura de totalizare și confirmare a rezultatelor alegerilor și validarea mandatelor candidaților aleși după organizarea turului doi de scrutin.

(7) La examinarea contestațiilor și litigiilor electorale, autoritățile competente vor acorda prioritate celor care se referă la înregistrarea, acreditarea sau confirmarea subiecților electorali, precum și celor care vizează refuzul sau anularea înregistrării, acreditării sau confirmării acestora, inclusiv celor care se referă la corectitudinea întocmirii listelor electorale, precum și la exercitarea dreptului la vot.

(8) Consiliile electorale de circumscripție și, respectiv, Curtea Constituțională confirmă rezultatele alegerilor și validează mandatele candidaților aleși, precum și confirmă listele candidaților supleanți, doar după soluționarea definitivă a contestațiilor.

Articolul 74. Soluționarea contestațiilor [Art. 101]

(1) Hotărârea pe marginea contestațiilor se adoptă cu votul majorității absolute a membrilor organului electoral și în conformitate cu procedura descrisă în regulamentele de activitate ale acestor organe.

(2) Organul electoral, după examinarea contestației, este în drept să adopte următoarele soluții:

a) să declare inadmisibilă contestația;

b) să admită integral sau parțial contestația;

c) să respingă contestația ca fiind neîntemeiată;

d) să constate încălcările prevederilor cadrului normativ electoral;

- e) să aplice sau să solicite aplicarea sancțiunilor pentru încălcările constatate.
- (3) În cazul contestării hotărârilor emise de organele electorale inferioare, organul electoral ierarhic superior are dreptul:
- a) să declare inadmisibilă contestația;
 - b) să respingă contestația și să mențină în vigoare hotărârea organului electoral ierarhic inferior;
 - c) să admită contestația și să modifice, după caz, să anuleze parțial sau integral hotărârea organului electoral ierarhic inferior, emițând o nouă hotărâre.
- (4) În cazul contestațiilor privind reflectarea campaniei electorale de către furnizorii de servicii media, Consiliul Audiovizualului adoptă decizii și întreprinde măsurile de rigoare în conformitate cu procedura stabilită de Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, cu excepția termenelor și procedurii aplicabile conform prezentului cod.
- (5) Hotărârile organelor electorale și deciziile Consiliului Audiovizualului, emise în condițiile prezentului capitol, sunt executorii din momentul adoptării, cu excepția cazurilor de suspendare a executării acestora.
- (6) Instanțele judecătorești adoptă și pronunță hotărâri și decizii, precum și emit încheieri în conformitate cu prevederile Codului administrativ și ale Codului de procedură civilă.
- (7) Actele judecătorești emise în condițiile prezentului capitol sunt definitive și executorii din momentul pronunțării, cu excepția cazurilor de suspendare a executării acestora.

Secțiunea a 2-a

Răspunderea pentru încălcarea legislației electorale

Articolul 75. Răspunderea juridică [Art. 102]

(1) Persoanele fizice și juridice, grupurile de inițiativă, concurenții electorali și participanții la referendum, precum și alți subiecți implicați în procesul electoral, care încalcă prevederile actelor normative în domeniul electoral, împiedică exercitarea liberă a drepturilor electorale ale cetățenilor, împiedică activitatea organelor electorale poartă răspundere în conformitate cu legislația.

(2) Pentru încălcarea actelor normative în domeniul electoral, Comisia Electorală Centrală, după caz, consiliul electoral de circumscripție, din oficiu sau în temeiul cererii formulate de o altă autoritate competentă ori la cererea contestatarilor, poate aplica sau solicita aplicarea următoarelor sancțiuni de bază sau complementare:

- a) avertismentul;
- b) privarea de timpii de antenă gratuită și/sau contra plată, pentru o perioadă de 24 până la 48 de ore, care poate fi aplicată doar după ce a fost dată sancțiunea sub formă de avertisment;
- c) lipsirea de alocații de la bugetul de stat;
- d) sancțiunea contravențională în temeiul Codului contravențional;
- e) anularea înregistrării, acreditării sau confirmării subiecților electorali;
- f) solicitarea radierii din oficiu a partidelor politice.

(3) Sancțiunea sub formă de avertisment poate fi aplicată prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale pentru încălcarea actelor normative în domeniul electoral, altele decât cele stabilite la alin. (5), în cazul oricăror alegeri, precum și prin hotărâre a consiliului electoral de circumscripție – în cazul alegerilor și referendumurilor locale.

(4) În cazul aplicării repetate a sancțiunii sub formă de avertisment în cursul unei perioade electorale pentru încălcări privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și/sau a campaniei electorale, Comisia Electorală Centrală aplică partidelor politice înregistrate în calitate de concurenți electorali sancțiunea complementară privind lipsirea de alocații de la bugetul de stat pentru o perioadă de la 3 luni până la un an.

(5) Anularea înregistrării (confirmării) se aplică prin hotărâre a organului electoral care a înregistrat (confirmat) subiectul electoral în cazul în care se constată:

- a) folosirea fondurilor financiare și materiale nedecarate sau depășirea cheltuielilor peste plafonul mijloacelor din fondul electoral sau cel destinat grupului de inițiativă;
- b) utilizarea mijloacelor financiare din străinătate, cu excepția donațiilor din partea cetățenilor Republicii Moldova cu venituri obținute în afara țării;

c) nesuspendarea din funcție de către candidatul care are această obligație. În acest caz se anulează înregistrarea concurentului electoral, candidatului independent sau se exclude din lista concurentului electoral candidatul respectiv;

e) încălcarea prevederilor art. 52 alin. (3).

(6) În cazul încălcării prevederilor prezentului cod și ale altor acte normative în domeniul electoral de către funcționarii electorali, Comisia Electorală Centrală, după caz, consiliul electoral de circumscripție poate să le aplice, în temeiul hotărârii, următoarele sancțiuni:

a) avertismentul;

b) revocarea din componența organelor electorale și aparatelor de lucru ale acestora;

c) excluderea din Registrul funcționarilor electorali;

d) privarea de dreptul de a desfășura orice activitate în cadrul organelor electorale pentru un termen de la un an până la 4 ani.

(7) Pentru încălcarea actelor normative privind reflectarea campaniei electorale de către furnizorii de servicii media, Consiliul Audiovizualului poate aplica sancțiunile stabilite de Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova.

(8) În cazul încălcării de către observator a cadrului normativ electoral, organul electoral care a acreditat observatorul este în drept să îi anuleze acreditarea prin adoptarea unei hotărâri. În sensul prezentului articol, se califică drept încălcare orice acțiune de agitație electorală pentru sau împotriva unui partid politic sau concurent electoral, grup de inițiativă, participant la referendum, opțiunilor pe marginea întrebărilor supuse referendumului sau încercarea de a influența opțiunea alegătorului, precum și nerespectarea drepturilor și obligațiilor ce îi revin observatorului.

(9) Comisia Electorală Centrală poate solicita Agenției Servicii Publice radierea din oficiu a partidelor politice în condițiile Legii nr. 294/2007 privind partidele politice.

Articolul 76. Răspunderea penală [Art. 103]

(1) Se consideră încălcări ale prezentului cod și sunt pasibile de răspundere penală faptele prevăzute în Codul penal.

(2) Președinții organelor electorale și alte persoane cu funcții de răspundere sunt obligați să informeze, cel târziu a doua zi lucrătoare din momentul constatării, organele procuraturii sau organele afacerilor interne despre acțiunile ce conțin elemente constitutive ale unei infracțiuni privind organizarea și desfășurarea alegerilor sau finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, care le-au devenit cunoscute.

Articolul 77. Răspunderea contravențională [Art. 104]

(1) Se consideră încălcări ale prezentului cod și sunt pasibile de răspundere contravențională faptele prevăzute în Codul contravențional.

(2) Contravențiile se constată și se examinează în conformitate cu prevederile Codului contravențional. Președinții organelor electorale și alte persoane ce dețin informații concludente despre comiterea unor contravenții sunt obligați să informeze, cel târziu a doua zi lucrătoare din momentul constatării, organele constatatoare cu privire la faptele care le-au devenit cunoscute și care conțin elemente constitutive ale unei contravenții, privind organizarea și desfășurarea alegerilor sau finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.

TITLUL III ALEGERILE PARLAMENTARE

Articolul 78. Aplicarea prevederilor prezentului titlu [Art. 105]

Prevederile prezentului titlu sunt aplicabile numai în cazul alegerilor parlamentare.

Articolul 79. Alegerea Parlamentului [Art. 106]

(1) Parlamentul se alege prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat, pentru un mandat de 4 ani.

(2) Alegerea Parlamentului se efectuează într-o singură circumscripție electorală națională, în care se aleg 101 deputați.

Articolul 80. Circumscripțiile electorale și consiliile electorale de circumscripție [Art. 107]

În scopul organizării și desfășurării alegerilor parlamentare, Comisia Electorală Centrală constituie circumscripții electorale și consilii electorale de circumscripție, conform art. 28 și art. 28¹, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 81. Secțiile de votare și birourile electorale ale secțiilor de votare [Art. 108]

Secțiile de votare și birourile electorale ale secțiilor de votare se constituie conform art. 30 – art. 32, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 82. Candidații la funcția de deputat în Parlament [Art. 109]

Candidați la funcția de deputat în Parlament pot fi persoanele cu drept de vot care au împlinit, inclusiv în ziua alegerilor, vârsta de 18 ani, dețin cetățenia Republicii Moldova și întrunesc alte condiții prevăzute de prezentul cod.

Articolul 83. Stabilirea datei alegerilor [Art. 110]

(1) Alegerile parlamentare se desfășoară în cel mult 3 luni de la expirarea mandatului Parlamentului sau de la dizolvarea Parlamentului **precedent**.

(2) Data alegerilor parlamentare se stabilește printr-o hotărâre a Parlamentului, cu cel puțin 70 de zile înainte de ziua alegerilor.

(3) În cazul dizolvării Parlamentului, prin același decret al Președintelui Republicii Moldova, se stabilește data alegerii noului Parlament. Alegerile anticipate vor avea loc după cel puțin 60 de zile, dar nu mai târziu de 3 luni de la dizolvarea Parlamentului.

Articolul 84. Desemnarea candidaților din partea partidelor sau a blocurilor electorale [Art. 111]

(1) Desemnarea candidaților la funcția de deputat se face potrivit art. 46, potrivit prevederilor statutare ale partidelor sau potrivit acordurilor de constituire a blocurilor electorale.

(2) Partidul sau blocul electoral va înainta lista de candidați care nu va fi mai mică de 51 de persoane și nu va depăși numărul de 111 persoane.

(3) Modelul listei de candidați se stabilește de către Comisia Electorală Centrală.

(4) Listele de candidați pentru alegerile parlamentare se aprobă conform prevederilor statutare ale partidelor sau ale acordurilor de constituire a blocurilor electorale.

(5) Listele de candidați vor fi întocmite cu respectarea prevederilor art. 46 alin. (3).

(6) Nerespectarea condițiilor specificate la alin. (2)–(5) atrage după sine refuzul înregistrării listelor de candidați de către organul electoral corespunzător.

Articolul 85. Înregistrarea concurenților electorali pentru alegerile parlamentare [Art. 112]

(1) Pentru a fi înregistrați, partidele politice, blocurile electorale și candidații independenți depun la Comisia Electorală Centrală documentele conform art. 49, care se aplică în mod corespunzător.

(2) Aceeași persoană poate fi inclusă doar într-o singură listă de candidați din partea unui partid politic, bloc electoral sau poate candida independent.

Articolul 86. Condițiile speciale pentru listele de subscripție [Art. 113]

(1) Pentru a fi înregistrat de către Comisia Electorală Centrală, candidatul independent prezintă liste de subscripție care conțin semnăturile a cel puțin 2000 și cel mult 2500 de susținători cu drept de vot. Prin derogare de la această prevedere, o candidată femeie prezintă semnăturile a cel puțin 1000 și cel mult 2500 de susținători cu drept de vot.

(2) Colectarea semnăturilor pentru susținerea candidatului independent la funcția de deputat în Parlament, prezentarea și verificarea listelor de subscripție se efectuează conform art. 47 și art. 48 și regulamentului comisiei, care se aplică în modul corespunzător.

(3) Dacă, după verificare, se constată că nu a fost prezentat numărul necesar de semnături **ori, după invalidarea listelor de subscripție și/sau a semnăturilor din acestea**, numărul lor s-a redus față de plafonul minim prevăzut la alin. (1), candidatul independent nu este înregistrat, comunicându-i-se hotărârea respectivă în termen de 24 de ore de la adoptare.

(4) Nu se admite depunerea de către un candidat independent a unor liste de subscripție suplimentare după ce Comisia Electorală Centrală a primit și a înregistrat setul de documente prevăzut la art. 49.

Articolul 86¹. Grupurile de inițiativă pentru susținerea candidatului independent pentru funcția de deputat [Art. 114]

(1) Pentru colectarea semnăturilor în listele de subscripție în condițiile art. 86, candidatul independent poate constitui un grup de inițiativă.

(2) Grupul de inițiativă se constituie în urma unei adunări a cetățenilor cu drept de vot, la care se susține candidatul independent la funcția de deputat, se alege conducătorul grupului și se aprobă lista membrilor grupului de inițiativă, cu indicarea datelor de identitate ale acestora. Candidatul independent trebuie să fie participe în mod obligatoriu la adunarea de constituire a grupului de inițiativă și poate fi ales conducător al grupului. Conducătorul grupului va coordona activitatea de colectare a semnăturilor susținătorilor candidatului, va verifica autenticitatea semnăturilor, întocmirea și sistematizarea listelor de subscripție, conform cerințelor stabilite.

(1¹) Înainte de a începe adunarea, se efectuează înregistrarea participanților la adunare, întocmindu-se o listă în care se înscriu numele, prenumele, anul nașterii, domiciliul și se aplică semnăturile acestora.

(2) Lista membrilor grupului de inițiativă, în care este indicat și conducătorul acestui grup, se depune la Comisia Electorală Centrală, de către candidatul independent.

(3) Comisia Electorală Centrală, în termen de cel mult 3 zile de la data depunerii listei membrilor, adoptă o hotărâre privind înregistrarea grupului de inițiativă și eliberează legitimațiile pentru membrii grupului de inițiativă înregistrat.

(4) Procedura detaliată privind constituirea și înregistrarea grupului de inițiativă se stabilește în regulamentul Comisiei Electorale Centrale.

Articolul 87. Modificarea listei de candidați [Art. 115]

(1) Conurenții electorali au dreptul să solicite, dar nu mai târziu decât cu 10 zile înainte de ziua alegerilor, efectuarea următoarelor modificări în lista de candidați:

- a) schimbarea locului de ordine sau excluderea candidatului din lista înregistrată;
- b) retragerea întregii liste de candidați;
- c) până la începerea campaniei electorale, înlocuirea unui candidat din lista înregistrată prin retragerea acestuia și desemnarea unui alt candidat, completarea listei de candidați în limita prevăzută de art. 84 alin. (2).

(2) În condițiile alin. (1), decizia privind retragerea sau modificarea listei de candidați se adoptă de către partidul politic sau blocul electoral care a înaintat lista de candidați, cu respectarea prevederilor art. 7 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 5/2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați și ale art. 46 alin. (3) din prezentul cod, și se prezintă comisiei.

(3) Modificarea listelor de candidați se efectuează, în cel mult 3 zile, prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale.

(4) Comisia Electorală Centrală refuză efectuarea modificărilor care nu corespund cerințelor stabilite la alin. (1) și (2), cu emiterea unei hotărâri în acest sens.

Articolul 88. Retragera candidatului independent [Art. 116]

(1) Candidatul independent are dreptul să își retragă candidatura, dar nu mai târziu decât cu 10 zile înainte de ziua alegerilor. În acest caz, cererea privind retragerea candidatului independent se prezintă personal de către acesta la Comisia Electorală Centrală.

(2) Hotărârea privind retragerea candidatului independent din cursa electorală se adoptă de Comisia Electorală Centrală în cel mult 3 zile calendaristice de la data depunerii cererii conform alin. (1).

Articolul 89. Listele electorale [Art. 117]

Listele electorale pentru **alegerile parlamentare** se întocmesc în conformitate cu prevederile capitolului 5, care se aplică în mod corespunzător.

Articolul 90. Campania electorală [Art. 118]

Campania electorală pentru **alegerile parlamentare** se desfășoară în conformitate cu prevederile capitolului 7, care se aplică în mod corespunzător.

Articolul 91. Buletinele de vot [Art. 119]

Buletinele de vot se întocmesc în conformitate cu prevederile capitolului 8, care se aplică în mod corespunzător.

Articolul 92. Votarea [Art. 120]

(1) Votarea în cadrul alegerilor pentru Parlament se efectuează în conformitate cu prevederile capitolului 9, care se aplică în mod corespunzător.

Articolul 93. Numărarea voturilor și totalizarea rezultatelor alegerilor [Art. 121]

Numărarea voturilor și totalizarea rezultatelor alegerilor pentru Parlament se efectuează în conformitate cu prevederile capitolului 10, care se aplică în mod corespunzător.

Articolul 94. Stabilirea pragului de reprezentare [Art. 122]

(1) După primirea proceselor-verbale ale consiliilor electorale de circumscripție, în care sunt indicate rezultatele numărării voturilor din toate circumscripțiile electorale, Comisia Electorală Centrală totalizează numărul de voturi valabil exprimate, obținut de fiecare concurent electoral, pentru a stabili dacă aceștia au atins pragul minim de reprezentare.

(2) Pragul minim de reprezentare constituie următoarele procente din voturile valabil exprimate în ansamblu pe țară:

- a) pentru un bloc electoral – 7 la sută;
- b) pentru un partid politic – 5 la sută;
- c) pentru un candidat independent – **1 la sută**.

(3) **Concurenții electorali** care au întrunit un număr mai mic de voturi decât cel specificat la alin. (2) se exclud, printr-o hotărâre a Comisiei Electorale Centrale, din procesul de atribuire a mandatelor.

Articolul 95. Numărarea mandatelor de deputat obținute de concurentul electoral [Art. 123]

(1) Numărul de mandate de deputat obținut de concurenții electorali se calculează de către Comisia Electorală Centrală prin împărțirea succesivă a numărului de voturi valabil exprimate pentru fiecare concurent electoral, cu excepția candidaților independenți, la 1, 2, 3, 4 etc. până la cifra ce corespunde numărului de mandate stabilit pentru Parlament.

(2) Din rezultatele tuturor împărțirilor și din numărul de voturi valabil exprimate pentru candidații independenți se iau în descrescere atâtea numere câte mandate de deputat urmează să fie distribuite. De câte numere din acest șir descrescător dispune partidul politic sau blocul electoral, atâtea mandate i se atribuie.

(3) Candidatul independent se consideră ales dacă numărul de voturi valabil exprimate obținute de el constituie cel puțin **unu** la sută din voturile valabil exprimate în ansamblu pe țară.

Articolul 96. Atribuirea mandatelor de deputat [Art. 124]

(1) Mandatele de deputat se atribuie concurenților electorali de către Comisia Electorală Centrală în ordinea înscrierii lor în liste.

(2) Candidații incluși în listele concurenților electorali care au trecut pragul de reprezentare stabilit la art. 94, dar nu au fost aleși, sunt declarați supleanți. Candidatul supleant va fi declarat ales de către Curtea Constituțională, la adresarea Comisiei Electorale Centrale, dacă, din anumite motive, un mandat de deputat aparținând partidului politic sau blocului electoral pe care îl reprezintă va deveni vacant. Candidatul supleant poate refuza mandatul de deputat, depunând o declarație în scris la Comisia Electorală Centrală.

(3) Dacă un partid politic sau un bloc electoral obține un număr de mandate de deputat mai mare decât numărul candidaților incluși în listă, atunci partidului politic sau blocului electoral respectiv i se distribuie un număr de mandate egal cu numărul de candidați din listă.

(4) Mandatele de deputat rămase se redistribuie celorlalte partide politice sau blocuri electorale în modul stabilit la art. 95 alin. (1). La fel se va proceda în cazul vacanței ulterioare a mandatelor de deputat,

dacă concurentul electoral nu are candidați supleanți sau dacă devine vacant mandatul de deputat obținut de un candidat independent.

Articolul 97. Confirmarea rezultatelor alegerilor și validarea mandatelor de deputat de către Curtea Constituțională [Art. 125]

(1) Comisia Electorală Centrală, în termen de 24 de ore de la totalizarea rezultatelor alegerilor, prezintă Curții Constituționale actele menționate la art. 65, de asemenea listele de deputați aleși și de candidați supleanți.

(2) În termen de **10 zile** de la primirea actelor menționate de la Comisia Electorală Centrală, dar nu mai devreme de soluționarea definitivă de către organele electorale și instanțele de judecată a contestațiilor depuse conform procedurilor stabilite, Curtea Constituțională confirmă sau infirmă legalitatea alegerilor printr-un avis. Concomitent, Curtea Constituțională validează, printr-o hotărâre, mandatele deputaților aleși și confirmă listele de candidați supleanți.

(3) În cazul în care alegerile sunt declarate legale, Comisia Electorală Centrală eliberează legitimații deputaților aleși.

Articolul 98. Atestarea rezultatelor alegerilor de către Comisia Electorală Centrală [Art. 126]

(1) Procesul-verbal privind rezultatele alegerilor, însoțit de avizul Curții Constituționale prin care se confirmă legalitatea alegerilor, și hotărârea privind validarea a cel puțin 2/3 din numărul de mandate de deputat se transmit Parlamentului în termen de 2 zile. Copii de pe actele menționate și listele de candidați supleanți confirmate se transmit Comisiei Electorale Centrale și Președintelui Republicii Moldova. Avizul și hotărârea Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(2) Comisia Electorală Centrală dispune publicarea rezultatelor finale ale alegerilor în termen de 24 de ore de la primirea actelor de la Curtea Constituțională.

Articolul 99. Alegeri nevalabile [Art. 127]

Comisia Electorală Centrală consideră alegerile ca fiind nevalabile dacă la ele au participat mai puțin de 1/3 din numărul de persoane înscrise în listele electorale.

Articolul 100. Alegerile nule [Art. 128]

Dacă Curtea Constituțională stabilește că, în procesul alegerilor și/sau al numărării voturilor, au fost comise încălcări ale prezentului cod care au influențat rezultatele votării și atribuirea mandatelor, alegerile sunt declarate nule.

Articolul 101. Votarea repetată [Art. 129]

(1) Dacă alegerile au fost declarate nevalabile sau nule, Comisia Electorală Centrală organizează, în termen de 2 săptămâni, votarea repetată în baza aceluiași date din listele electorale, pentru aceleași candidaturi și cu aceleași consilii și birouri electorale.

(2) Concurenții electorali vinovați de încălcări ale prevederilor prezentului cod se sancționează sau se exclud din buletinele de vot în baza unei hotărâri judecătorești definitive, iar membrii consiliilor și ai birourilor electorale care au comis asemenea încălcări se înlocuiesc.

(3) Votarea repetată se consideră valabilă indiferent de numărul de alegători care participă la vot.

Articolul 102. Alegeri noi [Art. 130]

(1) Dacă și după votarea repetată alegerile sunt declarate nule, Comisia Electorală Centrală stabilește data desfășurării alegerilor noi, care au loc peste cel puțin 60 de zile și cel mult 3 luni de la data la care alegerile au fost declarate nule.

(2) În cazul alegerilor anticipate, dacă și după votarea repetată alegerile sunt declarate nule, Președintele Republicii Moldova stabilește prin decret data desfășurării alegerilor noi, ținând cont de termenul indicat la art. 83 alin. (3).

(3) Alegerile noi se efectuează în condițiile prezentului cod.

TITLUL IV

ALEGERILE PENTRU FUNCȚIA DE PREȘEDINTE AL REPUBLICII MOLDOVA

Articolul 106. Aplicarea prezentului titlu [Art. 131]

Prevederile prezentului titlu sunt aplicabile numai în cazul alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova.

Articolul 107. Alegerea Președintelui Republicii Moldova [Art. 132]

(1) Președintele Republicii Moldova se alege prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat pentru un mandat de 4 ani.

(2) Alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova se efectuează într-o singură circumscripție electorală națională.

Articolul 108. Circumscripțiile electorale și consiliile electorale de circumscripție [Art. 133]

În scopul organizării și desfășurării alegerilor parlamentare, Comisia Electorală Centrală constituie circumscripții electorale și consilii electorale de circumscripție, conform art. 28 și art. 28¹, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 108¹. Secțiile de votare și birourile electorale ale secțiilor de votare [Art. 134]

Secțiile de votare și birourile electorale ale secțiilor de votare se constituie conform art. 30 – art. 32, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 109. Stabilirea datei alegerilor [Art. 135]

(1) **Alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova se vor desfășura în termen de 2 luni de la data la care a intervenit vacanța funcției de Președinte al Republicii Moldova, în conformitate cu art. 90 din Constituția Republicii Moldova.**

(2) **Parlamentul stabilește data alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova cu cel puțin 60 de zile înainte de ziua alegerilor.**

Articolul 110. Condițiile speciale pentru candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova [Art. 136]

(1) **În funcția de Președinte al Republicii Moldova poate fi ales cetățeanul Republicii Moldova cu drept de vot care are vârsta de 40 de ani împliniți în ziua alegerilor, a locuit sau locuiește permanent în Republica Moldova nu mai puțin de 10 ani, cunoaște limba română, are studii superioare, absolvite cu diplomă de licență sau echivalentă, și îndeplinește condițiile prevăzute de prezentul cod.**

(2) **Comisia Electorală Centrală verifică documentele prezentate și constată dacă sunt întrunite condițiile speciale pentru candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova. Cunoașterea limbii române se verifică de către Comisia Electorală Centrală, conform art. 18 alin. (1) din Legea cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024/2000.**

Articolul 111. Desemnarea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova [Art. 137]

Desemnarea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova se face începând cu 60 de zile înainte de data alegerilor pentru funcția respectivă și terminând cu 30 de zile înainte de ziua alegerilor, în condițiile art. 46, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 112. Înregistrarea candidaților [Art. 138]

(1) Pentru înregistrarea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova, Comisiei Electorale Centrale i se prezintă actele indicate la art. 49.

(2) Comisia Electorală Centrală eliberează candidaților înregistrați legitimații de un model stabilit.

Articolul 113. Condițiile speciale pentru listele de subscripție [Art. 139]

(1) Pentru a fi înregistrați de Comisia Electorală Centrală, toți candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova depun liste de subscripție, care conțin semnăturile a cel puțin 15000 și nu mai mult de

25000 de alegători din cel puțin jumătate din numărul unităților administrativ-teritoriale de nivelul doi ale Republicii Moldova și corespund altor prevederi ale prezentului cod.

(2) Se consideră conforme cu alin. (1) unitățile administrativ-teritoriale de nivelul doi ale Republicii Moldova în care au fost colectate nu mai puțin de 600 de semnături.

(3). Colectarea semnăturilor pentru susținerea candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova, prezentarea și verificarea listelor de subscripție se efectuează conform art. 47 și 48 și regulamentului comisiei, care se aplică în modul corespunzător.

(4) Dacă la verificare se constată că nu este prezentat numărul necesar de semnături **ori, după invalidarea listelor de subscripție și/sau a semnăturilor din acestea**, numărul lor s-a redus față de plafonul minim prevăzut la alin. (1) și (2), candidatul nu este înregistrat, comunicându-i-se hotărîrea respectivă în termen de 24 de ore de la adoptare.

(5) Nu se admite depunerea unor liste de subscripție suplimentare după ce Comisia Electorală Centrală a primit și a înregistrat setul de documente prevăzut la art. 49.

Articolul 114. Grupurile de inițiativă pentru susținerea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova [Art. 140]

(1) În cazul în care inițiativa de a susține candidați la funcția de Președinte al Republicii Moldova vine de la cetățeni, se constituie un grup de inițiativă pentru susținerea candidatului din cel puțin 25 și cel mult 100 de persoane cu drept de vot. Grupul de inițiativă se constituie în urma unei adunări, la care se susține candidatul la funcția de Președinte al Republicii Moldova, se alege conducătorul grupului și se aprobă lista membrilor grupului de inițiativă, cu indicarea datelor de identitate ale acestora. Grupul de inițiativă poate susține doar un singur candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova. Membrii unui grup de inițiativă nu pot fi în același timp membri ai altui grup de inițiativă.

(1¹) Înainte de a începe adunarea, se efectuează înregistrarea participanților la adunare, întocmindu-se o listă în care se înscriu numele, prenumele, anul nașterii, domiciliul și se aplică semnăturile acestora.

(2) Lista membrilor grupului de inițiativă, în care este indicat conducătorul acestui grup, se depune la Comisia Electorală Centrală, cel târziu cu 50 de zile înainte de ziua alegerilor, de către persoana propusă drept candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova.

(3) Dacă aceste condiții sunt îndeplinite, Comisia Electorală Centrală înregistrează grupul de inițiativă și eliberează membrilor acestui grup legitimații în decursul a 3 zile de la data depunerii listei membrilor.

(4) În cazul partidelor politice și blocurilor electorale, grupul de inițiativă se constituie în aceleași condiții.

(5) Procedura detaliată privind constituirea și înregistrarea grupului de inițiativă se stabilește în regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală.

Articolul 115. Listele electorale [Art. 141]

Listele electorale pentru alegerea Președintelui Republicii Moldova se întocmesc în conformitate cu prevederile capitolului 5, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 116. Campania electorală [Art. 142]

(1) Campania electorală pentru **alegerile prezidențiale** se desfășoară în conformitate cu prevederile capitolului 7, care se aplică în mod corespunzător.

(2) În cazul turului doi de scrutin, campania electorală începe la data stabilită de Comisia Electorală Centrală, dar nu mai târziu de 10 zile pînă la data fixată pentru organizarea scrutinului respectiv.

Articolul 117. Buletinele de vot [Art. 143]

Buletinele de vot se întocmesc în conformitate cu prevederile capitolului 8, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 118. Votarea [Art. 144]

Votarea în cadrul alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova se efectuează în conformitate cu prevederile capitolului 9, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 119. Numărarea voturilor și totalizarea rezultatelor alegerilor [Art. 145]

Numărarea voturilor și totalizarea rezultatelor alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova se efectuează în conformitate cu prevederile capitolului 10, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 120. Al doilea tur de scrutin. Prevederi speciale [Art. 146]

(1) În cazul în care niciunul dintre candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova nu a întrunit cel puțin jumătate din voturile alegătorilor care au participat la alegeri, se organizează al doilea tur de scrutin pentru primii doi candidați stabiliți în ordinea descreșterii numărului de voturi obținute în primul tur.

(2) Dacă mai mulți candidați au acumulat un număr egal de voturi pentru accederea în turul doi, Comisia Electorală Centrală efectuează tragerea la sorți, consemnând faptul respectiv într-un proces-verbal. Candidaților li se oferă posibilitatea de a hotărî de comun acord care dintre ei va candida în al doilea tur sau de a participa la tragerea la sorți.

(3) Dacă cei doi candidați care participă la al doilea tur de scrutin au întrunit același număr de voturi în primul tur, ordinea includerii numelor lor în buletinele de vot va fi stabilită prin tragere la sorți.

(4) Al doilea tur de scrutin are loc la 2 săptămâni de la data primului tur de scrutin, în condițiile prezentului cod. Data celui de-al doilea tur de scrutin se stabilește prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale, imediat după procesarea rezultatelor votării din primul tur de scrutin. Informația despre efectuarea celui de-al doilea tur de scrutin se aduce la cunoștință publică de către Comisia Electorală Centrală în termen de 24 de ore de la data la care a fost stabilit.

(5) Este declarat ales candidatul care a obținut cel mai mare număr de voturi în al doilea tur de scrutin.

(6) În cazul în care ambii candidați au obținut același număr de voturi, se consideră ales candidatul care a întrunit mai multe voturi în primul tur de scrutin. În cazul în care ambii candidați au acumulat același număr de voturi și în primul tur, Comisia Electorală Centrală efectuează tragerea la sorți, consemnând faptul respectiv într-un proces-verbal.

(7) În cazul în care unul dintre candidați se retrage, cel care rămâne se consideră ales dacă a întrunit cel puțin jumătate din voturile alegătorilor care au participat la alegeri.

Articolul 121. Totalizarea rezultatelor alegerilor [Art. 147]

(1) Dacă, în urma totalizării rezultatelor alegerilor, se constată că un candidat a întrunit cel puțin jumătate din voturile alegătorilor care au participat la alegeri, Comisia Electorală Centrală declară alegerile valabile și candidatul ales.

(2) Comisia Electorală Centrală, în termen de 24 de ore de la totalizarea rezultatelor alegerilor, prezintă Curții Constituționale actele menționate la art. 65.

Articolul 122. Confirmarea legalității alegerilor [Art. 148]

În termen de 10 zile de la primirea actelor de la Comisia Electorală Centrală, dar nu mai devreme de soluționarea definitivă de către organele electorale și instanțele de judecată a contestațiilor depuse conform procedurilor stabilite, Curtea Constituțională confirmă sau infirmă, printr-un aviz, legalitatea alegerilor.

Articolul 123. Validarea mandatului de Președinte al Republicii Moldova [Art. 149]

(1) Curtea Constituțională confirmă rezultatele alegerilor și validează alegerea unui candidat, adoptând o hotărâre care se publică imediat.

(2) Până la validarea mandatului, candidatul ales la funcția de Președinte al Republicii Moldova prezintă Curții Constituționale confirmarea faptului că nu este membru al vreunui partid.

Articolul 124. Depunerea jurământului [Art. 150]

(1) Candidatul a cărui alegere a fost validată de Curtea Constituțională depune în fața Parlamentului și a Curții Constituționale, în termenul prevăzut la art. 79 alin. (2) din Constituție, următorul jurământ:

„Jur să-mi dăruiesc toată puterea și priceperea propășirii Republicii Moldova, să respect Constituția și legile țării, să apăr democrația, drepturile și libertățile fundamentale ale omului, suveranitatea, independența, unitatea și integritatea teritorială a Moldovei.”

(2) Din ziua depunerii jurământului începe efectiv exercițiul mandatului de Președinte al Republicii Moldova.

Articolul 125. Alegerile nevalabile [Art. 151]

(1) Alegerile sunt considerate nevalabile dacă la primul tur de scrutin au participat mai puțin de 1/3 din numărul alegătorilor înscrși în listele electorale. Hotărrea cu privire la declararea alegerilor nevalabile se adoptă de către Comisia Electorală Centrală în baza actelor prezentate de consiliile electorale de circumscripție.

(2) În turul doi de scrutin, alegerile se vor declara nevalabile dacă au participat mai puțin de 1/5 din numărul persoanelor înscrise în listele electorale.

Articolul 126. Alegerile nule [Art. 152]

Dacă Curtea Constituțională stabilește că, în procesul alegerilor și/sau la numărarea voturilor, au fost comise încălcări ale prezentului cod care au influențat rezultatele alegerilor, alegerile sunt declarate nule.

Articolul 127. Votarea repetată [Art. 153]

(1) Dacă alegerile sunt declarate nevalabile sau nule, are loc votarea repetată.

(2) Comisia Electorală Centrală dispune, în termen de 2 săptămâni de la declararea alegerilor nevalabile sau nule, efectuarea votării repetate în baza acelorași date din listele electorale, pentru aceiași candidați și cu aceleași consilii și birouri electorale.

(3) În cazul desfășurării votării repetate după cel de-al doilea tur de scrutin se aplică prevederile art. 120.

(4) Concurenții electorali vinovați de fraudă care a influențat rezultatele alegerilor în întregime se exclud din alegeri, iar consiliile electorale și birourile secțiilor de votare care au comis asemenea fraude se înlocuiesc.

Articolul 128. Alegerile noi [Art. 154]

(1) Alegeri noi au loc:

a) dacă, după votarea repetată, alegerile au fost declarate nevalabile sau nule;

b) dacă la alegeri au participat unul sau doi candidați și niciunul nu a acumulat cel puțin 1/2 din numărul de voturi ale alegătorilor care au participat la alegeri.

(2) Data alegerilor noi se stabilește de către Parlament în termen de cel mult 30 de zile de la data alegerilor precedente ordinare sau a votării repetate, în care nu a fost ales Președintele Republicii Moldova, cu cel puțin 60 de zile înainte de ziua alegerilor, în condițiile prezentului cod.

TITLUL V ALEGERILE LOCALE

Articolul 129. Aplicarea prezentului titlu [Art. 155]

Prevederile prezentului titlu sunt aplicabile numai în cazul alegerilor primarilor și consilierilor în consiliile locale.

Articolul 130. Alegerile locale [Art. 156]

(1) Primarii orașelor (municipiilor), satelor (comunelor) și consilierii în consiliile raionale, orașenești (municipale) și sătești (comunale) se aleg prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat, pentru un mandat de 4 ani.

(2) Numărul consilierilor este stabilit de Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală.

(3) În unitățile administrativ-teritoriale cu statut special, alegerile locale se desfășoară în conformitate cu prevederile prezentului cod și actele adoptate de autoritățile reprezentative ale unităților administrativ-teritoriale respective.

Articolul 131. Circumscripțiile electorale și secțiile de votare. Consiliile electorale de circumscripție și birourile electorale ale secțiilor de votare [Art. 157]

(1) Pentru alegerile consiliilor locale și ale primarilor, fiecare raion, unitate administrativ-teritorială cu statut special, oraș (municipiu), sat (comună) constituie o singură circumscripție electorală. Circumscripțiile electorale de nivelul întâi, care corespund, de regulă, hotarelor unităților administrativ-teritoriale de nivelul

întâi ale Republicii Moldova, sunt constituite de către consiliile electorale de circumscripție de nivelul doi ale Republicii Moldova cu cel puțin 45 de zile înainte de ziua alegerilor.

(2) Consiliile electorale de circumscripție orășenești (municipale), sătești (comunale), denumite consilii electorale de circumscripție de nivelul întâi, sunt constituite de către consiliile electorale de circumscripție de nivelul doi ale Republicii Moldova cu cel puțin 40 de zile înainte de ziua alegerilor. Modul de constituire și funcțiile lor sunt prevăzute la art. 28 și art. 29, care se aplică în modul corespunzător. În cazul desfășurării alegerilor noi sau parțiale, precum și în condițiile în care nu se formează consiliile electorale de nivelul doi, circumscripțiile electorale și consiliile electorale de circumscripție de nivelul întâi se constituie de către Comisia Electorală Centrală.

(3) Circumscripțiile electorale de nivelul întâi pentru alegerea consiliilor locale și a primarilor se divizează în secții de votare, pentru care se constituie birouri electorale. Birourile electorale ale secțiilor de votare se constituie și își exercită atribuțiile în condițiile art. 30 și art. 33, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 132. Atribuțiile speciale ale consiliului electoral [Art. 158]

În localitățile în care pentru desfășurarea alegerilor locale se formează o singură secție de votare, consiliul electoral de circumscripție îndeplinește și atribuțiile biroului electoral al secției de votare. **Membrii consiliului electoral respectiv beneficiază de o majorare de 5 la sută a indemnizației stabilite în condițiile art. 35.**

Articolul 133. Stabilirea datei alegerilor [Art. 159]

(1) Data alegerilor locale generale sau anticipate se stabilește prin hotărâre a Parlamentului, cu cel puțin 70 de zile înainte de alegeri.

(2) Data votării repetate, a alegerilor noi și a celor parțiale se stabilesc de către Comisia Electorală Centrală în condițiile prezentului cod.

Articolul 134. Restricțiile speciale ale dreptului de vot [Art. 160]

La alegerea consiliului local și a primarului nu participă alegătorii care nu **au înregistrare la domiciliu sau reședință temporară** în unitatea administrativ-teritorială respectivă și dacă **termenul acestei înregistrări este mai mic de 3 luni până la data scrutinului.**

Articolul 135. Condițiile speciale pentru a fi ales [Art. 161]

(1) Au dreptul de a fi aleși consilieri în consiliile locale cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot, care au împlinit, inclusiv în ziua alegerilor, vârsta de 18 ani.

(2) Au dreptul de a fi aleși primari cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot care au împlinit, inclusiv în ziua alegerilor, **vârsta de 23 de ani și au studii medii de specialitate sau studii superioare, absolvite cu diplomă de licență sau echivalentă.**

Articolul 136. Desemnarea, depunerea candidaturilor și înregistrarea candidaților [Art. 162]

Desemnarea, depunerea candidaturilor și înregistrarea candidaților se face în condițiile capitolului 6, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 137. Condițiile speciale pentru depunerea candidaturilor de către partide politice și blocuri electorale [Art. 163]

(1) Numărul de candidați în consiliu înscrși în liste trebuie să conțină minimum 1/2 din numărul mandatelor prevăzute pentru circumscripția electorală respectivă și maximum **șapte** candidați supleanți.

(2) Listele de candidați vor fi întocmite și/sau modificate cu respectarea prevederilor art. 46 alin. (3).

(3) Nerespectarea condițiilor specificate la alin. (2) atrage după sine refuzul înregistrării listelor de candidați de către organul electoral respectiv.

(4) Partidele politice și blocurile electorale pot propune câte o singură candidatură pentru funcția de primar în fiecare circumscripție electorală. O persoană nu poate candida în mai multe circumscripții electorale de același nivel.

(5) O persoană poate candida pentru funcția de consilier atât în consiliul unității administrativ-teritoriale de nivelul întâi a Republicii Moldova, cât și în consiliul unității administrativ-teritoriale de nivelul

doi. O persoană poate candida și la funcția de primar și la funcția de consilier local, dar nu poate candida la aceste funcții în mai multe circumscripții electorale de același nivel.

Articolul 138. Condițiile speciale pentru depunerea candidaturilor de către candidații independenți [Art. 164]

(1) Cetățeanul Republicii Moldova își poate depune candidatura în calitate de candidat independent pentru a fi ales în consiliul local dacă este susținut de 2 la sută din numărul alegătorilor din circumscripția respectivă, împărțit la numărul de mandate pentru consiliul respectiv, dar nu mai puțin de 50 de persoane, iar pentru a fi ales primar – dacă este susținut de 1 la sută din numărul alegătorilor din circumscripție, dar nu mai puțin de 100 de persoane.

(2) **Colectarea semnăturilor pentru susținerea candidatului independent, prezentarea și verificarea listelor de subscripție se efectuează în conformitate cu art. 47 și 48 și cu regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală, care se aplică în modul corespunzător.**

(3) Dacă în cadrul verificării se constată că nu este prezentat numărul necesar de semnături **ori, după invalidarea listelor de subscripție și/sau a semnăturilor din acestea**, numărul lor s-a redus sub plafonul minim prevăzut la alin. (1), candidatul independent nu este înregistrat. **Hotărârea motivată privind refuzul de a înregistra candidatul independent se comunică acestuia** în termen de 24 de ore de la adoptare.

(4) Nu se admite depunerea unor liste de subscripție suplimentare după ce consiliul electoral de circumscripție a primit și a înregistrat setul de documente prevăzut la art. 49.

Articolul 138¹. Modificarea listei de candidați [Art. 165]

(1) Concurenții electorali au dreptul să solicite, dar nu mai târziu decât cu 10 zile înainte de ziua alegerilor, efectuarea următoarelor modificări în lista de candidați:

- a) schimbarea locului de ordine sau excluderea candidatului din lista înregistrată;
- b) retragerea întregii liste de candidați;
- c) până la începerea campaniei electorale, înlocuirea unui candidat din lista înregistrată prin retragerea acestuia și desemnarea unui alt candidat completarea listei de candidați în limita prevăzută de art. 137 alin. (1).

(2) În condițiile alin. (1), decizia privind retragerea sau modificarea listei de candidați se adoptă de către partidul politic sau blocul electoral care a înaintat lista de candidați, cu respectarea prevederilor art. 7 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 5/2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați și a art. 46 alin. (3), și se prezintă consiliului electoral care a înregistrat lista.

(3) Modificarea listelor de candidați se efectuează, în cel mult 3 zile, prin hotărârea consiliului electoral respectiv.

(4) Consiliul electoral care a înregistrat lista de candidați refuză efectuarea modificărilor care nu corespund cerințelor stabilite la alin. (1) și (2), cu emiterea unei hotărâri în acest sens.

Articolul 138². Retragera candidatului independent [Art. 166]

(1) Candidatul independent are dreptul să își retragă candidatura, dar nu mai târziu decât cu 10 zile înainte de ziua alegerilor. În acest caz, cererea privind retragerea candidatului independent se prezintă personal de către acesta la consiliul electoral respectiv.

(2) **Hotărârea privind retragerea candidatului independent din cursa electorală se adoptă de consiliul electoral respectiv în cel mult 3 zile calendaristice de la data depunerii cererii conform alin. (1).**

Articolul 139. Listele electorale [Art. 167]

Listele electorale pentru alegerile locale se întocmesc în condițiile capitolului 5, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 140. Campania electorală [Art. 168]

(1) Campania electorală pentru alegerile locale se desfășoară în condițiile capitolului 7, care se aplică în modul corespunzător.

(2) În cazul turului doi de scrutin, campania electorală începe la data stabilită de Comisia Electorală Centrală, dar nu mai târziu de 10 zile până la data fixată pentru organizarea scrutinului respectiv.

Articolul 141. Buletinele de vot [Art. 169]

Pentru alegerile consiliilor raionale, orășenești (municipale), sătești (comunale) și pentru alegerile primarilor orașelor (municipiilor), satelor (comunelor), se întocmesc buletine de vot distincte în condițiile capitolului 8, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 142. Votarea [Art. 170]

Votarea în cadrul alegerilor locale se efectuează în condițiile capitolului 9, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 143. Numărarea voturilor și totalizarea rezultatelor alegerilor [Art. 171]

(1) Numărarea voturilor și totalizarea rezultatelor alegerilor locale au loc în condițiile capitolului 10, care se aplică în modul corespunzător.

(2) În procesele-verbale ale consiliilor și birourilor electorale, se indică numărul de voturi obținute de fiecare candidat la funcția de primar sau de consilier, numele și prenumele primarului și consilierilor aleși și denumirea partidului politic, a blocului electoral care i-a desemnat sau se face mențiunea „Candidat independent”.

Articolul 144. Atribuirea mandatelor de consilier [Art. 172]

(1) Mandatele de consilier pentru consiliile raionale, orășenești (municipale) și sătești (comunale) se atribuie de către consiliile electorale de circumscripție respective.

(2) Atribuirea mandatelor de consilier partidelor politice, blocurilor electorale se efectuează prin împărțirea succesivă a numărului de voturi valabil exprimate pentru fiecare partid politic, fiecare bloc electoral la 1, 2, 3, 4...etc. până la cifra care corespunde numărului de mandate stabilit pentru circumscripția electorală respectivă.

(3) Din rezultatele tuturor împărțirilor și din numărul de voturi valabil exprimate pentru candidații independenți se iau în descrescere atâtea numere câte mandate urmează să fie distribuite în circumscripția electorală. De câte numere din acest șir descrescător dispune partidul politic, blocul electoral atâtea mandate i se atribuie.

(4) Candidatul independent este declarat ales dacă numărul de voturi valabil exprimate pentru el se încadrează în șirul descrescător.

(5) Candidaților pentru funcția de consilier li se atribuie mandate în ordinea înscrierii acestora pe liste, începând cu lista pentru care s-au exprimat cele mai multe voturi.

(6) Dacă ultimul mandat neatribuit are mai mulți pretendenți cu același număr de voturi, consiliul electoral de circumscripție îl atribuie prin tragere la sorți, consemnând faptul acesta în procesul-verbal.

(7) Dacă un partid politic sau un bloc electoral obține un număr de mandate superior celui de candidați incluși în listă, surplusul de numere din șirul descrescător al formațiunii respective se elimină, înlocuindu-se cu numerele în descrescere ale celorlalți concurenți electorali.

(8) Dacă în buletinul de vot pentru alegerea consiliilor au fost incluși numai candidați independenți, consiliul electoral de circumscripție întocmește lista candidaților cu numărul de voturi în descrescere obținut de aceștia, atribuind fiecăruia de pe listă câte un mandat până la epuizarea numărului de mandate.

(9) Candidații care au fost incluși în listă, dar nu au fost aleși sunt declarați candidați supleanți. În cazul în care mandatul de consilier aparținând unui partid politic sau unui bloc electoral devine vacant înainte de termen, acest mandat se atribuie unuia din candidații supleanți ai formațiunii respective, în ordinea includerii acestora în listă. În cazul în care lista candidaților supleanți ai unui partid politic sau ai unui bloc electoral s-a epuizat, vacanța mandatului se completează prin restabilirea șirului descrescător, excluzându-se concurentul electoral respectiv și incluzându-se numărul în descrescere al altui concurent electoral din șir.

(10) În cazul în care mandatul de consilier deținut de un candidat independent devine vacant, vacanța se completează prin restabilirea șirului descrescător, excluzându-se numărul ce aparține candidatului respectiv și incluzându-se numărul următor din șir.

(11) Dacă în buletinul de vot au fost incluși numai candidați independenți, în cazul apariției unui mandat vacant, candidatul supleant primește mandatul de consilier în condițiile alin. (10).

(12) Mandatele se atribuie candidaților supleanți de către Comisia Electorală Centrală în condițiile prezentului articol, ale regulamentului, aprobat prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale și în baza documentelor electorale pe care le deține.

Articolul 145. Alegerea primarului [Art. 173]

(1) Candidatul pentru funcția de primar se consideră ales dacă a întrunit mai mult de jumătate din voturile valabil exprimate ale alegătorilor care au participat la votare.

(2) În cazul în care nici un candidat nu întrunește mai mult de jumătate din numărul de voturi valabil exprimate, în termen de 2 săptămâni se organizează al doilea tur de scrutin cu 2 candidați care au întrunit cel mai mare număr de voturi în primul tur de scrutin. Acești doi candidați se înscriu în buletinele de vot în ordinea descrescătoare a numărului de voturi acumulate în primul tur de scrutin. Dacă mai mulți candidați au acumulat un număr egal de voturi, consiliul electoral de circumscripție efectuează tragerea la sorți, consemnând faptul respectiv într-un proces-verbal.

(3) Data celui de-al doilea tur de scrutin se stabilește prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale, imediat după procesarea rezultatelor votării din primul tur de scrutin, însă nu mai târziu de 10 zile până la data fixată pentru organizarea scrutinului respectiv. Informația despre efectuarea celui de-al doilea tur de scrutin se aduce la cunoștință publică de către Comisia Electorală Centrală în termen de 24 de ore de la data la care a fost stabilit.

(4) La al doilea tur de scrutin se consideră ales candidatul care a obținut cel mai mare număr de voturi. În caz de paritate de voturi, se consideră ales candidatul care a obținut cel mai mare număr de voturi în primul tur de scrutin. În cazul în care ambii candidați au acumulat același număr de voturi și în primul tur, consiliul electoral de circumscripție efectuează tragerea la sorți, consemnând faptul respectiv într-un proces-verbal.

(5) În cazul în care unul dintre candidați se retrage, cel care rămâne se consideră ales dacă a întrunit cel puțin jumătate din voturile alegătorilor care au participat la alegeri.

Articolul 146. Confirmarea legalității alegerilor și validarea mandatelor [Art. 174]

(1) Consiliile electorale de circumscripție ale unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi prezintă procesele-verbale cu privire la rezultatele alegerilor în consiliile electorale de circumscripție ale unităților administrativ-teritoriale de nivelul doi.

(2) Consiliile electorale de circumscripție, în termen de cel mult 10 zile de la data primirii rapoartelor, proceselor-verbale și altor documente electorale de la birourile electorale, după caz, consiliile electorale de circumscripție de nivelul întâi, dar nu mai devreme de soluționarea definitivă de către organele electorale și instanțele de judecată a contestațiilor depuse conform procedurilor stabilite, confirmă sau infirmă printr-o hotărâre legalitatea alegerilor din circumscripție electorală respectivă și o transmit, în termen de 24 de ore după adoptare, Comisiei Electorale Centrale și consiliilor electorale de circumscripție respective de nivelul al doilea, care publică rezultatele definitive.

(3) Concomitent cu confirmarea legalității alegerilor, consiliile electorale de circumscripție respective declară candidații aleși, atribuie și validează mandatele consilierilor și primarilor aleși, confirmă lista candidaților supleanți, cu adoptarea hotărârilor în acest sens. Persoana aleasă concomitent în funcțiile de primar și consilier local prezintă consiliului electoral de circumscripție consimțământul său de a fi validată în una din aceste funcții.

(4) Hotărârile consiliilor electorale de circumscripție emise în condițiile alin. (3) se contestă direct în instanța de judecată în a cărei rază teritorială se află consiliul electoral respectiv.

(5) Consiliul local se consideră legal constituit după validarea mandatelor a cel puțin 2/3 din numărul total de consilieri.

(6) Legitimația de ales local se execută și se eliberează conform procedurii stabilite prin Legea nr. 256/2004 pentru aprobarea Regulamentului legitimației de ales local și a Regulamentului insignei de ales local.

Articolul 147. Alegerile nevalabile [Art. 175]

(1) Alegerile sunt considerate nevalabile în anumite circumscripții dacă la ele au participat mai puțin de 1/4 din numărul persoanelor înscrise în listele electorale. Hotărârea cu privire la declararea alegerilor nevalabile se adoptă de către Comisia Electorală Centrală în baza actelor prezentate de consiliile electorale de circumscripție.

(2) În turul doi de scrutin, alegerile se vor declara nevalabile dacă au participat mai puțin de 1/5 din numărul persoanelor înscrise în listele electorale.

Articolul 148. Alegerile nule [Art. 176]

Alegerile sunt declarate nule dacă în cadrul operațiilor electorale au fost comise încălcări ale prezentului cod care au influențat rezultatele votării și atribuirea mandatelor. Hotărârea cu privire la declararea alegerilor nule se adoptă de către Comisia Electorală Centrală în baza hotărârilor consiliilor electorale de circumscripție respective.

Articolul 149. Votarea repetată [Art. 177]

(1) Dacă în anumite circumscripții sau secții de votare alegerile sunt declarate nevalabile sau nule, Comisia Electorală Centrală dispune efectuarea, în termen de 2 săptămâni, a votării repetate pe baza aceluiași date din listele electorale, cu aceleași candidaturi și cu participarea aceluiași consilii și birouri electorale.

(2) Concurenții electorali vinovați de încălcări ale prevederilor Codului electoral sunt excluși din buletinele de vot, în baza unei hotărâri a organului electoral sau al hotărârii judecătorești definitive, iar consiliile și birourile electorale care au comis asemenea încălcări se înlocuiesc.

(3) Votarea repetată se efectuează în strictă conformitate cu prevederile capitolului 9 și 10 și se consideră valabilă indiferent de numărul alegătorilor care au participat la votare.

Articolul 150. Alegerile noi [Art. 178]

(1) Alegeri noi au loc:

a) dacă consiliul a fost dizolvat ori componența lui s-a redus cu mai mult de 1/3 din numărul stabilit de Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală;

b) dacă mandatul primarului a încetat înainte de termen în condițiile Legii nr. 768/2000 privind statutul alesului local;

c) dacă și după votarea repetată nu a fost ales consiliul și/sau primarul;

d) dacă s-a efectuat reorganizarea administrativ-teritorială și în unitățile administrativ-teritoriale nou-formate este necesară alegerea autorităților administrației publice locale (consiliilor, primarilor).

(2) Dacă vacanța funcției de primar al localității a apărut în ultimul an înainte de expirarea mandatului, alegeri noi pentru funcția de primar nu se organizează. **Alegeri noi pentru consiliul local nu se organizează în ultima jumătate de an, înainte de expirarea mandatului.**

(3) În cazul apariției uneia dintre circumstanțele menționate la alin. (1), autoritatea administrației publice locale este obligată să comunice în scris despre acest fapt Comisiei Electorale Centrale în termen de cel mult 10 zile de la data apariției acestei circumstanțe.

(4) Data alegerilor noi se stabilește de către Comisia Electorală Centrală în termen de cel mult 30 de zile de la data constatării circumstanțelor menționate la alin. (1), cu cel puțin 60 de zile înainte de ziua alegerilor, cu condiția că alegerile noi vor avea loc concomitent, de cel mult 2 ori pe an, primăvara și toamna.

(5) Alegerile noi se desfășoară în condițiile prezentului cod.

Articolul 151. Alegerile parțiale [Art. 179]

(1) În cazul în care, în urma alegerilor, nu a fost ales numărul stabilit de consilieri, Comisia Electorală Centrală va fixa, în termen de 2 săptămâni, alegeri parțiale într-o singură sau în mai multe circumscripții.

(2) Pentru ocuparea mandatelor vacante, alegerile parțiale se efectuează în condițiile titlurilor I, II și V.

(3) Data alegerilor parțiale se stabilește prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale cu cel puțin 60 de zile înainte de ziua alegerilor.

TITLUL VI

REFERENDUMUL

Articolul 152. Aplicarea prezentului titlu [Art. 180]

Prevederile prezentului titlu se aplică doar în cazul organizării și desfășurării referendumurilor republicane și locale.

Capitolul 13

REFERENDUMUL REPUBLICAN

Articolul 153. Referendumul republican [Art. 181]

(1) Referendumul republican se desfășoară în scopul exercitării puterii poporului și participării lui nemijlocite la conducerea și administrarea treburilor de stat.

(2) Referendumul republican se efectuează prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat, în conformitate cu Constituția și prevederile prezentului cod.

(3) Actele adoptate prin referendum republican au putere juridică după confirmarea **rezultatelor referendumului** de către Curtea Constituțională și sunt executorii pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

Articolul 154. Tipurile de referendum republican [Art. 182]

(1) În funcție de natura juridică a problemelor supuse referendumului, referendumurile republicane pot fi constituționale, legislative, privind demiterea Președintelui Republicii Moldova și consultative.

(2) Referendumului constituțional sunt supuse propunerile privind **adoptarea sau** revizuirea Constituției.

(3) Referendumului legislativ sunt supuse proiectele de legi sau unele prevederi ale acestora de importanță deosebită **pentru societate și stat**.

(4) Referendumului consultativ sunt supuse **problemele de interes național, în scopul consultării opiniei poporului asupra unor astfel de probleme**.

(5) **Textul întrebării supuse referendumului republican se redactează în manieră neutră, fără ambiguități, fără a induce în eroare sau a sugera răspunsul.**

Articolul 155. Inițierea referendumului republican [Art. 183]

(1) Referendumul republican poate fi inițiat de:

a) un număr de cel puțin 100000 de cetățeni ai Republicii Moldova cu drept de vot. În cazul referendumului constituțional, se aplică prevederile art.141 alin.(1) lit.a) din Constituție;

b) un număr de cel puțin o treime din deputații în Parlament;

c) Președintele Republicii Moldova;

d) Guvern.

(1^a) Subiecții menționați la alin. (1) lit. a) pot iniția referendumuri constituționale, legislative și consultative. Subiecții menționați la alin. (1) lit. b) pot iniția orice tip de referendum prevăzut la art. 154. Subiecții menționați la alin. (1) lit. c) pot iniția doar referendumuri consultative, iar cei menționați la alin. (1) lit. d) pot iniția referendumuri constituționale și consultative.

(3) În cazul în care referendumul este inițiat de subiecții prevăzuți la alin.(1) lit. a), la propunerea privind desfășurarea referendumului se anexează și listele de subscripție.

(4) Propunerea privind desfășurarea referendumului trebuie să includă problemele ce urmează să fie supuse referendumului, expuse clar, excluzându-se interpretarea lor ambiguă, precum și scopul desfășurării, data preconizată pentru desfășurarea lui. Nu pot fi supuse referendumului întrebări de natură diferită și probleme care se exclud reciproc.

Articolul 156. Restricțiile privind desfășurarea referendumului republican [Art. 184]

(1) Referendumul republican nu se desfășoară în cazul decretării stării de urgență, de asediu ori de război și nici în decursul a 120 de zile de la ridicarea acestor stări. Dacă data referendumului republican a fost stabilită pentru ziua în care, ulterior, se decretează sau se instituie starea de urgență, de asediu ori de război, el se anulează de drept sau se amână pentru o altă zi, respectându-se termenele de desfășurare în condițiile

prezentului cod. Hotărârea privind amânarea referendumului republican se adoptă de către organul care a emis actul de declarare a referendumului.

(2) Referendumul republican nu poate avea loc în ziua alegerilor parlamentare, prezidențiale și locale generale, de asemenea, cu 60 de zile înainte și cu 60 de zile după ziua desfășurării alegerilor. În aceeași zi nu pot avea loc două referendumuri republicane.

Articolul 157. Problemele supuse referendumului republican [Art. 185]

(1) Referendumului republican pot fi supuse problemele privind:

a) adoptarea Constituției Republicii Moldova și revizuirea Constituției Republicii Moldova;
b) aprobarea legilor constituționale adoptate de Parlament pentru revizuirea dispozițiilor privind caracterul suveran, independent și unitar al statului, precum și a celor privind neutralitatea permanentă a statului;

c) demiterea Președintelui Republicii Moldova;

c¹) aprobarea legilor de importanță deosebită pentru societate și stat;

d) alte probleme importante ale societății și ale statului.

(2) Organizarea și desfășurarea referendumului privind problemele indicate la alin. (1) lit. b și c) sunt obligatorii.

Articolul 158. Probleme ce nu pot fi supuse referendumului republican [Art. 186]

Referendumului republican nu pot fi supuse problemele:

a) privind impozitul și bugetul;

b) privind amnistierea și grațierea;

c) privind măsurile extraordinare sau de urgență pentru asigurarea ordinii publice, sănătății și securității populației;

d) privind alegerea, numirea, demiterea persoanelor în/din anumite funcții, care țin de competența Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova și Guvernului;

e) ce țin de competența instanțelor de judecată și procuraturii.

Articolul 159. Inițierea referendumului pentru revizuirea Constituției [Art. 187]

(1) Inițierea referendumului pentru revizuirea Constituției se efectuează în condițiile art.141 din Constituție.

(2) Propunerea privind desfășurarea referendumului pentru revizuirea Constituției se prezintă Curții Constituționale, care este obligată să efectueze, în termen de 10 zile, controlul constituționalității **problemei/proiectului de lege** ce urmează a fi supus referendumului și să prezinte un aviz.

(3) După efectuarea de către Curtea Constituțională a controlului constituționalității **problemei/proiectului de lege** ce urmează a fi supus referendumului, propunerea privind desfășurarea referendumului, la care se anexează avizul Curții Constituționale, se prezintă spre examinare Parlamentului.

(4) Nu poate fi supusă referendumului revizuirea Constituției dacă va avea ca rezultat sgrumarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor sau a garanțiilor acestora.

(5) În cazul în care revizuirea unora și a celorlalte prevederi ale Constituției este inițiată concomitent de Parlament și de cetățeni, examinarea propunerilor de revizuire pe cale parlamentară încetează.

Articolul 160. Inițierea referendumului privind demiterea Președintelui Republicii Moldova [Art. 188]

(1) Referendumul privind demiterea Președintelui Republicii Moldova poate fi inițiat în exclusivitate de Parlament.

(2) După adoptarea hotărârii privind **suspendarea** din funcție a Președintelui Republicii Moldova în condițiile art. 89 alin. (1) și (2) din Constituție, Parlamentul, în termen de 5 zile, adoptă o hotărâre privind desfășurarea referendumului cu privire la problema în cauză. Referendumul se desfășoară în termenul prevăzut la art. 89 alin. (3) din Constituție.

(3) Referendumul se va desfășura peste cel puțin 60 de zile de la adoptarea hotărârii privind suspendarea din funcție a Președintelui Republicii Moldova.

Articolul 161. Hotărârea cu privire la desfășurarea referendumului republican [Art. 189]

(1) În termen de 6 luni de la primirea propunerilor de inițiere a referendumului, Parlamentul adoptă una din următoarele hotărâri:

a) despre declararea referendumului, care se va desfășura peste cel puțin 60 de zile de la adoptarea hotărârii;

b) despre respingerea propunerii privind desfășurarea referendumului în cazul când aceasta este formulată de deputați;

c) despre soluționarea problemelor, preconizate a fi supuse referendumului, fără efectuarea ulterioară a acestuia, **cu excepția situației prevăzute la art. 159 alin. (5).**

(2) În hotărârea despre desfășurarea referendumului republican se indică data desfășurării lui, denumirea proiectului de lege preconizate a fi adoptate, expunându-se textul acestora și/sau conținutul întrebărilor supuse referendumului.

Articolul 162. Stabilirea datei referendumului republican [Art. 190]

Data referendumului republican se stabilește prin hotărâre a Parlamentului, cu cel puțin 60 de zile înainte de ziua desfășurării lui, la propunerea subiectului cu dreptul de a iniția referendumul.

Articolul 163. Inițierea referendumului republican de către cetățeni [Art. 191]

(1) Pentru inițierea referendumului republican de către cetățeni se constituie un grup de inițiativă la adunarea acestora, la care trebuie să participe nu mai puțin de 300 de persoane cu drept de vot. Cu cel puțin 10 zile înainte de adunare, inițiatorii sunt obligați să comunice în scris **Comisiei Electorale Centrale și** autorității administrației publice locale pe al cărei teritoriu urmează să fie organizată adunarea timpul, locul și scopul acesteia.

(2) **Înainte de a începe adunarea, se efectuează înregistrarea participanților la adunare, întocmindu-se o listă în care se înscriu numele, prenumele, domiciliul și se aplică semnăturile acestora.**

(3) La adunare, se alege un președinte și un secretar. Ordinea de zi a adunării trebuie să includă discutarea oportunității efectuării referendumului republican și formularea întrebărilor preconizate a fi supuse acestuia.

(4) În cazul în care propunerea de desfășurare a referendumului republican se adoptă cu majoritatea de voturi ale participanților la adunare, se alege grupul de inițiativă, care va colecta semnăturile susținătorilor referendumului. Grupul de inițiativă trebuie să includă cel puțin 100 de persoane cu drept de vot. Membrii grupului de inițiativă vor alege din rândul lor un birou executiv, compus dintr-un președinte, un vicepreședinte și un secretar, care vor reprezenta grupul și vor organiza activitatea lui.

(5) La adunare, se întocmește un proces-verbal, în care se indică rezultatele votării chestiunilor incluse în ordinea de zi. Președintele și secretarul adunării semnează actele adunării: lista participanților, procesul-verbal, formularea precisă și corectă a întrebărilor preconizate a fi supuse referendumului republican **sau, după caz, a proiectului de lege** și lista membrilor grupului de inițiativă, cu indicarea datelor de identitate ale acestora.

Articolul 164. Înregistrarea grupului de inițiativă [Art. 192]

(1) Grupul de inițiativă pentru desfășurarea referendumului republican se înregistrează de către Comisia Electorală Centrală. Pentru înregistrare, comisiei i se prezintă:

a) actele adunării cetățenilor la care a fost ales grupul de inițiativă;

b) declarația membrilor grupului de inițiativă privind consimțământul de a participa la colectarea de semnături ale susținătorilor referendumului;

c) cererea privind înregistrarea grupului de inițiativă.

(2) În termen de 15 zile de la depunerea actelor indicate în alin.(1) **sau de la recepționarea avizului în condițiile art. 164¹ alin. (3) și (5),** Comisia Electorală Centrală adoptă o hotărâre cu privire la înregistrarea grupului de inițiativă sau cu privire la refuzul de a-l înregistra. În hotărârea cu privire la înregistrarea grupului de inițiativă, se indică termenul pentru colectarea semnăturilor susținătorilor referendumului republican, care nu poate fi mai mic de 2 luni și mai mare de 3 luni.

(3) După înregistrarea grupului de inițiativă, membrilor acestuia li se eliberează legitimații **și liste de subscripție**, conform modelelor stabilite de Comisia Electorală Centrală.

(4) Informația privind înregistrarea grupului de inițiativă și problemele preconizate a fi supuse referendumului republican se aduc la cunoștință publică prin intermediul mijloacelor de informare în masă.

Articolul 164¹. Condiții speciale pentru inițierea referendumului legislativ de către cetățeni [Art. 193]

(1) Grupul de inițiativă pentru desfășurarea referendumului legislativ prezintă Comisie Electorale Centrale textul proiectului de lege în limba română care corespunde cerințelor tehnicii legislative prevăzute de Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, inclusiv nota informativă.

(2) După recepționarea actelor grupului de inițiativă pentru desfășurarea referendumului legislativ, Comisia Electorală Centrală, în termen de până la 3 zile, transmite Ministerului Justiției proiectul de lege și nota informativă pentru efectuarea procedurii de avizare și expertizare a proiectului.

(3) Ministerul Justiției, în termen de 30 de zile, efectuează procedura de avizare și expertizare a proiectului de lege, conform prevederilor legale aferente elaborării proiectului unui act normativ

(4) Grupul de inițiativă pentru desfășurarea referendumului legislativ poate ajusta proiectul de lege la cerințele înaintate în avizul Ministerului Justiției, respectând condiția că acestea nu schimbă esențial conceptul aprobat la adunarea cetățenilor.

(5) În cazul avizului favorabil al Ministerului Justiției, Comisia Electorală Centrală adoptă, în condițiile art. 164 alin. (2), hotărârea cu privire la înregistrarea grupului de inițiativă, iar în cazul unui aviz negativ, hotărârea cu privire la refuzul de a-l înregistra.

Articolul 165. Colectarea semnăturilor [Art. 194]

(1) Începând cu data înregistrării grupului de inițiativă, **dar nu mai devreme de data eliberării listelor de subscripție**, membrii lui au dreptul de a colecta semnăturile susținătorilor referendumului republican în liste de subscripție.

(2) Colectarea semnăturilor se efectuează în condițiile stabilite de prezentul capitol, de regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală în acest sens, fiind aplicabile corespunzător și prevederile art. 47, **în măsura în care nu contravin condițiilor speciale aferente colectării semnăturilor susținătorilor referendumului republican.**

Articolul 166. Condițiile speciale pentru listele de subscripție [Art. 195]

(1) Pe fiecare foaie din listele de subscripție, se tipărește întrebarea preconizată a fi supusă referendumului republican. Se interzice colectarea de semnături pe listele ce nu conțin textul întrebărilor.

(2) **În cazul referendumului constituțional sau legislativ, proiectul de lege se tipărește pe fiecare listă de subscripție. Dacă acesta este voluminos, proiectul de lege se tipărește separat și se anexează la lista de subscripție, care va cuprinde denumirea proiectului și nota informativă sau rezumatul acesteia.**

(3) **În cazul referendumului constituțional, lista de subscripție va conține numai semnături ale susținătorilor care domiciliază în aceeași unitate administrativ-teritorială de nivelul al doilea.**

(4) **Susținătorul referendumului republican trebuie să fie persoana care, în momentul semnării listei de subscripție, are dreptul de a alege.**

(5) **În lista de subscripție, susținătorul referendumului republican completează personal datele personale și își aplică semnătura. În cazul în care susținătorul referendumului republican nu poate, din motive obiective, să completeze personal datele solicitate, acestea sunt completate de colector, semnătura în lista de subscripție fiind aplicată nemijlocit de susținător, iar în caz de imposibilitate, de un reprezentant al acestuia.**

Articolul 167. Responsabilitatea pentru corectitudinea întocmirii listelor de subscripție [Art. 196]

(1) **Colectorul este responsabil de asigurarea autenticității datelor din acestea, fapt pentru care semnează fiecare listă de subscripție întocmită. La sfârșitul fiecărei foi din listele de subscripție, colectorul face o mențiune prin care atestă faptul că semnăturile au fost colectate de el personal și că el confirmă autenticitatea semnăturilor, apoi semnează.**

(2) **Colectorul are obligația de a preveni fiecare cetățean despre faptul că poate semna numai într-o singură listă de subscripție.**

(3) Pentru încălcarea prevederilor ce stabilesc procedura de colectare a semnăturilor, precum și a dispozițiilor ce vizează domeniul protecției datelor cu caracter personal, colectorul poartă răspundere conform legislației.

Articolul 168. Prezentarea și verificarea listelor de subscripție [Art. 197]

(1) Nu mai târziu de ultima zi a termenului de colectare a semnăturilor, grupul de inițiativă întocmește un proces-verbal în care indică data înregistrării grupului de inițiativă, numărul de semnături colectate, data încheierii colectării semnăturilor. Procesul-verbal, semnat de membrii grupului de inițiativă, și listele de subscripție se prezintă Comisiei Electorale Centrale. **Nu se admite depunerea listelor de subscripție suplimentare după ce comisia a primit și a înregistrat listele de subscripție.**

(2) În termen de **30** zile de la prezentarea listelor de subscripție, Comisia Electorală Centrală verifică autenticitatea semnăturilor (fiecare sau la alegere) de pe listele care au fost prezentate, **în limita numărului stabilit la art. 155. Pentru verificarea listelor de subscripție, organul electoral va utiliza aplicația electronică. Ghidul privind funcționarea aplicației se aprobă prin dispoziția președintelui Comisiei Electorale Centrale.**

(3) La procesul de verificare a listelor de subscripție au dreptul să asiste membrii biroului executiv al grupului de inițiativă, precum și observatorii acreditați, în baza unei cereri adresate comisiei. Membrii biroului executiv al grupului de inițiativă au dreptul să asiste doar la procesul de verificare a listelor de subscripție pe care le-au prezentat. **Condițiile de asistare la procesul de verificare a listelor de subscripție se stabilesc în ghidul prevăzut la alin. (2).**

(4) După verificarea listelor de subscripție, Comisia Electorală Centrală adoptă o hotărâre cu privire la inițierea referendumului republican. Procesul-verbal de verificare a listelor de subscripție și hotărârea Comisiei Electorale Centrale privind inițierea referendumului se remit în termen de 3 zile Biroului permanent al Parlamentului.

(5) În cazul în care nu a fost prezentat numărul necesar de semnături, Comisia Electorală Centrală adoptă o hotărâre privind respingerea propunerii de a efectua referendumul republican și anularea înregistrării grupului de inițiativă.

(6) Listele de subscripție se invalidează total dacă:

a) au fost întocmite până la data înregistrării grupului de inițiativă sau până la data eliberării listelor de subscripție către acesta;

b) sunt de un alt model sau serie (număr) decât cele eliberate de comisie colectorului;

c) nu sunt semnate de colector;

d) nu conțin textul întrebării.

(7) Semnătura din lista de subscripție se invalidează dacă susținătorul:

a) a înscris datele personale, însă nu a aplicat semnătura;

b) nu are dreptul de vot la data semnării în lista de subscripție;

c) și-a înscris datele din actul de identitate expirat;

d) este arondat în altă circumscripție electorală de nivelul al doilea, decât cea pe teritoriul căreia au fost colectate semnăturile;

e) a înscris în lista de subscripție date de identitate eronate, care nu permit identificarea susținătorului.

(8) Modalitatea de întocmire a listelor de subscripție, procedura de colectare a semnăturilor și termenul de prezentare și verificare a acestora, precum și responsabilitățile persoanelor care colectează semnăturile susținătorilor sunt prevăzute într-un regulament aprobat de Comisia Electorală Centrală.

Articolul 169. Circumscripțiile electorale, secțiile de votare, consiliile și birourile electorale [Art. 198]

(1) În scopul organizării și desfășurării referendumului republican, Comisia Electorală Centrală formează circumscripții electorale administrative, care corespund unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea ale Republicii Moldova și, respectiv, consilii electorale de circumscripție în condițiile art.28, care se aplică în modul corespunzător.

(2) Atribuțiile consiliilor electorale de circumscripție sunt cele prevăzute la art. 29, care se aplică în modul corespunzător.

(3) Circumscripțiile electorale se divizează în secții de votare în condițiile art. 30 – **art. 32**, care se aplică în modul corespunzător. Pentru fiecare secție de votare se formează birouri electorale ale secției de votare, ce se constituie și își îndeplinesc atribuțiile în condițiile **art. 30 – art. 33**, care se aplică în modul corespunzător.

(4) Consiliile și birourile electorale își încetează activitatea și sunt dizolvate prin hotărârea organului electoral care le-a constituit în condițiile art. 37.

Articolul 170. Acordarea de sprijin consiliilor și birourilor electorale pentru desfășurarea referendumului republican, organizarea activității, modificarea componenței și dizolvarea [Art. 199]

Acordarea de sprijin, organizarea activității, modificarea componenței și dizolvarea consiliilor și birourilor pentru desfășurarea referendumului se efectuează în condițiile art. 34 – art. 37, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 170¹. Înregistrarea participanților la referendumul republican [Art. 200]

(1) După publicarea de către Comisia Electorală Centrală, în condițiile art. 26 alin. (1) lit. d), a listei partidelor politice ce au dreptul să participe la referendumul republican, dar nu mai devreme de 60 de zile și nu mai târziu de 30 de zile înainte de ziua desfășurării referendumului republican, acestea pot depune la Comisia Electorală Centrală cererea privind înregistrarea în calitate de participant la referendum, semnată de persoana abilitată conform normelor statutare.

(2) Cererea este însoțită, după caz, de următoarele documente:

a) procesul-verbal al ședinței organului abilitat conform normelor statutare privind participarea la referendumul republican;

b) declarația privind opțiunea aleasă la referendumul republican: „DA” sau „NU”;

c) copia statutului partidului politic, cu toate modificările și completările, înregistrat la Ministerul Justiției;

d) cererea privind confirmarea reprezentantului cu drept de vot consultativ și/sau persoanei responsabile de finanțe (trezorier), după caz.

(3) Înregistrarea blocurilor electorale se efectuează în condițiile art. 46¹.

(3) Particularitățile înregistrării participanților la referendum se aprobă prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.

(4) Comisia Electorală Centrală, în termen de 3 zile, va examina cererea și documentele anexate, după care va adopta o hotărâre privind înregistrarea partidului politic în calitate de participant la referendumul republican sau privind refuzul motivat de înregistrare.

Articolul 171. Listele electorale [Art. 201]

Listele electorale se întocmesc în condițiile capitolului 5, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 171¹. Campania electorală [Art. 202]

Campania electorală pentru referendumul republican începe nu mai devreme de 30 de zile înainte de ziua alegerilor și se desfășoară în conformitate cu prevederile capitolului 7, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 172. Buletinul de vot [Art. 203]

(1) Buletinele de vot se întocmesc în conformitate cu prevederile capitolului 8, care se aplică în modul corespunzător.

(1¹) În buletinul de vot se tipărește textul problemei/întrebării sau proiectul de lege supus referendumului republican. În dreapta textului problemei/întrebării sau a proiectului de lege se plasează pe orizontală două patrulete cu cuvintele “DA” și “NU”, iar sub acestea – două cercuri.

(2) În cazul în care referendumului se supun câteva probleme, pentru fiecare dintre ele se întocmește câte un buletin, care trebuie să se deosebească după culoare.

(3) Buletinele de vot se imprimă într-un număr egal cu numărul persoanelor incluse în listele electorale.

(4) Buletinele de vot care includ aceeași întrebare trebuie să aibă același format, să fie tipărite cu aceeași caractere, pe hârtie de aceeași culoare și densitate.

(5) Modelul și textul buletinelor de vot și modelul proceselor-verbale ale consiliilor și birourilor electorale pentru efectuarea referendumului republican se aprobă de către Comisia Electorală Centrală.

(6) Buletinele de vot se distribuie consiliilor electorale de circumscripție cu 3 zile, iar birourilor electorale ale secțiilor de votare cu o (1) zi înainte de ziua referendumului republican.

Articolul 173. Se abrogă.

Articolul 174. Votarea [Art. 204]

(1) Votarea în cadrul referendumului republican se efectuează în condițiile capitolului 9, care se aplică în modul corespunzător.

(2) **Alegătorul** completează buletinul de vot aplicând ștampila cu inscripția „Votat” în interiorul unui singur cerc de sub patruleterul în care este înscris cuvântul “DA” sau “NU”, exprimându-și astfel opțiunea.

Articolul 175. Monitorizarea referendumului republican și reflectarea lui în mijloacele de informare în masă [Art. 205]

Monitorizarea referendumului republican și reflectarea în mijloacele de informare în masă a modului de organizare și desfășurare a acestuia se fac în condițiile capitolului 11, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 176. Numărarea voturilor și totalizarea rezultatelor referendumului republican [Art. 206]

(1) Numărarea voturilor și totalizarea rezultatelor referendumului republican se efectuează în condițiile capitolului 10, care se aplică în modul corespunzător.

(2) În procesul-verbal de totalizare a rezultatelor referendumului republican se va indica aparte numărul de voturi “DA” și numărul de voturi “NU”.

(3) Rezultatele referendumului republican se examinează de către Comisia Electorală Centrală, care adoptă o hotărâre asupra lui.

Articolul 177. Confirmarea rezultatelor referendumului republican [Art. 207]

(1) Comisia Electorală Centrală, în termen de 3 zile de la totalizarea rezultatelor referendumului republican, prezintă Curții Constituționale un raport privind rezultatele referendumului și actele menționate la art. 65.

(2) În termen de 10 zile, Curtea Constituțională va examina actele remise de Comisia Electorală Centrală și va confirma sau va infirma, printr-o hotărâre, rezultatele referendumului republican.

Articolul 178. Adoptarea, publicarea și intrarea în vigoare a hotărârii supuse referendumului republican [Art. 208]

(1) Hotărârea se consideră adoptată prin referendum republican dacă pentru ea au votat majoritatea cetățenilor care au participat la referendum. În cazul în care referendumului se supune o lege constituțională care prevede modificarea dispozițiilor privind caracterul suveran, independent și unitar al statului, precum și a dispozițiilor referitoare la neutralitatea permanentă a statului, aceasta se consideră aprobată dacă pentru ea au votat cel puțin jumătate din numărul total al persoanelor înscrise în listele electorale. Hotărârea privind demiterea Președintelui Republicii Moldova se consideră adoptată prin referendum republican dacă pentru ea au votat un număr de alegători egal sau mai mare decât în cazul alegerii Președintelui Republicii Moldova, dar nu mai puțin de jumătate din numărul alegătorilor care au participat la referendum.

(2) Hotărârea adoptată prin referendum republican se publică într-o ediție specială a Monitorului Oficial al Republicii Moldova. Data adoptării hotărârii se consideră ziua desfășurării referendumului republican. Hotărârea intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial sau la data indicată în ea.

Articolul 179. Anularea sau modificarea hotărârii adoptate prin referendum republican [Art. 209]

Anularea sau modificarea hotărârii adoptate prin referendum republican se face, de asemenea, prin referendum republican sau utilizându-se procedurile prevăzute pentru revizuirea Constituției. Prevederile respective nu se răsfrâng asupra hotărârii pentru demiterea Președintelui Republicii Moldova.

Articolul 180. Documentele referendumului republican [Art. 210]

Documentele referendumului republican se păstrează în condițiile art.67, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 181. Referendumul republican nevalabil [Art. 211]

Comisia Electorală Centrală declară nevalabil referendumul republican **constituțional și legislativ** dacă la el au participat mai puțin de 1/3 din numărul persoanelor înscrise în listele electorale.

Articolul 182. Referendumul republican nul [Art. 212]

Curtea Constituțională declară nul referendumul republican dacă în timpul votării sau numărării voturilor au fost comise încălcări grave ale prevederilor prezentului cod, care au influențat rezultatele referendumului în întregime.

Articolul 183. Votarea repetată [Art. 213]

(1) **Dacă referendumul republican a fost declarat nul, Comisia Electorală Centrală organizează, în termen de 2 săptămâni, votarea repetată în baza acelorași date din listele electorale și cu aceleași consilii și birouri electorale.**

(2) **Participanții la referendum vinovați de încălcări ale prevederilor prezentului cod se sancționează, iar membrii consiliilor și ai birourilor electorale care au comis încălcări ale prezentului cod se înlocuiesc.**

Articolul 184. Referendumul republican nou [Art. 214]

Un nou referendum republican în aceeași problemă poate fi efectuat după expirarea a cel puțin 2 ani de la data referendumului republican precedent.

Capitolul 14 **REFERENDUMUL LOCAL**

Articolul 185. Referendumul local [Art. 215]

Referendumul local reprezintă consultarea cetățenilor în probleme de interes deosebit pentru sat (comună), oraș (municipiu), raion, unitate administrativ-teritorială cu statut special. Revocarea primarului satului (comunei), orașului (municipiului) se efectuează, de asemenea, prin referendum local.

Articolul 186. Restricțiile privind desfășurarea referendumului local [Art. 216]

(1) Referendumul local nu se efectuează în cazul decretării sau instituirii stării de urgență, de asediu sau de război. Dacă data referendumului local a fost stabilită pentru ziua în care, ulterior, se decretează sau se instituie starea de urgență, de asediu sau de război, el se anulează de drept sau se amână pentru o altă zi, respectându-se termenele de desfășurare prevăzute de prezentul cod.

(2) Referendumul local nu poate avea, de asemenea, loc cu 120 de zile înainte și cu 120 de zile după ziua desfășurării în același teritoriu a oricărui tip de alegeri sau referendum, decât dacă se desfășoară în aceeași zi.

(3) Hotărârea privind amânarea referendumului local se adoptă de către Comisia Electorală Centrală la propunerea consiliului local sau a autorității reprezentative a unității administrativ-teritoriale cu statut special care a emis actul de desfășurare a referendumului.

(4) Referendumul local pentru revocarea primarului poate fi inițiat după expirarea unui an de la intrarea acestuia în funcție sau de la data referendumului local precedent pentru revocarea aceluiași primar. Revocarea primarului nu poate fi **desfășurată pe parcursul ultimului an** înainte de expirarea mandatului.

Articolul 187. Problemele supuse referendumului local [Art. 217]

(1) Referendumului local pot fi supuse problemele care au o importanță deosebită pentru localitatea respectivă și care țin doar de competențele legale ale autorităților administrației publice locale.

(2) Textul problemei supuse referendumului local se redactează de manieră neutră, fără ambiguități sau fără sugerarea răspunsului. Nu se admite formularea problemelor care se exclud reciproc.

(3) Revocarea primarului prin referendum poate fi inițiată în cazul în care acesta nu respectă interesele comunității locale, nu exercită în mod adecvat atribuțiile de ales local prevăzute de lege, încalcă normele morale și etice, fapte confirmate în modul stabilit.

Articolul 188. Problemele ce nu pot fi supuse referendumului local [Art. 218]

(1) Referendumului local nu pot fi supuse următoarele probleme:

- a) de interes național, care țin de competența Parlamentului, Guvernului sau a altor autorități publice centrale, conform atribuțiilor stabilite de Constituție și de legislație;
- b) ce țin de politica internă și externă a statului;
- c) care vin în contradicție cu prevederile Constituției și ale legislației Republicii Moldova;
- d) privind impozitele și bugetul;
- e) privind măsurile extraordinare sau de urgență pentru asigurarea ordinii publice, sănătății și securității populației;
- f) privind alegerea, numirea, demiterea și revocarea în/din anumite funcții a persoanelor ce țin de competența Parlamentului, a Președintelui Republicii Moldova și a Guvernului;
- g) ce țin de revocarea din funcție a primarului, destituit în baza hotărârii definitive de revocare pronunțate de instanța de judecată;
- h) ce țin de competența instanțelor de judecată sau a procuraturii;

(2) Prin derogare de la alin. (1), pot fi supuse referendumului local consultativ comasarea mai multor localități de același nivel.

Articolul 189. Stabilirea datei referendumului local [Art. 219]

Data referendumului local se stabilește de către Comisia Electorală Centrală la propunerea consiliului sătesc (comunal), orașenesc (municipal), raional sau a autorității reprezentative a unității administrativ-teritoriale cu statut special.

Articolul 190. Inițierea referendumului local [Art. 220]

Referendumul local poate fi inițiat:

- a) de 1/2 din numărul consilierilor aleși, iar în cazul revocării primarului prin vot secret – de 2/3 din numărul consilierilor aleși;
- b) de primarul satului (comunei), orașului (municipiului), cu excepția cazului când se inițiază referendum pentru revocarea primarului;
- c) de autoritatea reprezentativă a unității administrativ-teritoriale cu statut special;
- d) de 10 la sută din numărul cetățenilor cu drept de vot **care au domiciliul** pe teritoriul unității administrativ-teritoriale respective.

Articolul 191. Înregistrarea grupului de inițiativă [Art. 221]

(1) În cazul în care inițiativa desfășurării referendumului local vine de la cetățeni, se constituie un grup de inițiativă, format din cel puțin 20 de cetățeni cu drept de vot **care au domiciliul** pe teritoriul unității administrativ-teritoriale respective. La adunarea de constituire a grupului de inițiativă trebuie să participe cel puțin 30 de persoane. Cu cel puțin 3 zile înainte de adunare, inițiatorii sunt obligați să comunice în scris primarului timpul, locul și scopul desfășurării adunării.

(2) Grupul de inițiativă se înregistrează de către autoritățile administrației publice locale în termen de 5 zile de la prezentarea cererii de înregistrare, procesului-verbal de constituire și întrebărilor formulate. În cazul inițierii referendumului local pentru revocarea primarului, grupul de inițiativă este înregistrat de către **Comisia Electorală Centrală**.

(3) În hotărârea de înregistrare se indică termenul de colectare a semnăturilor, care nu poate fi mai mic de 30 de zile și nici mai mare de 60 de zile calendaristice, precum și întrebările preconizate a fi supuse referendumului local.

(4) În cazul înregistrării grupului de inițiativă, membrilor acestuia li se eliberează **liste de subscripție** și legitimații de un model stabilit de Comisia Electorală Centrală.

(5) Informația privind înregistrarea grupului de inițiativă **se aduce la cunoștința publică**.

Articolul 192. Colectarea de semnături [Art. 222]

(1) Începând cu data înregistrării grupului de inițiativă, **dar nu mai devreme de data eliberării listelor de subscripție**, membrii lui au dreptul de a colecta semnăturile susținătorilor referendumului local în liste de subscripție.

(2) Colectarea semnăturilor se efectuează în condițiile stabilite de prezentul capitol, de regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală în acest sens, fiind aplicabile corespunzător și prevederile art.47, **în măsura în care nu contravin condițiilor speciale aferente colectării semnăturilor susținătorilor referendumului local.**

(3) Pentru efectuarea referendumului local, este necesară colectarea semnăturilor a cel puțin 10 la sută din numărul cetățenilor cu drept de vot care domiciliază în unitatea administrativ-teritorială respectivă.

Articolul 193. Condițiile speciale pentru listele de subscripție [Art. 223]

(1) Pe fiecare foaie din listele de subscripție, se **tipărește** întrebarea sau întrebările preconizate a fi supuse referendumului. Se interzice colectarea de semnături pe liste ce nu conțin textul întrebărilor.

(2) **Lista de subscripție va conține numai semnături ale susținătorilor care au domiciliul într-o singură circumscripție electorală în care urmează să fie organizat referendumul local.**

(3) **Susținătorul referendumului local trebuie să fie persoana care, în momentul semnării listei de subscripție, are dreptul de a alege.**

(4) **În lista de subscripție, susținătorul referendumului local completează personal datele personale și își aplică semnătura. În cazul în care susținătorul referendumului local nu poate, din motive obiective, să completeze personal datele solicitate, acestea sunt completate de colector, semnătura în lista de subscripție fiind aplicată nemijlocit de susținător, iar în caz de imposibilitate, de un reprezentant al acestuia.**

Articolul 194. Responsabilitatea pentru corectitudinea întocmirii listelor de subscripție [Art. 224]

(1) **Colectorul este responsabil de asigurarea autenticității datelor din acestea, fapt pentru care semnează fiecare listă de subscripție întocmită. La sfârșitul fiecărei foi din listele de subscripție, colectorul face o mențiune prin care atestă faptul că semnăturile au fost colectate de el personal și că el confirmă autenticitatea semnăturilor, apoi semnează.**

(2) **Colectorul este obligat să informeze susținătorul că poate semna pentru fiecare din întrebări doar o singură dată.**

(3) **Pentru încălcarea prevederilor ce stabilesc procedura de colectare a semnăturilor, precum și a dispozițiilor ce vizează domeniul protecției datelor cu caracter personal, colectorul poartă răspundere conform legislației.**

Articolul 195. Prezentarea și verificarea listelor de subscripție [Art. 225]

(1) **Nu mai târziu de ultima zi a termenului de colectare a semnăturilor, grupul de inițiativă întocmește un proces-verbal în care indică data înregistrării grupului de inițiativă, numărul de semnături colectate, data încheierii colectării semnăturilor. Procesul-verbal, semnat de membrii grupului de inițiativă, și listele de subscripție se prezintă autorității care a înregistrat grupul de inițiativă. Nu se admite depunerea listelor de subscripție suplimentare după ce autoritatea respectivă a primit și a înregistrat listele de subscripție.**

(2) **În termen de 15 zile de la prezentarea listelor de subscripție, autoritatea care a înregistrat grupul de inițiativă verifică autenticitatea semnăturilor (fiecare sau la alegere) de pe listele care au fost prezentate, în limita numărului stabilit la art. 192. Pentru verificarea listelor de subscripție, autoritatea respectivă va utiliza aplicația electronică. Ghidul privind funcționarea aplicației se aprobă prin dispoziția președintelui Comisiei Electorale Centrale.**

(3) **La procesul de verificare a listelor de subscripție au dreptul să asiste membrii grupului de inițiativă desemnați în acest sens, precum și observatorii acreditați, în baza unei cereri adresate autorității care a înregistrat grupul respectiv. Membrii desemnați ai grupului de inițiativă au dreptul să asiste doar la procesul de verificare a listelor de subscripție pe care le-au prezentat. Condițiile de asistare la procesul de verificare a listelor de subscripție se stabilesc în ghidul prevăzut la alin. (2).**

(4) **După verificarea listelor de subscripție, autoritatea care a înregistrat grupul de inițiativă adoptă o hotărâre cu privire la inițierea referendumului local.**

(5) În cazul în care nu a fost prezentat numărul necesar de semnături, autoritatea care a înregistrat grupul de inițiativă adoptă o hotărâre privind respingerea propunerii de a efectua referendumul local și anularea înregistrării grupului de inițiativă.

(6) Listele de subscripție se invalidează total dacă:

a) au fost întocmite până la data înregistrării grupului de inițiativă sau până la data eliberării listelor de subscripție către acesta;

b) sunt de un alt model sau serie (număr) decât cele eliberate collectorului de organul electoral;

c) nu sunt semnate de collector;

d) nu conțin textul întrebării (întrebărilor).

(7) Semnătura din lista de subscripție se invalidează dacă susținătorul:

a) a înscris datele personale, însă nu a aplicat semnătura;

b) nu are dreptul de vot la data semnării în lista de subscripție;

c) și-a înscris datele din actul de identitate expirat;

d) este arondat în altă circumscripție electorală decât cea pe teritoriul căreia au fost colectate semnăturile;

e) a înscris în lista de subscripție date de identitate eronate, care nu permit identificarea susținătorului.

(8) Modalitatea de întocmire a listelor de subscripție, procedura de colectare a semnăturilor și termenul de prezentare și verificare a acestora, precum și responsabilitățile persoanelor care colectează semnăturile susținătorilor sunt prevăzute într-un regulament aprobat de Comisia Electorală Centrală.

Articolul 196. Adoptarea și publicarea deciziei privind desfășurarea referendumului local [Art. 226]

(1) După expirarea a 15 zile de la adoptarea hotărârii Comisiei Electorale Centrale sau de la adoptarea deciziei consiliului local, a autorității reprezentative a unității administrativ-teritoriale cu statut special sau a primarului, consiliul local respectiv sau autoritatea reprezentativă a unității administrativ-teritoriale cu statut special va adopta decizia privind desfășurarea referendumului local sau refuzul de a-l efectua.

(2) Decizia privind desfășurarea referendumului local va cuprinde:

a) propunerea privind data referendumului, care poate fi efectuat peste cel puțin 45 de zile și nu mai târziu de 60 de zile din ziua adoptării deciziei;

b) problemele ce urmează a fi supuse referendumului;

c) motivele revocării primarului, în cazul referendumului pentru revocarea acestuia.

(2¹) Contestația împotriva deciziei privind refuzul de a efectua referendumul local se depune în termen de 3 zile de la comunicare și se examinează conform procedurilor stabilite pentru litigiile electorale.

Articolul 197. Circumscripțiile electorale și secțiile de votare [Art. 227]

(1) Pentru efectuarea referendumului local, se constituie, după caz, circumscripții electorale: sătești (comunale), orașenești (municipale), raionale, ale unității administrativ-teritoriale cu statut special și secții de votare în condițiile art. 28 și 30, care se aplică în modul corespunzător.

(2) Circumscripțiile electorale se constituie de către Comisia Electorală Centrală cu cel puțin 30 de zile înainte de ziua referendumului local la propunerea autorităților administrației publice locale.

(3) Secțiile de votare se constituie cu cel puțin 20 de zile înainte de ziua referendumului local de către consiliile electorale de circumscripție respective, în baza propunerilor primăriei.

(4) se abrogă.

(5) În localitățile în care, pentru desfășurarea referendumului local, se formează o singură secție de votare, consiliul electoral de circumscripție va îndeplini și atribuții de birou electoral al secției de votare.

Articolul 198. Constituirea consiliilor și birourilor electorale pentru desfășurarea referendumului local [Art. 228]

(1) Consiliile electorale de circumscripție pentru desfășurarea referendumului local se constituie de către Comisia Electorală Centrală, la propunerea consiliilor locale sau a autorităților reprezentative ale unităților administrativ-teritoriale cu statut special, a partidelor politice reprezentate în Parlament, în

componență de 5-11 membri, cu cel puțin 25 de zile înainte de ziua referendumului local. Modul de constituire și atribuțiile lor sunt prevăzute la art.28 și 29.

(2) Birourile electorale ale secțiilor de votare pentru desfășurarea referendumului local se constituie de către consiliile electorale de circumscripție pentru desfășurarea referendumului, la propunerea autorităților administrației publice locale, a partidelor politice reprezentate în Parlament, în componența a 5-11 membri, cu cel puțin 20 de zile înainte de ziua referendumului local. Modul de constituire și funcțiile lor sînt prevăzute la art. 30 și 33.

(3) se abrogă.

(4) În componența consiliilor și birourilor electorale pentru desfășurarea referendumului local nu pot fi incluși consilieri din consiliile locale și membri ai grupului de inițiativă.

(5) La prima ședință a consiliului electoral de circumscripție al unității administrativ-teritoriale de nivelul al doilea pentru desfășurarea referendumului local se aleg, cu votul majorității membrilor, vicepreședintele și secretarul consiliului, iar la prima ședință a consiliului electoral de circumscripție sătesc (comunal), orășenesc (municipal) și a biroului electoral al secției de votare se aleg președintele, vicepreședintele și secretarul acestor organe electorale.

(6) În decursul a 2 zile de la data constituirii, consiliile și birourile electorale aduc la cunoștință publică componența și sediul lor, modul de contactare pentru relații.

(7) Consiliile și birourile electorale își încetează activitatea și sunt dizolvate prin hotărârea organului electoral care le-a constituit în condițiile art. 37.

Articolul 199. Cumularea atribuțiilor de către consiliile și birourile electorale [Art. 229]

În cazul în care referendumul local se desfășoară concomitent cu alegerile (locale, parlamentare, prezidențiale) sau concomitent cu referendumul republican, consiliile și birourile electorale care organizează desfășurarea alegerilor, constituite în condițiile capitolului 3, îndeplinesc și atribuțiile de consilii și birouri electorale pentru desfășurarea referendumului.

Articolul 200. Acordarea de sprijin consiliilor și birourilor electorale pentru desfășurarea referendumului local, organizarea activității, modificarea componenței și dizolvarea [Art. 230]

Acordarea de sprijin, organizarea activității, modificarea componenței și dizolvarea consiliilor și birourilor electorale pentru desfășurarea referendumului local se efectuează în condițiile art. 34 – art. 37, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 201. Se abrogă.

Articolul 201¹. Înregistrarea participanților la referendumul local [Art. 231]

(1) După publicarea de către Comisia Electorală Centrală, în condițiile art. 26 alin. (1) lit. d) din Codul electoral, a listei partidelor politice care au dreptul de a participa la referendumul local, dar nu mai devreme de 25 de zile și nu mai târziu de 15 zile înainte de ziua desfășurării referendumului local, acestea pot depune la consiliul electoral cererea privind înregistrarea în calitate de participant la referendum, semnat de persoana abilitată conform normelor statutare.

(2) Cererea este însoțită, după caz, de următoarele documente:

a) procesul-verbal al ședinței organului abilitat conform normelor statutare privind participarea la referendumul local;

b) declarația privind opțiunea aleasă la referendumul local: „DA” sau „NU”;

c) copia statutului partidului politic cu toate modificările și completările, înregistrat conform legislației;

d) cererea privind confirmarea reprezentantului participantului la referendum și/sau trezorerului, după caz.

(3) Modelul cererii și documentelor anexate se aprobă de către Comisia Electorală Centrală.

(4) Consiliul electoral, în termen de 3 zile, va examina cererea și documentele anexate, după care va adopta o hotărâre cu privire la înregistrarea partidului politic sau blocului electoral în calitate de participant la referendumul local sau cu privire la refuzul de a înregistra partidul politic sau blocul electoral în calitate de participant la referendumul local. Hotărârea motivată privind refuzul de a înregistra participantul la referendum se comunică acestuia în termen de 24 de ore de la adoptare.

Articolul 202. Listele electorale [Art. 232]

Listele electorale pentru referendumul local se întocmesc în conformitate cu prevederile capitolului 5, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 202¹. Campania electorală [Art. 233]

Campania electorală pentru referendumul local începe nu mai devreme de 20 de zile înainte de ziua referendumului local și se desfășoară în conformitate cu prevederile capitolului 7, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 203. Buletinele de vot [Art. 234]

(1) Buletinele de vot se întocmesc în conformitate cu prevederile capitolului 8, care se aplică în modul corespunzător.

(2) În buletinul de vot se tipărește textul problemei supuse referendumului local. În dreapta textului se plasează pe orizontală două patrulete cu cuvintele "DA" și "NU", iar sub acestea – două cercuri.

(3) În cazul în care referendumului se supun câteva probleme, pentru fiecare dintre ele se întocmește câte un buletin, care trebuie să se deosebească după culoare.

Articolul 204. Se abrogă.

Articolul 205. Votarea [Art. 235]

(1) Votarea în cadrul referendumului local se efectuează în condițiile capitolului 9, care se aplică în modul corespunzător.

(2) Alegeătorul completează buletinul de vot aplicând ștampila cu inscripția „Votat” în interiorul unui singur cerc de sub patrulaterul în care este înscris cuvântul "DA" sau "NU", exprimându-și astfel opțiunea.

Articolul 205¹. Monitorizarea referendumului local și reflectarea lui în mijloacele de informare în masă [Art. 236]

Monitorizarea referendumului local și reflectarea în mijloacele de informare în masă a modului de organizare și desfășurare a acestuia se efectuează în condițiile capitolului 11, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 206. Numărarea voturilor și totalizarea rezultatelor referendumului local [Art. 237]

(1) Numărarea voturilor și totalizarea rezultatelor referendumului local se efectuează în condițiile capitolului 10, care se aplică în modul corespunzător.

(2) În procesul-verbal de totalizare a rezultatelor referendumului local se va indica aparte numărul de voturi "DA" și numărul de voturi "NU".

(3) Rezultatele referendumului local se examinează de către consiliul electoral de circumscripție, care adoptă o hotărâre asupra lui.

Articolul 207. Confirmarea rezultatelor referendumului local [Art. 238]

(1) În termen de 2 zile de la totalizarea rezultatelor referendumului local, consiliul electoral de circumscripție, remite instanței de judecată din raza teritorială respectivă raportul privind efectuarea referendumului, la care se anexează procesele-verbale ale consiliului electoral de circumscripție și ale birourilor electorale ale secțiilor de votare, precum și toate contestațiile, însoțite de note cu privire la modul lor de soluționare. Consiliul municipiului Chișinău remite actele respective Curții de Apel Chișinău.

(2) În termen de 10 zile de la data primirii actelor menționate la alin.(1), instanța de judecată va confirma sau va infirma legalitatea efectuării referendumului local și rezultatele acestuia.

(3) În termen de 24 de ore de la adoptare, hotărârea instanței de judecată se transmite Comisiei Electorale Centrale și consiliului electoral de circumscripție pentru efectuarea referendumului, care va publica rezultatele definitive ale referendumului local.

Articolul 208. Adoptarea deciziei prin referendum local, anularea sau modificarea ei [Art. 239]

(1) Decizia se consideră adoptată prin referendum local dacă pentru ea au votat majoritatea cetățenilor care au participat la referendum. Decizia privind revocarea primarului se consideră adoptată prin referendum local dacă pentru ea a votat un număr egal sau mai mare de alegători decât au votat în cazul alegerii primarului, dar nu mai puțin de jumătate din numărul alegătorilor care au participat la referendum. Data adoptării hotărârii se consideră ziua desfășurării referendumului local.

(2) În cazul în care primarul este revocat prin referendum, Comisia Electorală Centrală va stabili data alegerilor noi conform prevederilor titlului V, care se aplică în modul corespunzător.

(3) Hotărârea adoptată prin referendum local se anulează sau se modifică, de asemenea, prin referendum local sau prin decizie a consiliului local respectiv, adoptată cu votul a 2/3 din numărul consilierilor, conform Legii privind administrația publică locală.

Articolul 209. Referendumul local nevalabil [Art. 240]

Referendumul local se consideră nevalabil dacă la el au participat mai puțin de 1/3 din numărul cetățenilor înscrși în listele electorale. Hotărârea cu privire la declararea referendumului local drept nevalabil se adoptă de către Comisia Electorală Centrală în baza actelor prezentate de consiliile electorale de circumscripție.

Articolul 210. Referendumul local nul [Art. 241]

Instanța de judecată în a cărei rază teritorială s-a desfășurat referendumul local îl declară nul în toată circumscripția respectivă sau în anumite secții de votare dacă în timpul votării sau în timpul numărării voturilor au fost comise încălcări grave ale prezentului cod, care au influențat rezultatele referendumului.

Articolul 211. Referendumul local repetat [Art. 242]

În cazul în care referendumul local se declară nul, autoritățile care au adoptat decizia de desfășurare a referendumului organizează, în termen de 2 săptămâni, referendum repetat în condițiile prezentului titlu și prezentului cod. Consiliile și birourile electorale pentru desfășurarea referendumului vinovate de încălcări ale prevederilor Codului electoral se înlocuiesc.

Articolul 212. Referendumul local nou [Art. 243]

Un nou referendum local în aceeași problemă poate fi efectuat peste cel puțin un an de la referendumul precedent.

TITLUL VII DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 213. Intrarea în vigoare [Art. 244]

Prezentul cod intră în vigoare la data de 1 decembrie 2022.

Articolul 214. Dispoziții finale [Art. 245]

La data intrării în vigoare a prezentului cod se abrogă Codul electoral nr. 1381/1997 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 451 – 463, art. 892), cu modificările ulterioare.

Articolul 215. Dispoziții tranzitorii [Art. 246]

După intrarea în vigoare a prezentului cod:

(1) Guvernul:

a) în termen de 3 luni:

- va face propuneri Parlamentului privind aducerea legislației în concordanță cu prezentul cod;

- va asigura Comisia Electorală Centrală cu mijloace financiare și tehnico-materiale necesare;

b) va prevedea în proiectele Legilor bugetului de stat cheltuielile necesare pentru activitatea Comisiei Electorale Centrale și pentru organizarea și desfășurarea alegerilor.

(2) Comisia Electorală Centrală:

a) în termen de 6 luni, va aproba regulamentul său de activitate și alte acte normative necesare pentru organizarea și desfășurarea alegerilor;

b) va prezenta Guvernului proiectul devizului de cheltuieli pentru activitatea sa și pentru efectuarea alegerilor;

c) după constituire, va începe exercitarea atribuțiilor prevăzute la art.22 - 22³.

(3) Nu se admite formarea și funcționarea de organe electorale neprevăzute de prezentul cod.